

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 18 · 12. november
Sesjonen 2020–2021

Møte torsdag den 12. november 2020 kl. 10

President: Tone Wilhelmsen Trøen

Dagsorden (nr. 18):

1. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2020 under Finansdepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet (Lønsregulering for arbeidstakere i det statlege tariffområdet 2020 m.m.) (Innst. 81 S (2020–2021), jf. Prop. 26 S (2020–2021))
2. Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Hanne Dyveke Søttar, Kari Kjønås Kjos, Silje Hjemdal og Roy Steffensen om nødvendige regelendringer om politiattest for ansettelsesforhold i skoler og barnehager (Innst. 64 S (2020–2021), jf. Dokument 8:113 S (2019–2020))
3. Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om to representantforslag som omhandler offentlige tilskudd og eiendomsforhold for private barnehager (Innst. 63 S (2020–2021), jf. Dokument 8:123 S (2019–2020) og Dokument 8:31 S (2020–2021))
4. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Tuva Moflag, Ingvild Kjerkol, Tellef Inge Mørland, Tore Hagebakken, Hege Haukeland Liadal, Nina Sandberg og Øystein Langholm Hansen om digitaliseringsløft for å hindre utenforskap (Innst. 58 S (2020–2021), jf. Dokument 8:97 S (2019–2020))
5. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Nicholas Wilkinson, Audun Lysbakken, Karin Andersen, Torgeir Knag Fylkesnes og Solfrid Lerbekk om nasjonal produksjon av legemidler og medisinsk utstyr (StatMed) (Innst. 57 S (2020–2021), jf. Dokument 8:98 S (2019–2020))
6. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken, Petter Eide og Nicholas Wilkinson om begrensning av regjeringens fullmakter i smittevernloven (Innst. 56 S (2020–2021), jf. Dokument 8:109 S (2019–2020))
7. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Tilbaketreking av Prop. 65 L (2019–2020) Lov om e-helse (e-helseloven) (Innst. 59 S (2020–2021), jf. Meld. St. 6 (2020–2021))
8. Referat

Presidenten: Presidenten vil av smittevern hensyn foreslå at publikumsgalleriet holdes stengt også under dagens møte. – Det anses vedtatt.

Fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe foreligger søknad om velferdspermisjon for representanten Maria Aasen-Svensrud i tiden fra og med 16. til og med 20. november. – Denne søknad foreslås behandlet straks og innvilget. – Det anses vedtatt.

Fra første vararepresentant for Vestfold, Lozan Bali-sany, foreligger søknad om fritak fra å møte i Stortinget under representanten Maria Aasen-Svensruds permisjon, av velferdsgrunner.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Andre vararepresentant for Vestfold, Arve Høiberg, innkalles for å møte i permisjonstiden fra og med 17. til og med 19. november.

Presidenten: Representanten Åshild Bruun-Gundersen vil fremsette et representantforslag.

Åshild Bruun-Gundersen (FrP) [10:01:11]: På vegne av representantene Kari Kjønås Kjos, Bård Hoks-rud, Helge André Njåstad, Silje Hjemdal, Himanshu Gulati, Morten Ørsal Johansen og meg selv vil jeg fram-sette et representantforslag om en næringsvennlig og fornuftig alkoholpolitikk.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på regle-mentsmessig måte.

Presidenten vil opplyse om at finanskomiteen har sendt brev til presidentskapet med anmodning om utsettelse av fristen for avgivelse av finansinnstillingen, jf. Stortingets forretningsorden § 43 tredje ledd.

Presidenten vil derfor foreslå at Stortinget i medhold av forretningsordenens § 79 fraviker bestemmelsen i forretningsordenens § 43 tredje ledd om at finanskomiteen senest 20. november skal avgi innstilling om nasjonalbudsjettet og statsbudsjettet. – Det anses vedtatt.

Presidentskapet vil fastsette dato for avgivelse av finansinnstillingen og dato for finansdebatten. Revidert terminliste for avgivelse og behandling av øvrige bud-jettinnstillinger vil også bli kunngjort snarest.

Presidenten vil gjøre oppmerksom på at sak nr. 1 på dagens kart ikke har ligget ute i den reglements-messige tid, dvs. 48 timer, jf. forretningsordenens § 46. Presiden-ten vil likevel foreslå at saken tas under behandling.

– Ingen innvendinger er kommet mot dette, og det anses vedtatt.

Sak nr. 1 [10:02:40]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2020 under Finansdepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet (Lønsregulering for arbeidstakere i det statlige tariffområdet 2020 m.m.) (Innst. 81 S (2020-2021), jf. Prop. 26 S (2020-2021))

Presidenten: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Karin Andersen (SV) [10:03:27] (komiteens leder og ordfører for saken): Denne saken har Stortinget fått veldig kort tid på, og det er et problem. Komiteen har valgt å behandle saken raskt, fordi regjeringen har sagt at nysalderingen får man ikke til hvis ikke denne saken blir behandlet så raskt som den blir i dag.

Jeg vil derfor be statsråden om at han i sitt innlegg redegjør for hvordan denne saksbehandlingen vi nå har, er forsvarlig med tanke på det som står i proposisjonen på side 11, nemlig at svarfrist fra organisasjonene er satt til 13. november 2020, altså etter at Stortinget behandler saken. Slik jeg forstår det, er det ivare tatt i romertallsvedtakene at dette skal foregå på en forsvarlig måte, men hvis statsråden ikke kan garantere det, vil nok jeg se meg nødt til å be om at saken må utsettes.

Så til innholdet i saken. Det er det redegjort for. Det er to tariffavtaler i det statlige tariffområdet nå som gjelder lønsreguleringer, og hovedtariffavtalene er ikke lenger organisasjonsnøytrale, slik de har vært før. Dette ønsker regjeringen. Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV mener at dette er en uheldig løsning. Det betyr at det er to profiler innenfor oppgjørets ramme, og de to profilene kan også vise hvordan lønnsforskjeller kan oppstå framover. Når man legger det ene lønnsoppgjøret helt inn i lokale rammer, vil man selvfølgelig der kunne oppleve at lønnsforskjellene øker. Derfor har Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV merknader om dette i innstillingen. Vi har også merknader knyttet til bekymringen for at dette kan ha konsekvenser for streikeretten, når mer og mer av lønsdannelsen flyttes nedover i systemet.

Det er viktig at den statlige inntektspolitikken fører til mindre lønnsforskjeller. Stortinget har diskutert, også i vår, det faktum at det er økende lønnsforskjeller også i staten. Derfor har Arbeiderpartiet og SV felles for-

slag om det. Jeg ser også at Senterpartiet har lagt fram noen løse forslag i saken, og dem får jeg eventuelt komme tilbake til.

Da vil jeg ta opp de forslag som SV er medforslagsstiller til.

Presidenten: Da har representanten Karin Andersen tatt opp de forslagene hun refererte til.

Olemic Thommessen (H) [10:06:53]: At det er fremforhandlet to ulike tariffavtaler, er en naturlig følge av den enkelte organisasjons selvstendige forhandlingsrett og partenes avtalefrihet. Det er grunn til å understreke at dette også er basert på den ansattes organisasjonsfrihet og de grunnleggende prinsipper som knytter seg til det.

Den økonomiske rammen og profilen i det statlige tariffområdet forhandles mellom de sentrale partene. Dette gjøres for å sikre en ansvarlig lønnsutvikling i tråd med frontfagsmodellen. Adgangen til å benytte streik som virkemiddel i tariffoppgjøret er ikke endret og endres heller ikke ved at det er fremforhandlet ulike hovedtariffavtaler. Hovedtariffavtalen er i hovedsak liklydende med de foregående, men med ulike lønnsystemer til sentral og lokal fordeling.

Det er viktig at lokale arbeidsgivere og tillitsvalgte kan samarbeide om å rekruttere, utvikle og beholde gode medarbeidere i tråd med virksomhetenes ulike behov. De lokale partene kan benytte flere forskjellige virkemidler for å oppnå dette. Det er lik lønn for likt arbeid i staten, og vi bør kunne ha tillit til at de lokale partene også vil sikre en god lønnsfordeling og likelønn mellom kvinner og menn. For øvrig følges dette arbeidet også opp gjennom rapportering ved de statlige virksomhetene.

Retningslinjene for lederlønnssystem i staten når det gjelder etterlønn og rettstillinger, er vesentlig strammet inn. Regjeringspartiene er opptatt av at statlige toppledere ikke vedvarende får høyere lønnsvekst enn arbeidstakere for øvrig. Regjeringen har vist at de følger med på utviklingen av lederlønn i staten, og løpende vurderer om det er behov for nye tiltak som sikrer at utviklingen over tid holder seg innenfor frontfagsnormen. Det er varslet at et utvalg skal settes ned for å se nærmere på den utviklingen, og dette er det også vist til i statsbudsjettproposisjonen.

Willfred Nordlund (Sp) [10:09:26]: La meg understreke at saken vi behandler nå, blir – som presidenten var inne på innledningsvis – meget raskt behandlet. Det viser egentlig det faktum, når man står her i dag, at avrøystingen ikke er gjennomført. Hvis statsråden ikke kan forklare på en god måte hvordan det kan ivaretas, og hvilke romertallsvedtak som i så fall ivaretar dette,

kommer også Senterpartiet til å være enig i at saken må utsettes.

Så til selve innholdet i saken: Det er framforhandlet to hovedtariffavtaler i staten, Senterpartiet er sterkt uenig i dette og har vært det lenge. Jeg registrerer at representanten Olemic Thommessen mener at det er lik lønn for likt arbeid i staten. Det er riktig at det er et mål, men det er ikke det som er tilfellet, for som man vil se av det statlige lønnsregulativet, vil det innenfor den samme definisjon av arbeidsoppgaver være personer som er innplassert på forskjellige lønnstrinn. Da går det ikke an å si at det er lik lønn for likt arbeid i staten, men det er i hvert fall bedre i staten enn i mange andre virksomheter, det er helt riktig. Men det er fortsatt en vei å gå, herunder også i forbindelse med å utjevne forskjellene mellom kjønn.

Det er heller ikke foretatt en utredning av hva som blir effekten av at man innfører to ulike avtaler i staten. Det burde ha vært gjort, for vi vet at debatten om endringer av lønn og forskjellene i vårt samfunn er stor. Da burde det fra regjeringens side ha vært vurdert hva slags langsiktige effekter dette kan få. Ellers havner vi fort ut på en galei som jeg tror ingen egentlig ønsker.

Det har vært et bærende prinsipp at man har forsøkt å ha en felles avtale. Det har denne regjeringen fraveket. Jeg har fra denne talerstolen vært sterkt kritisk til dette tidligere, og det er jeg fortsatt.

Som jeg sa, har jo diskusjonen om ulikt lønnsnivå i staten og den lønnsutviklingen man har sett, avstedkommet en stor debatt om bl.a. lederlønner mv. Det er også bakgrunnen for at vi fremmer de løse forslagene her i salen. Så ser jeg fram til statsrådens forklaring på hvordan vi skal håndtere dette hvis avrøystingen viser at det ikke er flertall for å inngå den framforhandlede avtalen blant organisasjonene.

Med dette tar jeg opp forslagene fra Senterpartiet.

Presidenten: Da har representanten Willfred Nordlund tatt opp forslagene han refererte til.

Statsråd Nikolai Astrup [10:12:25]: Jeg er veldig tilfreds med at vi har kommet til enighet om årets hovedoppgjør i staten gjennom avtaler med partene. Årets oppgjør i staten gir en årslønnsvekst på 1,7 pst. Dette er i tråd med frontfaget.

Frontfagsmodellen er viktig særlig i krisetider som nå. Frontfagsmodellen bidrar til å sikre konkurranseevnen og gi tryggere grunnlag for høy sysselsetting og lav arbeidsledighet fremover.

Det er et overordnet politisk mål å gi mer ansvar og økt lokalt handlingsrom til virksomhetene. Derfor har staten i de siste tariffoppgjørene lagt stor vekt på at mest mulig av den økonomisk disponible rammen skal avset-

tes til lokale forhandlinger, både i avtalen med LO Stat, Unio og YS Stat og i avtalen med Akademikerne.

Det er viktig at statens ulike virksomheter i størst mulig grad selv får fordele lønnsmidlene i forhandlinger med lokale tillitsvalgte. Virksomhetene er ulike og har forskjellige utfordringer og muligheter.

Årets tariffoppgjør er imidlertid et særegent oppgjør både med hensyn til økonomi og tidspunktet for etterfølgende lokale forhandlinger i virksomhetene.

Det har derfor vært viktig for meg å få til en avtale som tar hensyn til virksomhetenes behov for et forenklet oppgjør. Jeg er derfor godt fornøyd med at vi innenfor en meget begrenset disponibel økonomisk ramme ble enige med LO Stat, Unio og YS Stat om sentrale tillegg som sikrer alle en reallønnsvekst, og at tilleggene sikrer likelønnsprofil. I avtalen med Akademikerne er hele den økonomiske rammen avsatt til lokal fordeling. Jeg føler meg trygg på at virksomhetene finner gode løsninger i forhandlinger lokalt med Akademikerne. For øvrig er de to avtalene i all hovedsak like når det gjelder sosiale og økonomiske vilkår.

Jeg er også fornøyd med at vi er enige med alle de fire hovedsammenslutningene om å arbeide videre med å utvikle lønnsystemet frem mot neste hovedoppgjør.

Jeg merker meg at medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV vil ha Stortingets vedtak om at neste hovedoppgjør, i 2022, skal resultere i én hovedtariffavtale. Til det vil jeg si at organisasjons- og forhandlingsfrihet er et viktig prinsipp i arbeidslivet i Norge. Arbeidstakerne står fritt til å organisere seg i ulike forbund, som igjen står fritt til å fremforhandle avtaler på vegne av sine medlemmer. Det er lang tradisjon for å respektere at lønnsforhandlinger er partenes ansvar i det enkelte oppgjør. Å binde opp resultatet av fremtidige lønnsforhandlinger vil være i strid med avtalefriheten.

Så har det også blitt reist fra komiteens leder og fra representanten Nordlund en problemstilling knyttet til at uravstemningen avholdes i morgen. Jeg har stor forståelse for at dette er noe som tas opp. Vi har imidlertid tatt høyde for dette i romertallsvedtak V, som refererer til tjenestetvistloven § 31, som gir anledning til å bringe den streiken som kommer ved et eventuelt nei i en uravstemning, inn for Rikslønnsnemnda.

Så er det slik at vi har litt dårligere tid i år enn vi har hatt tidligere. Det skyldes jo at lønnsoppgjøret ble flyttet. Dette skulle vært behandlet i vår, kommet inn i reviert nasjonalbudsjett. Nå er det tiden og veien.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Stein Erik Lauvås (A) [10:15:34]: Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme en egen sak for Stortinget om nye retningslinjer for lederløn-

ninger og andre typer godtgjøring for ledere i staten, som bidrar til reduserte lønnsforskjeller.»

Flere kommunalministre fra Høyre har sittet og sett på at forskjellene mellom folk øker – mellom de rike og de vanlige arbeidsfolkene, mellom arbeidsfolk og mellom toppledere i staten. Gang på gang kommer det tomme lovnader om å rydde opp. Hvorfor vil ikke Høyre støtte Arbeiderpartiets forslag om at nok er nok, og at nå må det ryddes opp blant samtlige statlige toppledere, altså støtte det forslaget som ligger til behandling i Stortinget i dag?

Statsråd Nikolai Astrup [10:16:17]: Jeg har ansvaret for lederlønsutviklingen i staten, ikke for lederlønsutviklingen i statlig eide selskaper eller andre virksomheter med delvis statlig eierskap, så jeg kan snakke for det jeg har ansvaret for. Det er satt et tak – det ble satt i 2015 – på 2 mill. kr for ledere på statens lederlønnssystem. I 2015 strammet regjeringen inn på etterlønn og rettstillinger for ledere med åremålskontrakter, og i år har jeg satt et absolutt tak tilsvarende frontfagsrammen for hver enkelt departementssektor når det gjelder lønnsøkninger for ledere på statens lederlønnssystem og toppledere på hovedtariffavtalen. Det brevet gikk ut 15. april i år. Jeg har også begynt arbeidet med å sette ned et lederlønsutvalg i staten, og utvalgets mandat og sammensetning har blitt drøftet med hovedsammenslutningene. Forhåpentligvis vil det også kunne bidra positivt til en diskusjon om de problemstillingene representanten reiser.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:17:28]: Dette lønnsoppgjøret er en viktig del av regjeringas inntektspolitikk, og her får vi da greie på hvor regjeringa ønsker å gå. En ønsker å ha mindre landsomfattende reguleringer og mer lokale forhandlinger, altså større forskjeller.

Men mitt spørsmål går til protokollen, som er undertegnet av Mats Wilhelm Ruland, og til meglingen, hvor det heter:

«Mekleren framla forslag i samsvar med vedlegg til møteboka. Alle parter anbefalte forslaget og vil sørge for relevant saksgang videre.»

Svarfrist ble satt til 13. november 2020.

Så prøver statsråden å vri seg unna det penible her – at Stortinget behandler saken før organisasjonene har meldt tilbake, ved å vise til V, hvor det heter at en kan bringe tvister inn for Rikslønnsnemnda. Det var vel ikke meningen at den paragrafen skulle brukes på denne måten, eller er svaret ja til det?

Statsråd Nikolai Astrup [10:18:34]: Det er en viktig paragraf som avklarer hva som vil skje dersom man ved uravstemningen skal komme frem til et nei, og det betyr at Stortinget kan vedta proposisjonen i dag. Dersom

det da likevel skulle bli nei i uravstemningen, vil saken kunne bli brakt inn for Rikslønnsnemnda og få sin avklaring der. Det er jo helt i tråd med, slik sett, prosedyren i slike tilfeller.

Karin Andersen (SV) [10:19:19]: Det gjør saken for Stortinget veldig komplisert at denne uravstemningen skal være etter beslutningen, og jeg ber statsråden nå om å redegjøre for hvordan dette vedtaket, som eventuelt blir gjort i dag, vil bli å anse i en situasjon. Hvis det nå skulle bli et brudd, og skulle bli et nei, vil man da ikke bevilge disse pengene, og komme tilbake i en ny sak? Eller hvordan vil statsråden håndtere en slik situasjon?

Statsråd Nikolai Astrup [10:20:09]: Hvis det skulle være slik at det blir et nei ved en uravstemning, vil saken bli brakt inn for Rikslønnsnemnda, som er en tvisteløsningsmekanisme. Så vil utfallet av det si noe om hvordan vi er nødt til å håndtere saken videre. Hvis det er slik at man da kommer til et annet økonomisk resultat, vil det måtte bringes inn for Stortinget, naturligvis.

Presidenten: Replikskordskiftet er dermed omme.

De talerne som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:20:57]: Det vi opplever nå, er meget spesielt. Jeg har aldri vært med på en så rask behandling av en sak, der en til overmål rusler den fram og gjør vedtak før organisasjonene har fått frist til å gi tilbakemelding. Dette er i tillegg en viktig del av statens lønnspolitikk. Oppgjøret innebærer et tillegg for de statsansatte på flere milliarder kroner og er derfor en utrolig viktig sak for mange. Den er også på en vesentlig måte normgivende for andre deler av arbeidslivet.

Det vi nå har fått erfare under den Høyre-ledete regjeringa, er at lønnsutviklingen til den enkelte er avhengig av hvilken fagorganisasjon en er med i. De som ikke er med i en fagorganisasjon, er med i den store flokken med LO Stat i spiss, men de som er medlemmer av Akademikerne, blir tatt ut og får særbehandling. Hele tilleggset for Akademikerne blir da gitt gjennom lokale forhandlinger, og ingen skal fortelle meg noe annet enn at det fører til større lønnsforskjeller mellom folk, og det er hele poenget med Høyres linje her. Jeg er glad for at en klar opposisjon fra de rød-grønne tar avstand fra dette, og jeg håper det blir helt avklart at det kommer til å bli endret ved et eventuelt regjeringsskifte.

Det neste er at det bare er prosenttillegg i avtalen. Det er ikke kronetillegg. Det er et nytt eksempel på hva som er regjeringas prioritering. I de fleste oppgjørene ellers – i kommunesektoren og andre – er det også kronetillegg for å utjevne inntektsforskjeller, men regjerin-

ga kjører knallhardt på prosent. Folk kan prosentregning. 1 pst. av 100 er 1, og 1 pst. av 1 000 er 10. Dette er noe en skal leve av og betale regninger med. Det viser både regjeringas kortsiktige og langsiktige strategi når det gjelder lønnspolitikken, som jeg sa også i stor grad er normgivende for andre oppgjør i privat sektor.

Når det gjelder det jeg startet med, at det står konkret i avtaleprotokollen at det skal avvente partenes svar: Det er ikke gjort. Så opplever vi her at statsråden prøver å gjemme seg bak romertallsvedtak V. Jeg vil da spørre statsråden, som ga inntrykk av at det var sedvane, at det var i tråd med vanlig sedvane: Når har det skjedd tidligere at det er gjort et sånt brudd med protokollen, og så henvist til V for å løse en eventuell konflikt?

Karin Andersen (SV) [10:24:17]: Vi gikk i utgangspunktet med på denne raske behandlingen, og det gjorde også Stortinget nå ved å behandle saken. Jeg må bare innrømme at jeg som saksordfører burde ha sett dette før. Det beklager jeg at jeg ikke har gjort – fått avklart dette på forhånd før saken kommer i salen.

Men da er jeg nødt til å be presidenten om hjelp til en eventuell prosedyre hvis vi ønsker å få saken utsatt og behandlet i et senere møte. For det er noen prinsipielle sider ved denne saken som jeg i løpet av dette hektiske møtet nå ikke klarer helt å finne ut av. Så jeg ber om å få en redegjørelse om hvordan det i så fall skal gjøres, slik at det er mulig å ta stilling til det.

Statsråden sier nå at dette er prosedyre og greit. Det er sikkert både hans mening og standpunkt, men vi har behov for å kunne gå inn i dette og forsikre oss om at det er slik. Det er rett og slett fordi vi også, i likhet med det statsråden sier, vil ha respekt for hvordan dette foregår. Det tenker jeg Stortinget også bør ta stilling til, om det er greit å gjøre det slik. I hvor stor grad dette vil ødelegge regjeringens arbeid med salderingen, er også helt uklart, for uravstemningen er ikke gjennomført. Det betyr at saken risikerer å gå til Rikslønnsnemnda uansett, sjøl om vi sjølsagt ikke håper det.

Så litt til den debatten som har vært her om lederlønnsutviklingen: Tallene viser at dette bare har økt, og at det nå er behov for å få gått igjennom dette skikkelig. Så ser jeg at Senterpartiet har fremmet et løst forslag i salen. SV kommer ikke til å støtte det. Det er fordi den siste formuleringen i Senterpartiets forslag går utover det som kan være de politisk fastsatte lønningene. Det betyr at man kan gå inn på et område i tariffavtalen som er en del av tariffområdene, og det vil ikke SV gjøre – for å si det slik – ved å stemme på et forslag som er lagt fram i salen i dag. Jeg er også klar over at dette har vært stemt over før, og den gangen hadde SV egne forslag som vi stemte for. Det er det prinsipielle i dette, men Senterpartiet, Arbeiderpartiet og SV er helt enig i at vi nå trenger

en mye bredere gjennomgang og sterkere tiltak for å dempe disse økte lønnsforskjellene vi ser.

Presidenten: Presidenten vil gjerne svare på spørsmålet fra representanten om formaliteter knyttet til utsettelse og viser til § 41 i Stortingets forretningsorden, behandling av forslag om å utsette saken eller sende den tilbake til komité. Dersom det fremmes et forslag i denne debatten om å utsette saken til et senere møte, vil Stortinget straks måtte avgjøre det. Da vil presidenten åpne for en debatt om et utsettelsesforslag, og så er det presidenten som avgjør det. Dersom det foreslås å sende saken tilbake til komité, vil utsettelsesforslaget bli votert over kl. 14.

Da håper presidenten det klargjorde prosedyrene for utsettelse, slik representanten Andersen spurte om i sitt innlegg.

Jon Engen-Helgheim (FrP) [10:28:59]: Det er litt uklart for meg om det er fremmet et utsettelsesforslag. Det er i så fall ikke det jeg tar ordet til nå, men det kommer man sikkert tilbake til eventuelt.

Jeg vil ta ordet til forslag nr. 4, fra Senterpartiet, som er fremmet. Dette er et forslag som er likelydende et som er fremmet tidligere, og Fremskrittspartiet støttet det den gang. Vi støtter forslag nr. 4, fra Senterpartiet, i denne saken.

Eirik Sivertsen (A) [10:29:42]: Denne saken og behandlingen av den viser vel at det gamle ordtaket om at hastverk er lastverk, fortsatt er gyldig. Her er vi kommet i en situasjon der det er uoversiktlig hvordan saken er. Det er prinsipielt betenkelig, mener jeg, å behandle en sak der vi faktisk ikke vet om den grunnleggende forutsetningen, altså enighet om en avtale, er på plass. Den uravstemningen er nært forestående, slik jeg oppfatter det. Derfor mener jeg at det er grunnlag for å vurdere om ikke saken bør utsettes til den forutsetningen faktisk er på plass.

Nå ser jeg at statsråden har tegnet seg, så jeg imøteser hva statsråden har å si. Slik jeg klarer å vurdere saken, gitt den debatten vi har her nå, er det ingen grunner til at vi ikke skal kunne utsette denne saken til vi har fått avklart hvorvidt det faktisk er tilslutning til det forhandlingsresultatet, og at det faktisk foreligger en avtale. De konsekvensene av noen dagers utsettelse kan ikke være så voldsomme, men det regner jeg med at statsråden oppklarer i innlegget sitt.

Hvis det ikke foreligger tungtveiende og særskilte grunner til at saken ikke kan utsettes, er Arbeiderpartiet innstilt på å fremme et forslag – ikke om å sende saken tilbake til komité, men at saken tas opp til behandling i et senere møte når resultatet av uravstemningen hos

organisasjonene foreligger. Men som sagt, det forslaget vil vi vurdere etter å ha hørt statsrådets innlegg.

Karin Andersen (SV) [10:31:39]: Jeg trenger ikke å legge til så mye nå, etter at representanten Sivertsen hadde ordet. Vi er av samme mening. Vi får høre på statsråden en gang til nå. Hvis ikke ønsker også vi at saken utsettes til et senere møte, og da må vi få mulighet til å fremme det forslaget.

For øvrig: Hvis saken kommer til avstemning, vil SV også stemme for Senterpartiets forslag nr. 4.

Statsråd Nikolai Astrup [10:32:25]: Takk for mange gode spørsmål.

La meg begynne med å si at det ikke er uvanlig at proposisjonen behandles før uravstemningen. Men det er også viktig å understreke at i år står vi en veldig spesiell situasjon. Dette lønnsoppgjøret skulle vært i havn i vår, og oppgjøret skulle vært inne i revidert nasjonalbudsjett. Det er ikke et ønske fra regjeringen at vi skal behandle saken med hastverk, men vi er kommet i denne situasjonen rett og slett fordi vi står midt i en pandemi.

Årsaken til at det er viktig å få behandlet dette nå, er at vi skal få pengene inn i nysalderingen, slik at folk kan få den lønnen de skal ha. Så er det, som sagt, en åpning for hva vi gjør hvis det skulle bli et nei i uravstemningen. Da bringes saken inn for rikslønnsnemnda, og så må selvfølgelig regjeringen komme tilbake til Stortinget hvis det da til syvende og sist medfører en endring i bevilgningene, en beslutning som skal fattes i Stortinget.

Det er Stortinget som avgjør når de ønsker å behandle denne saken, men hvis det er slik at man har et ønske om at folk skal få lønnen sin i år, tenker jeg at det er fornuftig å betale lønnsøkningen, får jeg si, altså at vi behandler det nå, men dette er helt og holdent opp til Stortinget.

Så hadde representanten Lundteigen også noen synspunkter knyttet til dette med at det er to ulike avtaler. Jeg tror det er viktig at vi hegger om organisasjons- og avtalefriheten i Norge. Det er også viktig å understreke at beregninger viser at årslønnsveksten for de to avtalene har vært om lag den samme i perioden 2016–2019.

Lønn skal ikke være avhengig av fagforeningstilhørighet, og jeg har tiltro til at arbeidsgiverne lokalt gjør det som er nødvendig for å etterleve det prinsippet. Så langt viser i hvert fall utviklingen over de siste årene at det er grunn til å ha tillit til at de gjør dette.

Jeg tenker også at resultatet av lønnsoppgjøret må bygge på den enigheten som partene er kommet frem til i forhandlingene. Stortinget bør derfor ikke binde opp resultatet av fremtidige tarifforhandlinger, etter mitt skjønn.

Men det viktigste spørsmålet her synes å være spørsmålet om dette kan vedtas i dag, eller om man skal

avvente uravstemningen, som har frist i morgen. Etter mitt skjønn er det mulig og ønskelig å behandle det i dag, men det er selvfølgelig Stortinget som avgjør.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:35:34]: Senterpartiet er en sterk tilhenger av avtalefrihet. Her er det en avtale mellom to parter, arbeidstakerne og arbeidsgiverne. Det som er det spesielle her, er at arbeidsgiver er statsråden. Statsråden argumenterer slik: En er glad for at det er to avtaler. En er glad for at det blir større inntektsspredning, lønsspredning – glad for at Akademikerne når fram med at hele potten fordeles lokalt. Det er kjernen i saken. Hvis staten hadde vært uenig i at det skulle være to avtaler, hadde det ikke blitt to avtaler, for det er innført med denne regjeringa. Sånn har det sjøl sagt ikke vært før. Det skaper en rekke komplikasjoner for alle som har med lønn og lønnsforhandlinger å gjøre, men det er et eklatant eksempel på hva som er regjeringas inntekts- og lønnspolitikk.

Når det gjelder det som nå skjer ved at regjeringa kjører fram en sak som innebærer et brudd med protokollen, som er underskrevet av Riksmekleren, sier statsråden til overmål at denne saken må løses nå for at folk skal få lønnen sin i år. Det er ganske spesielt, for i innstillinga står det under finansiering at dette skal finansieres under kapitlet tilfeldige utgifter. Sjølsagt er det slik. «Tilfeldige utgifter» er et kapittel som endrer seg kontinuerlig, og når det er slik finansiering, er det ikke noe problem med at staten legger fram et nytt saldert budsjett uten at det eventuelt skulle være klart. Saken er i enkelhet den at protokollen sier at organisasjonene skal melde tilbake i morgen – i morgen – og da er det enkleste at saken utsettes og behandles i et nytt møte, etter at organisasjonene har gitt sitt besyv med, i tråd med protokollen, som jo staten må være den fremste til å ha respekt for. Ellers stilles det spørsmålsteget ved statens seriøsitet i slike situasjoner.

Karin Andersen (SV) [10:38:13]: Det er veldig uheldig det som skjer. Jeg er allikevel nødt til å be om at saken utsettes til et senere møte. I likhet med Lundteigen klarer jeg ikke å se at statsråden kan ha hold i påstanden om at folk ikke får utbetalt lønnstillegg før til neste år hvis ikke saken behandles i dag, men på tirsdag neste uke. Jeg er klar over at dette da kan bety praktiske vanskeligheter for statsråden og regjeringsapparatet, men ikke verre enn at det går an å legge fram en tilleggsproposisjon til salderingen, med de summene som vil være en konsekvens av et lønnsoppgjør der vi vet resultatet av uravstemningen. Hvis det blir et nei i uravstemningen, vil saken uansett måtte forandres fra regjeringens side.

Jeg er igjen lei meg for at jeg ikke har sett dette tidligere og reagert på det, men jeg mener vi nå gjør best i å utsette saken. Det kan godt hende at statsråden har rett

i at dette har skjedd før, men jeg har ingen muligheter til å få undersøkt det nå, under sakens gang, og det betyr at jeg har landet på dette standpunktet. For alle praktiske formål kan jeg ikke se at det ikke skal være mulig å løse dette fra regjeringens side, og fra Stortingets side, på en sånn måte at vi er sikre på at man har et resultat av den uravstemningen som skal foregå i morgen.

Presidenten: Da har representanten Karin Andersen fremmet et forslag om at saken skal utsettes til et senere stortingsmøte.

Utsettelsesforslaget tas opp til behandling straks og vil avgjøres av presidenten.

Presidenten åpner først for en nyrunde, med muligheter for å tegne seg til innlegg til utsettelsesforslaget.

Eirik Sivertsen (A) [10:40:50]: Jeg har ikke behov for å gjenta de argumentene som er framført av representanter fra SV og Senterpartiet her.

Jeg har hørt hva statsråden sa i sitt innlegg, og Arbeiderpartiet kan ikke se noen grunn til at vi ikke skal kunne utsette behandlingen av denne saken til det faktisk foreligger et resultat fra uravstemningen. For alle praktiske formål vil folk fortsatt få lønnen sin. Det som eventuelt blir en diskusjon, blir om det ekstra lønnstillegget. Men jeg er helt sikker på at statsråden vil anstrenge seg til det ytterste for å sørge for at det skjer, også slik at vi kan bidra til at julehandelen holder den økonomiske aktiviteten oppe i den krisetiden vi er i.

Olemic Thommessen (H) [10:41:55]: Fra regjeringens partienes side kan vi ikke se at det er noen grunn til å utsette denne saken. Det viktige her er jo at alle hensyn til de ansatte er ivarettatt. Det er ingenting ved et vedtak her i dag som ville legge noen begrensninger på eller problematisere de ansattes posisjon eller muligheter.

Så er det reist prinsipielle spørsmål rundt dette, og det er lett å se. Det hadde vært bedre om situasjonen ikke hadde vært slik som den nå har blitt. Men vi står altså i en krevende situasjon, der vi ved mange korsveier har måttet ta beslutninger som under normale omstendigheter kanskje ville ha blitt sett på som litt krappe svinger. Det synes jeg også statsråden har gitt uttrykk for på en god måte.

Det viktige nå, tenker jeg, må være at vi får de nødvendige vedtakene på plass, slik at disse midlene kan bevilges og innarbeides i den proposisjonen som etter hvert vil komme til Stortinget.

Willfred Nordlund (Sp) [10:43:45]: Jeg skal ikke gjenta alt som er sagt, men jeg skal følge opp litt av det som statsråden redegjorde for når det gjelder hans syn på en eventuell utsettelse. Ut fra den redegjørelsen mener Senterpartiet at vi er nødt til å utsette saken.

La meg vise til at man nettopp har diskutert en utsettelse i forbindelse med det ordinære statsbudsjettet og gitt en anledning til det, for så vidt, til finanskomiteen, og nysalderingen er uansett varslet å være ferdig i november. Om vi utsetter saken til tirsdag, kan det umulig være sånn at staten ikke klarer å utbetale lønnen i år. Så vidt jeg vet, er lønnsutbetalingsdatoen i staten den 12., altså i dag. Det betyr at denne etterutregningen og tillegget for i år uansett kommer til å komme 12. desember. Fire dagers utsettelse av Stortingets behandling kan derfor ikke være det avgjørende for om man skal utsette saken eller ikke. Det avgjørende må være at man respekterer de prinsippene som det er lagt opp til i lønnsdannelsen, at man faktisk vet hva som er framforhandlet, og at partene har blitt enige og medlemmene har akseptert dette. Fire dagers utsettelse kan umulig være det store problemet. Lønnen kommer uansett til å bli utbetalt i år. De praktiske konsekvensene er jeg helt sikker på at både Stortinget og regjeringen er i stand til å håndtere ved et par dagers utsettelse.

Statsråd Nikolai Astrup [10:45:33]: La meg begynne med å si til representanten Lundteigen at det er ikke et brudd på protokollen. Det er jo det som er hensikten med romertallsvedtak V.

Så til spørsmålet om utsettelse: Det er selvsagt slik som representanten Sivertsen sier, at regjeringen kommer til å anstrenge seg til det ytterste for å sørge for at de ansatte i staten får det lønnstillegget som de forhåpentligvis sier ja til i morgen, og at det betales ut i år, som planlagt.

Så er det slik at vi gjerne skulle ha fått behandlet saken i dag, fordi det vil gjøre det enklere å få den prosessen til å bli sånn som den skal, og få pengene utbetalt, men jeg ønsker ikke å legge noen stor prestisje i det. Hvis det er slik at saken kan behandles på tirsdag, må det være mulig også for det kongelige norske finansdepartement å tilpasse seg Stortingets vilje innimellom. Jeg skal med det si at min preferanse er tydelig på at vi bør behandle det i dag, men hvis Stortinget ønsker å behandle dette på tirsdag, skal vi selvfølgelig finne løsninger på det.

Jon Engen-Helgheim (FrP) [10:47:05]: Stortinget har gjennom de siste månedene behandlet en lang rekke saker på forskjellige måter som har til dels avveket fra hva som har vært normalt. Alle vet årsaken til det. Det har vært stor forståelse i denne salen for at man må prøve å tillemppe ting på best mulig måte de gangene det ikke kan gå som normalt.

Ut ifra de svarene som har kommet fra statsråden, forstår Fremskrittspartiet at det finnes muligheter som ivaretar forhold dersom det skulle bli et negativt svar i denne uravstemningen. Det er heller ikke uvanlig fra tid-

ligere at saker har blitt behandlet på denne måten, i denne rekkefølgen. Sett i lys av den situasjonen vi da står i, må vi fortsatt prøve å tillemppe på best mulig måte. Fremskrittspartiet ønsker derfor ikke å støtte et utsettelsesforslag, siden vi mener det er fullt ut forsvarlig å behandle saken slik den foreligger nå.

Karin Andersen (SV) [10:48:33]: Jeg er glad for det siste innlegget som statsråden holdt, hvor han sa at det ikke vil oppstå en kritisk situasjon, og at folk selvfølgelig vil få utbetalt lønnstillegget sitt selv om saken skulle behandles på tirsdag i neste uke. Jeg mener det var godt at statsråden svarte slik, for jeg tror ikke at han har ønsket å sette Stortinget i en slik situasjon. Alle forklaringsene på hvorfor dette har blitt slik det har blitt – og hastverket – er helt forståelige. Det er ikke det denne saken har handlet om. Det er den prinsipielle biten av det, nemlig at Stortinget gjør et vedtak før organisasjonene har fått si ja eller nei til resultatet. Så det er rent formelle grunner til det.

Jeg håper vi kan utsette saken til tirsdag, at vi da forhåpentligvis kan gjøre et enkelt og greit vedtak, og at statsråden gjør det som han sa, nemlig forsikrer oss om at da vil regjeringen jobbe så raskt som den kan og få dette på plass før jul. Nå har vi tid på oss til å tenke på dette og finne ut av det til neste gang, slik at vi har et system for dette. Jeg har i hvert fall fått meg en lærepenge i dag, som gjør at jeg vil lese alle detaljene enda mer nøye før jeg sier ja til en rask saksbehandling.

Presidenten: Da står vi i den situasjon at basert på de innleggene som er holdt i salen, oppfatter presidenten at det er et flertall i salen nå for å behandle saken og ikke utsette den. § 41 er tydelig på at det skal åpnes opp for en debatt, at det skal avgjøres straks, og at det skal avgjøres av presidenten basert på de synene som har kommet til uttrykk i salen. Det er nå tydelig for presidenten at det er flertall for å behandle saken i dag, og da beslutter presidenten å gjøre det.

Representanten Per Olaf Lundteigen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:51:23]: Dette har vært en veldig interessant debatt. Vi har opplevd at statsråden er ydmyk overfor Stortinget og i virkeligheten erkjenner at her er det noe som ikke er etter boka. Statsråden erkjenner at pengene blir utbetalt tidsnok, og at saken kan flyttes, slik at det skjer i samsvar med det som er protokollen, men så velger regjeringspartiene her i salen å overse statsrådets åpne holdning til å lage konsensus i denne saken.

Jeg har bare ett spørsmål. Det er flere representanter som har vært oppe og sagt at dette ikke er helt uvanlig.

Sjøl om det er liten tid, må jo noen i denne salen kunne vise til én sak hvor det er blitt inngått en avtale mellom stat og arbeidslivets parter, signert av Riksmekleren, hvor det eksplisitt står at svarfrist er satt til 13. november, og at saken behandles tidligere. Når har det skjedd tidligere? De som sier at dette ikke er uvanlig, bør dokumentere det.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1.

Sak nr. 2 [10:52:42]

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Hanne Dyveke Søttar, Kari Kjønaas Kjos, Silje Hjemdal og Roy Steffensen om nødvendige regelendringer om politiattest for ansettelsesforhold i skoler og barnehager (Innst. 64 S (2020–2021), jf. Dokument 8:113 S (2019–2020))

Presidenten: Etter ønske fra utdannings- og forskningskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Mona Fagerås (SV) [10:53:26] (ordfører for saken): Det har vært bemerkelsesverdig lett å være saksordfører i denne saken. For en gangs skyld er utdanningspolitikkerne på Stortinget enige. Jeg må si at det føles godt at vi kan stå sammen om å gi bedre beskyttelse for alle barn i barnehage og skole.

Komiteen ønsker å være tydelig på at alle barn i barnehager og skoler i Norge skal ha en trygg og god hverdag i sine barnehager og skoler, og foreldrene skal være trygge på at barna tas hånd om av ansatte som er egnet til jobben. Det er derfor i dag et krav om å legge fram politiattest før personer tiltrer i jobb i barnehage eller skole.

Imidlertid har komiteen merket seg at politiattesten, eller rettere sagt barneomsorgsattesten, ikke er en garanti for at personen ikke har begått straffbare handlinger. Den gir ikke tilstrekkelig med opplysninger sånn det er i dag. For eksempel inneholder en barneomsorgsattest ikke informasjon om personen er dømt for kroppsskade mot et barn, med mindre den er betegnet som grov. Med andre ord finnes det straffbare forhold som ikke står på barneomsorgsattesten som det vil være interessant for arbeidsgiveren å kjenne til.

Foreldreutvalget for barnehager, FUB, har tatt opp denne problemstillingen med Kunnskapsdepartementet. FUB uttrykker stor bekymring rundt disse utfordringene knyttet til politiattestene for barnehageansatte. Komiteen har også merket seg at opplæringslovutvalget foreslår en utvidelse av hvilke straffebrudd som skal vises på en politiattest ved tilsetting i skolen.

Utvalget begrunner en slik utvidelse med at dagens regulering er for snever til å gi god beskyttelse for alle barn i skoler og barnehager. Komiteen har derfor samlet ønsket å støtte representantforslaget fra Fremskrittspartiet om å innføre utvidet innhold i politiattester ved ansettelsesforhold i skoler og barnehager, og komiteen har sagt at vi forventer at disse endringene er en del av høringsnotatet i forbindelse med forslag til ny opplæringslov.

Silje Hjemdal (FrP) [10:56:07]: Jeg synes det er veldig gledelig at det faktisk av og til skjer i denne sal at alle kan være enige. Er det noe som kanskje er ekstra kjekt å klare å få til, er det nettopp kampen for en tryggere hverdag for barn.

Jeg sitter riktignok ikke i komiteen som har behandlet forslaget som jeg er medforslagsstiller til, men jeg sitter i familie- og kulturkomiteen. Der får vi også mange henvendelser som gjelder barns trygghet. Det har vi sett på både godt og vondt gjennom de siste årene. Heldigvis er det i dag et helt annet fokus på bl.a. vold og overgrep mot barn. Det må bekjempes fra flere sider. Vi kan kanskje ikke ha denne silotenkningen om at noe er opplæring, noe justis og noe familiepolitikk, for alt henger sammen med alt.

Jeg synes dette er et veldig viktig skritt i riktig retning. Det handler rett og slett om å tette et hull i systemet og ikke minst om å gi et fullstendig bilde av den som søker om å jobbe med barn.

Vi har hørt om eksempler der folk som er dømt for vold mot barn, faktisk jobber med våre små som vi er så glad i. Det har framkommet en del kritikk, og jeg vet selv at jeg har fått en rekke henvendelser om at regelverket rett og slett ikke har vært godt nok.

Professor Morten Holmboe ved Politihøgskolen påpekte bl.a. at man kan ha ti dommer om kroppsskade på rullebladet uten at det nødvendigvis framkommer på politiattesten. Jeg er veldig stolt over at Stortinget i dag sender en krystallklar bestilling fra et samlet storting til regjeringen. Som barnas stortingsrepresentant er det også viktig for meg å understreke at dette nettopp er en seier for barna våre. Våre barn har krav på god beskyttelse, og når flertallet sender fra seg denne krystallklare bestillingen i dag, forventer vi derfor at den følges opp raskt.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [10:58:55]: I dag ber en samlet komité regjeringen om å fremme forslag om nødvendige regelendringer, sånn at politiattesten gir et fullstendig bilde av søkeren og viser alle relevante lovbrudd i de tilfeller som gjelder ansettelsesforhold i skole, barnehage eller andre steder der kontakt med barn utgjør en viktig del av stillingen.

Jeg vil gjerne takke forslagsstillerne og saksordføreren for et godt arbeid, og synes det er bra at vi kan stå samlet om dette forslaget her i Stortinget i dag.

Vold og overgrep mot våre barn og unge er noe av det vi må reagere aller sterkest mot. Vi som politikere har et stort ansvar i å gjøre det vi kan for å beskytte våre barn og unge. Det er allerede gjort mange viktig innstramminger og tiltak på dette området, som bl.a. da Kristelig Folkeparti våren 2015 fikk gjennomslag for en opptrappingsplan som skal redusere forekomsten av vold i nære relasjoner samt styrke ivaretagelsen av barn utsatt for vold og overgrep, etter modell av opptrappingsplanen for psykisk helse. Nå gjør vi ytterligere en innsats for å øke sikkerheten for og vernet om våre barn og unge.

En god barndom varer livet ut, men dessverre kan en vond barndom gå i arv. Det er derfor helt avgjørende med tidlig innsats. Å bli utsatt for vold eller seksuelle overgrep i barndommen øker sannsynligheten for å bli utsatt for vold eller overgrep som voksen.

FNs barnekonvensjon pålegger norske myndigheter å beskytte barn mot vold og overgrep. Det innebærer både en plikt til å sette av tilstrekkelige med økonomiske midler for å iverksette nødvendige tiltak samt sikre et helhetlig tilbud med hensyn til forebygging, avdekking og ikke minst oppfølging. Derfor er jeg glad for at en enstemmig komité i dag løfter viktigheten av et godt vern for barn og unge. Barn skal ha trygge møter med voksne de møter i institusjoner som de bruker mye tid på gjennom oppveksten.

Politiattest må ikke bli en sovepute. Selv om formålet med barneomsorgsattest er å beskytte mot overgrep eller alvorlig skadelig innflytelse på mindreårige, er ikke en barneomsorgsattest en garanti for at man som arbeidsgiver kan senke garden. Alle arbeidsgivere i sektorer som arbeider med barn og unge, må i tillegg til politiattest ha gode rutiner for oppfølging for å hindre overgrep mot barn.

Kristelig Folkeparti har alltid jobbet for å beskytte sårbare barn, og det vil vi fortsette med å gjøre i tiden framover. Vi må derfor jobbe sammen og gjøre det vi kan for å hjelpe alle barn. Kristelig Folkeparti vil kjempe for et varmere samfunn, et samfunn der barn og unge kan leve et fritt liv uten frykt for å bli utsatt for vold og overgrep.

Statsråd Guri Melby [11:02:05]: Jeg er opptatt av at alle barn og elever skal ha en trygg og god hverdag på skolen og i barnehagen. Kravet om politiattest for ansatte i barnehager og skoler er viktig for å sikre det. Men i likhet med siste taler har jeg lyst til å vektlegge at politiattest bare kan være et av flere tiltak for å forhindre overgrep og skadelig innflytelse. En ren politiattest på ansettelsestidspunktet er jo ikke en garanti for at personen er egnet til å jobbe i barnehagen eller skolen, eller ikke begår lovbrudd senere. Den enkelte virksomheten har et selvstendig ansvar for å forebygge overgrep mot mindreårige. Barnehagen og skolen må bl.a. gjennomføre grundige intervjuer, kontrollere referanser, ha løpende oppfølging av de ansatte og gode rutiner ved mistanke om krenkende atferd.

Politiattesten som skal legges fram, er en såkalt barneomsorgsattest. Hvilke straffbare forhold som vises på den, er regulert i politiregisterloven. Da reglene om barneomsorgsattest ble innført i politiregisterloven i 2014, innebar de en klar utvidelse av hvilke forhold som skulle vises på politiattesten for ansatte i barnehager og skoler. Tidligere viste politiattesten kun om personen var siktet, tiltalt eller dømt for seksuelle overgrep mot barn. Barneomsorgsattesten skal i dag vise straffebud som rammer handlinger som i relasjon til mindreårige må anses som særlig alvorlige og dermed særlig relevante. Dette omfatter i dag seksuallovbrudd, grove voldslovbrudd, drap, ran, mishandling i nære relasjoner, menneskehandel og grove narkotikalovbrudd. Reglene om politiattest i barnehager og skoler ble harmonisert med reglene om barneomsorgsattest i politiregisterloven for noen år siden. Stortinget sluttet seg den gang til regjeringens vurderinger om ikke å fastsette ytterligere utvidelser av straffbare forhold som skal vises for ansatte i barnehager og skoler.

Vi må ha et regelverk som bidrar til å forhindre at ansatte begår overgrep mot barnehagebarn og elever i skolen, eller har skadelig innflytelse på dem. Det er grunnen til at regjeringen de siste årene har gjort flere innstramminger i reglene om politiattest på utdanningsområdet. Jeg er enig med forslagsstillerne i at det kan være grunn til å se på om flere straffbare forhold bør vises på politiattesten for personer som skal jobbe i barnehage eller skole. Jeg viser til at Opplæringslovutvalget har foreslått at dagens regler om politiattest og ansettelsesforbud i hovedsak skal videreføres i ny opplæringslov, men de foreslår også å utvide hvilke straffebud som skal vises på politiattesten. En utvidelse i tråd med utvalgets forslag vil innebære at flere voldslovbrudd enn i dag vil stå på politiattesten, slik forslagsstillerne etterlyser. I tillegg vil frihetsberøvelse, tvang, kjønnslemlestelse, brudd på taushetsplikt og brudd på avvergingsplikten omfattes.

Etter planen skal jeg sende forslag til ny opplæringslov på høring våren 2021. Dersom departementet foreslår endringer i reglene for politiattest i opplæringsloven, vil vi vurdere om det bør gjøres tilsvarende endringer i friskoleloven og barnehageloven.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Silje Hjemdal (FrP) [11:05:23]: Jeg er veldig glad for å høre at statsråden har et tydelig engasjement i saken. Det er helt riktig som statsråden påpeker, at dette er selvfølgelig en kamp mot overgrep mot barn og for barns trygghet som må kjempes på ulike felt. Imidlertid er det flere ting man kan gjøre også fra hennes departement, og jeg må si jeg var litt skuffet da man ikke videreførte ordningen med barnas verneombud, som Fremskrittspartiet fikk gjennomslag for i revidert nasjonalbudsjett sist. Det er en av mange satsinger som Fremskrittspartiet nå har lagt inn i sitt alternative statsbudsjett i en opptrapping for å bekjempe overgrep mot barn. Jeg lurte på om statsråden kunne utdype hvilke andre konkrete forslag, utenom det som vi har diskutert i dag, hun vil ta fatt i for å trygge barn.

Statsråd Guri Melby [11:06:25]: Jeg synes det er veldig fint at representanten tar opp akkurat dette. Det er også prisverdig at man har løftet fram dette i et representantforslag, og at man ser at det må være en bredde i tiltakene, at det ikke bare kan handle om politiattest.

Jeg tror jeg også skal gå så langt som til å erkjenne at jeg var glad for at man fikk gjennomslag i budsjettforhandlingene i vår for å gi støtte til prosjektet om barnas verneombud, som er et veldig godt prosjekt – og så er det ikke alt vi greier å videreføre. Jeg håper likevel at det kommer mye positivt ut av det prosjektet, som jeg mener er et veldig godt initiativ for å løfte denne tematikken i barnehager. Nå vet jeg at det er mange både barnehager og skoler som allerede i dag jobber systematisk med denne tematikken, og som er kjempegode på å løfte det fram. Mitt inntrykk er nok at det dessverre ikke alltid er alle ansatte som føler seg like trygge på å gå inn i denne tematikken, for det oppleves som veldig krevende, og man opplever også at man ofte vil utløse en del hjelpebehov som man kanskje ikke har de nødvendige tiltakene for å støtte. Så jeg tror nok at det aller, aller viktigste vi kan gjøre, er å gjøre de voksne i barnehage og skole trygge på at dersom de tar opp dette temaet, vil vi ha støtteapparatet til å følge opp de konsekvensene det faktisk får.

Silje Hjemdal (FrP) [11:07:33]: Takk for det, og jeg er glad for at ministeren sier at hun støtter arbeidet som er igangsatt angående barnas verneombud. Imidlertid var jo situasjonen sånn at vi hadde korona. Jeg vet at de er godt i gang med prosjektet, men for at man skal få

dette ut i absolutt alle eller i hvert fall i flere barnehager – og det må jo være det som er målet – trengs det også mer penger. Dette er jo et prosjekt som nettopp tar opp i seg det som statsråden sier om å formidle kunnskap opp, og også kunne håndtere og jobbe med det som er utrolig vanskelig når det gjelder barn. Men er det da riktig forstått at ministeren vil legge inn et godt ord i forhandlingene med Fremskrittspartiet for at vi skal få gjennomslag for 10 mill. kr til barnas verneombud?

Statsråd Guri Melby [11:08:28]: Nå ligger vel de forhandlingene i finanskomiteen, så mitt håp er jo at Fremskrittspartiet har løftet det høyt opp på sin prioriteringsliste og sørger for å kjempe med nebb og klør for å få det gjennom, så vil jeg i hvert fall ikke stille meg negativ til det.

Det som jeg synes er så bra med det prosjektet, er at det bidrar til en veldig tydelig plassering av ansvar. Jeg tror det er det det handler om, at man vet at det finnes minst én – gjerne da flere, men minst én – i hver barnehage som har dette som sin oppgave, som kan sette seg inn i det, som kan bruke tid på det, og som kan heve kompetansen og bli enda tryggere på det. Det tror jeg er en veldig god modell, som jeg synes er en interessant tanke som vi egentlig kan flytte ut av det prosjektet og prøve å se om vi kan utvide også til andre områder, både til de offentlige barnehagene og til skolen.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.
Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2.

Sak nr. 3 [11:09:20]

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om to representantforslag som omhandler offentlige tilskudd og eiendomsforhold for private barnehager (Innst. 63 S (2020–2021), jf. Dokument 8:123 S (2019–2020) og Dokument 8:31 S (2020–2021))

Presidenten: Etter ønske fra utdannings- og forskningskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Kent Gudmundsen (H) [11:10:08] (ordfører for saken): Aller først vil jeg starte med å takke komiteen for godt samarbeid i saken. Det er ikke første gang vi behandler denne typen representantforslag, og vi har i tillegg i denne saken egentlig slått sammen to represen-

tantforslag og laget en felles innstilling. Jeg registrerer at det også er levert noen løse forslag som følge av det. Overordnet er det uansett viktig å få fram at det i komiteen er bred enighet om at private barnehager utgjør en viktig del av barnehagetilbudet i Norge.

Så vil jeg understreke at brukerundersøkelser og kartlegging viser at private barnehager gir barn et tilbud av veldig høy kvalitet. Man gir også ansatte gode lønns- og arbeidsvilkår, og ikke minst forvalter man tilskudde- ne på en god måte til det beste for sine barnehagebarn.

Private barnehager vil også være en viktig del av barnehagetilbudet i framtiden, da det i tillegg til kapasitet bidrar til mangfold gjennom ulike pedagogiske tilnærminger, som f.eks. temabarnehager, og man inkluderer også flere fagmiljøer.

Med representantforslaget som ligger til behandling her i dag, er det også på sin plass å peke på de grepene som nylig er tatt fra regjeringen, og som ikke minst er vedtatt her i Stortinget med tanke på å endre barnehageloven, og det er at vi har opprettet et nasjonalt tilsyn som vil styrke kontrollen med private barnehager og økonomi. Det er under oppbygging. Jeg synes det er viktig også å understreke at barnehagenes mulighet for å ta utbytte er godt regulert gjennom den alminnelige selskapslovgivningen, men ikke minst barnehageloven.

Barnehagesektoren må gis mulighet til en utvikling som gir rom for at ulike eiere og aktører, som både små og store ideelle og kommersielle og små og store kommunale barnehager, er en del av det tilbudet som finnes rundt omkring i landet. På denne måten legges det best til rette for et barnehagetilbud tilpasset ulike familiers ønsker og behov. Brukerundersøkelser over lengre tid har gitt oss et tydelig bilde av at foreldre jevnt over faktisk er mer tilfreds med tilbudet levert av de private barnehagene. Dette viser at de private bidrar til et positivt mangfold i sektoren, som skaper økt vilje og evne til innovasjon og kreativitet i hele sektoren.

Ulike satsingsområder, profiler og løsninger har gitt oss en rekke tematiske barnehager, alt fra friluftsbarnhager til realfagsbarnehager – det har altså gitt oss flere aktører og en mer målrettet satsing på mange områder.

Oppsummert kan man vel egentlig si at barnehageforliket og det som har kommet i kjølvannet av det, har bidratt til å sikre oss en god sektor med et godt tilbud. Men så har det også vært endring i sektoren som har medført noen behov for å gjøre endring i loven. Det har vært tatt en del grep i Stortinget nylig, og regjeringen har varslet ytterligere grep, så jeg ser fram til at man heller får en helhetlig gjennomgang av dette på et senere tidspunkt når saken foreligger fra regjeringen.

Torstein Tvedt Solberg (A) [11:13:20]: Denne saken minner meg litt om teaterstykket «Mens vi venter på

Godot» av Samuel Beckett – det absurde teaters gjenombrudd. Wikipedia kan fortelle at teaterstykket handler om to personer som venter på herr Godot, som aldri dukker opp. Stykket, da det ble satt opp første gang, brøt med all tradisjonell dramaturgi. Det fins ingen tids- eller stedsaspekt i teateret, og handlingene er ulogiske.

I denne salen heter teaterstykket: Mens vi venter på Melby. Vi venter på en lov som aldri dukker opp, vi venter på en regjering som bryter all tradisjonell dramaturgi i lovsaker, der handlingene må sies å være ulogiske og per nå ikke har noen tidsaspekter.

Statsråd Melby er den tredje statsråden som har lovet en ny helhetlig barnehagelov. Loven har for flere år siden vært på høring, og det er i dag verdt å minne om at statsråd Sanner, da han var kunnskapsminister, uttalte at det lovverket som en da hadde om barnehager, var både utdatert og gammeldags og ikke godt nok. Vi har måttet vente.

Mens vi venter på Melby får smutthullene i det utdaterte regelverket fortsette å fungere. Det har f.eks. den siste tida blitt satt ny rekord i kjøp og salg av barnehageeiendom i milliardklassen. Smutthullene som åpner for profitt, at pengene ikke går til barna og bedre barnehager, får fortsette å fungere. Og mens vi venter på Melby: I denne saken fortsetter opposisjonen å fremme forslag for å tette disse smutthullene, men blir igjen nedstemt av regjeringspartiene.

Jeg vil derfor ta opp de forslagene som Arbeiderpartiet står bak i denne saka, og avklare til de løse forslagene som er fremmet i dag, at Arbeiderpartiet ønsker å stemme for forslagene nr. 14, 15 og 16 fra representanten Moxnes, men ønsker ikke å støtte forslagene nr. 12 og 13, da forslag nr. 13 har noe uklare konsekvenser og forslag nr. 12 ses på som smør på flesk og egentlig bare bekrefter at det kommer en lov.

Presidenten: Da har representanten Torstein Tvedt Solberg tatt opp de forslagene Arbeiderpartiet er en del av.

Roy Steffensen (FrP) [11:15:58] (komiteens leder): Samarbeidet mellom stat, kommune og private barnehager har vært vellykket. Det har bidratt til mangfold, valgfrihet og tilnærmet full barnehagedekning. Halvparten av landets 300 000 barnehagebarn går i private barnehager. De aller fleste private barnehagene har høy kvalitet. De representerer et stort mangfold. De har gjennomgående lavere sykefravær. De drives effektivt, og de skårer best på foreldreundersøkelser.

Fremskrittspartiet er veldig stolt over at vi for 17 år siden fikk til et barnehageforlik, og vi er opptatt av å føre en politikk som sikrer den valgfriheten for foreldrene og det mangfoldet som private barnehager gir. Vi støtter

derfor ikke noen av forslagene i disse representantforslagene.

Når jeg først er inne på barnehageforliket, var det et forlik sammen med SV for 17 år siden, og jeg må si jeg er veldig skuffet over SV, som først er med og inviterer de private inn. De private bruker deretter av oppsparte midler. De investerer både tid og ressurser, fritid. De gjør vedlikehold og snekring på dugnad for å få en barnehage opp å gå i en sektor hvor veldig mange driver med underskudd. Vi ser at når de kanskje har drevet i 15 år, har lyst til å selge bedriften sin, blir de omtalt som velferdspolitører og noe som vi må ta avstand fra.

I tillegg har SV over tid vært tilhenger av flere reguleringer og en stadig krassere retorikk mot private. Da er det kanskje ikke så rart at små enkeltstående barnehager ønsker å selge til kjeder. De orker kanskje ikke å stå i flere reguleringer og i det stadig tøffere ordskiftet som er i den offentlige debatten.

Når SV skriver i merknader at de er svært bekymret for at mangfoldet i barnehagesektoren er truet på grunn av at en håndfull store aktører får stadig mer kontroll over de private barnehagene ved at de kjøper dem opp, er de kanskje medskyldige i at utviklingen er sånn, fordi de ønsker flere reguleringer. De ønsker å gjøre hverdagen til private mer usikker. Når de fremmer forslag i dag om å be om en opptrapping av offentlig og ideelt eierskap og drift av barnehager for å sikre at barnehagene drives av offentlige eller ideelle aktører, og skyver ut de private, må vi vel kunne si at SV formelt har takket for seg i barnehageforliket og slamret døren igjen.

På høringen spurte jeg Private Barnehagers Landsforbund hva det vil koste om det offentlige skulle kjøpe ut alle de private. Da var svaret at det ville koste nesten 40 mrd. kr. Private får altså lik betaling, men de skårer bedre på foreldreundersøkelser. Spørsmålet burde vært hvordan vi kan lære av dem, og ikke hvordan vi kan bruke 40 mrd. kr på å utradere dem.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [11:19:15]: Senterpartiet jobber for at vi skal ha et best mulig barnehage-tilbud, og mener fokuset må være der framfor en tilspisset debatt. Faktum er at vi har barnehagedekning i hele landet, takket være halvparten private og halvparten kommunale barnehager.

Barnehager er en viktig arena for inkludering og utvikling for barn. De bidrar til at barn kan lære av andre barn og blir fulgt opp av ansatte som kan barn. Senterpartiet er opptatt av at de skal bli fulgt opp til daglig, og at tilbudet skal være nært folk, nemlig i kommunene, og at kommunene skal få et best mulig utgangspunkt for å sikre gode barnehager. Med det vil jeg vise til de forslagene som Senterpartiet er en del av, og også ta opp forslaget fra Senterpartiet og SV, for det er det vi ønsker å

oppnå, bl.a. gjennom åpenhet og innsyn i regnskap og det som går på kvalitet. Det er et viktig poeng at kommunesektoren reelt sett skal kunne kontrollere eventuelt misbruk av offentlige tilskudd.

Utdanningsforbundet har spilt inn:

«Eventuelle kutt i tilskuddet til pensjonstilskuddet i dagens tilskuddsmodell, må kun gjøres hvis det samtidig gjøres en helhetlig gjennomgang, hvor også øvrige tilskuddselementer sees på.»

Statsråden peker jo i sitt svarbrev på at det er et pågående arbeid med å svare ut Stortingets anmodningsvedtak på nettopp det.

Da synes jeg det også er verdt å nevne at konfliktnivået rundt barnehager og drift og tilskudd har vært skyhøyt. Sektoren opplever at deler av regelverket er komplisert, særlig bestemmelsene om hvordan tilskudd og foreldrebetaling lovlig kan benyttes, og det er dette vi må til kjernen av.

Statsråden peker på at det i det pågående lovarbeidet er lagt fram flere rapporter for å få mer fakta på bordet, og at regelverket ikke er tilpasset utviklingen som har vært. Men samtidig blir det innført regler som skal gi økt innsyn. Senterpartiet lurer da på hvordan sammenhengen her kan være mellom det nasjonale tilsynet og den lokale barnehagemyndigheten som kommunene fortsatt skal ha. For det er et viktig poeng at både familier med barn i barnehagen, de som driver barnehagene, og lokalt folkevalgte har hånda på rattet når det er de som forvalter tilskuddet.

Senterpartiet jobber for et best mulig tilbud til barnehagebarn. Tilskuddet skal komme barna til gode. Senterpartiet mener vi må holde fokus på et godt barnehagetilbud i hele landet.

Presidenten: Representanten Marit Knutsdatter Strand har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Mona Fagerås (SV) [11:22:05]: Bakgrunnen for at SV fremmet dette forslaget, var at Stortinget i vår endret barnehageloven. Da fikk regjeringspartiene og Fremskrittspartiet vedtatt at private barnehager kan disponere overskudd fritt. Dette kunne ikke SV sitte stille og se på, for det er barna som skal ha utbytte av barnehagen, ikke kommersielle eiere.

SV er svært stolt over at vi tok initiativ til og inngikk et barnehageforlik i 2003, og deretter sørget for at dette ble gjennomført for fullt i løpet av den rød-grønne regjeringsperioden. Å gi alle barn lovfestet rett til barnehageplass og sikre full barnehagedekning må sies å være den største velferds- og utdanningsreformen i nyere tid.

Dessverre har vi den siste tiden sett en utvikling i sektoren der offentlige tilskudd til barnehagedrift og foreldrebetaling ikke kommer barna til gode, men som utbytte til private eiere. Det er altfor mange eksempler på at

barnehageeiere har tatt ut betydelig utbytte gjennom salg av barnehager eller barnehageeiendom. Barnehagedrift er i ferd med å endre seg fra å være en velferdstjeneste til å bli butikk for store kommersielle konsern.

SV er svært bekymret for at mangfoldet i barnehagesektoren er truet. En håndfull store aktører får stadig mer kontroll over de private barnehagene, ved at de kjøper opp ideelle og enkeltstående barnehager. De siste årene har antallet barnehager i kommersielle barnehagekjeder økt, mens små og ideelle barnehager, som så fint blir omtalt her, har blitt satt under press og kjøpt opp. I perioden 2005–2017 kom det nesten 1 000 nye kommersielle barnehager, mens antallet ideelle ble halvert – halvert. Veksten har i all hovedsak skjedd blant de største kjedene.

Jeg hører stadig politikere fra høyresiden tale rosenrøde ord om mangfoldet i sektoren, nå sist fra representanten Steffensen. Men tallenes klare tale vil de altså ikke snakke om.

Skal vi ha et reelt mangfold i barnehagesektoren, må vi sikre en utfasing av kommersielt motivert eierskap. Mangfoldet sikres best gjennom de ideelle barnehagene.

Så registrerer jeg at representantene Steffensen og Gudmundsen sier at foreldrene i de private barnehagene er så fornøyde. Det de ikke sier, som er problemet med argumentasjonen deres, er at undersøkelsen ikke er god nok, fordi den er innrettet sånn at man ikke skiller mellom ideelle og kommersielle barnehager.

Presidenten: Vil representanten Fagerås ta opp SVs forslag?

Mona Fagerås (SV) [11:25:19]: Det vil jeg.

Presidenten: Da har representanten Mona Fagerås tatt opp SVs forslag.

Solveig Schytz (V) [11:25:36]: Unger skal ha frihet til å leke, lære og utvikle seg, og framtiden til ungene våre skal ikke defineres av foreldrenes bakgrunn. Barnehagen skal være en trygg arena for lek og læring, den skal være tilgjengelig for alle og en viktig arena for fellesskap og utvikling.

Det aller viktigste vi kan gjøre for å sikre unger en trygg oppvekst, er tidlig innsats med forebyggende arbeid, og barnehagene er en sentral del i dette. Å gi alle unger lovfestet rett til barnehageplass og sikre full barnehagedekning er den største velferds- og utdanningsreformen i nyere tid. At både offentlige og private aktører bidrar til det, har vært helt avgjørende for at vi lykkes.

Venstre vil sikre mangfold i barnehagetilbudet. Det viktige er at ungene våre får god kvalitet i barnehagetilbudet, ikke om barnehagen drives av private eller av

offentlige. For det er ikke noen motsetning mellom god kvalitet i tjenesten og privat drift av barnehage. Debatten om framtidens barnehage kan ikke handle om privat eller offentlig eierskap. Den må handle om hvordan vi sikrer at alle har reell tilgang til barnehage, om at familiens økonomi ikke skal være et hinder for at barn skal kunne gå i barnehagen. Derfor foreslår regjeringen å styrke økonomien til barnefamilier ved å øke barnevernstrygden og engangsstønaden. Derfor har regjeringen innført to nasjonale moderasjonsordninger for familier med lav inntekt: gratis kjernetid for 2–5-åringer fra familier med lav inntekt og ordninger som tilsier at ingen familier skal betale mer enn 6 pst. av inntekten sin for en barnehageplass.

Venstre mener at vi må fortsette å se etter nye løsninger: både mer fleksible åpningstider, kortere ventetid og en garanti for barnehageplass.

Det er viktig at de offentlige midlene som brukes på private barnehager, skal komme barna til gode. Jeg er derfor glad for at regjeringen har satt i gang et arbeid som skal sikre åpenhet rundt de private barnehagenes økonomi, bl.a. er det i 2020 etablert et eget økonomisk tilsyn for å følge opp dette i praksis.

Skal vil lykkes med å sikre høy kvalitet i barnehage-tilbudet, både i offentlige og private barnehager, må barnehagene ha gode og forutsigbare rammevilkår, slik at man kan utvikle høy kvalitet i tilbudet og sikre langsiktige investeringer både i kompetanse og i bygg og infrastruktur.

Da denne sektoren har utviklet seg mye de siste årene, har det gitt oss noen utfordringer som dagens regelverk ikke tar høyde for. Jeg er derfor glad for at regjeringen jobber med en ytterligere revidering av barnehageloven, og ser fram til at det legges fram nye forslag for Stortinget.

Vi mener at barnehagesektoren må gis muligheter for en utvikling som gir rom for ulike eiere og aktører, slik at både små og store ideelle og kommersielle og små og store kommunale barnehager er en del av tilbudet rundt omkring i hele landet. På den måten legges det best til rette for at barnehage tilbudet tilpasses ulike familiers ønsker og behov.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [11:28:41]: De private barnehagene spiller en viktig rolle som en stor del av det samlede barnehage tilbudet i Norge. De bidrar både til å fylle et kvantitativt behov og til økt kvalitet i sektoren. De private barnehagene bidrar til økt mangfold, et mangfold vi må verne om fordi det også gir familiene økt valgfrihet.

Noe av det viktigste et samfunn kan gjøre, er å bidra til at alle barn får en god start i livet. Barn skal få muligheten til å utforske, og de skal kunne bli veiledet i lek og

læring. De skal ha stabile voksne rundt seg som har kompetanse om barn og forståelse for barns behov. Derfor er det nødvendig at de private barnehagene har gode og forutsigbare rammevilkår, slik at en kan utvikle høy kvalitet i tilbudet.

Ett av disse rammevilkårene er forutsigbar finansiering. Her må vi på den ene siden sikre at disse barnehagene kan bygge god kompetanse og ha tjenlige bygg og gode, tjenlige uteområder. På den andre siden må vi sikre transparens og gjennomsiktighet i hvordan pengene brukes.

Jeg har forståelse for at forslagsstillerne er opptatt av at de offentlige midlene blir brukt til det de er tenkt til. Jeg mener selv at vi i dag har god oversikt over hvordan de offentlige midlene blir benyttet, og med det nyopprettede nasjonale tilsynet vil vi på en enda bedre måte sikre at offentlige tilskudd og foreldrebetaling kommer barn i barnehagene til gode.

Ved siden av å skape gode rammevilkår og gjennomsiktighet i finansieringssystemet og å sikre at offentlige tilskudd og foreldrebetaling kommer barna til gode, er det viktig at det skapes plass for ulike typer eiere i sektoren for å opprettholde mangfoldet. Jeg vil spesielt løfte fram viktigheten av ideelt eierskap i barnehagesektoren. Regjeringspartiene er i Granavolden-erklæringen enige om å gi bedre betingelser for de ideelle organisasjonene og for sosiale entreprenører, slik at de kan bidra til å løse viktige oppgaver i samfunnet. Vi har også en mulighet for å sikre ideelle aktørers frihet fra statlig overstyring og gode rammebetingelser som ivaretar sektorens egenart. Det er også en sentral oppgave. Blant de ideelle innenfor barnehagesektoren har vi sett et økt press på oppkjøp, og vi må derfor erkjenne at en del av barnehagesektoren står under press. Derfor er det etter Kristelig Folkepartis oppfatning viktig at regjeringen nå intensiverer det videre arbeidet med å sikre bedre betingelser for de små og ideelle barnehagene, for nettopp å sikre gode og forutsigbare rammebetingelser.

Jeg og Kristelig Folkeparti har klare forventninger til regjeringens pågående arbeid med å følge opp forslag til endringer i barnehageloven som ble sendt på høring i 2019. Det samme har vi til regjeringens arbeid for å ivareta de små og ideelle barnehagene for nettopp å sikre en mangfoldig barnehagesektor.

Ingjerd Schou hadde her overtatt presidentplassen.

Bjørnar Moxnes (R) [11:31:58]: Alle pengene som bevilges til barnehagene våre, skal gå til barnas beste, ikke til å berike noen kommersielle eiere. Men det vi nå ser, er en kommersiell ensretting, der noen få store kommersielle selskaper kjøper seg opp og eier stadig flere barnehager, på bekostning av ideelle. Barnehager

har blitt lønnsomme spekulasjonsobjekter, også for internasjonale oppkjøpsfond.

Det er derfor bra at de rød-grønne partiene nå går inn for å forby utbytte fra barnehagene, men det er på langt nær nok, for kommersielle eiere henter ut milliarder av kroner fra barnehagene, ikke bare gjennom direkte utbytte, men også gjennom kompliserte selskapsstrukturer – og ikke minst gjennom eiendomssalg. Det har vært flere tilfeller der barnehageeiendommer, bygd på gratis eller billige tomter fra kommunen, har blitt solgt til internasjonale fond for milliarder. Velferdsprofitørene i Læringsverkstedet har solgt barnehageeiendommer til svenske SBB for 4,2 mrd. kr. Adolfsen-brødrene, Norlandia, solgte i fjor høst barnehageeiendommer til et australsk pensjonsfond til 6 mrd. kr. Siden tok de ut 600 mill. kr i utbytte, rett i egen lomme – man skal jo ha til salt i grøten. Dette er store verdier, som hentes ut av barnehagene gjennom eiendomssalg. Likevel velger altså komiteen ikke å behandle Rødts forslag om barnehager for barna, ikke eiendomsspekulasjon, på en seriøs måte i komitébehandlingen. Det tyder på at de andre partiene foreløpig ikke fullt ut forstår problemet med privat profitt fra barnehageeiendom.

Mange barnehageeiere skiller ut eiendommene i eget selskap, sånn at de kan leie ut eiendommene til seg selv. Morten Thuve i BDO, som skrev rapporten om kapitalstrukturer i private barnehager på oppdrag fra regjeringen, uttaler:

«Det vi ser i slike tilfeller, er at husleien som belastes barnehagens regnskap ofte doubles eller tredobles.»

Fellesskapet finansierer barnehagene. Derfor må fellesskapet få flere verktøy for å hindre eiendomsspekulasjon. Det trengs en ny barnehagelov som sikrer at skattepenger og foreldrebetaling bevilget til barnehager uavkortet går til barnas beste. Rødt vil ha vekk de kommersielle selskapenes sugerør i felleskassa. Vi vil gi kommunene et demokratisk handlingsrom til å styre barnehagetilbudet, og vi vil fjerne den forkjørsretten som i dag finnes for kommersielle aktører. Jeg er glad for støtte fra Arbeiderpartiet til forslagene nr. 14, 15 og 16. Jeg håper at Senterpartiet og SV er enig med Arbeiderpartiet. Det blir spennende å se i debatten om vi får tilslutning fra en samlet opposisjon på disse punktene.

Jeg tar opp Rødts forslag i saken.

Presidenten: Representanten Bjørnar Moxnes har tatt opp de forslagene han refererte til.

Statsråd Guri Melby [11:35:03]: Etter representanten Tvedt Solbergs innlegg er det litt fristende å innlede med at selv om vi er midt i en pandemi, og selv om jeg antar at livet i opposisjon innimellom kan være frustrerende, håper jeg at representanten ikke føler seg like

handlingslammet og underliggjort som Vladimir og Estragon i det kjente stykket «Mens vi venter på Godot».

Det vi skal debattere i dag, er viktig og langt fra meningsløst. Det handler om den private delen av barnehagesektoren som over lang tid har vært gjenstand for diskusjon og debatt. I de siste årene har sektoren gjennomgått en betydelig utvikling. Nå er sektoren i tilnærmet grad fullt utbygd i store deler av landet, og det har vokst fram flere store barnehagekjeder som har en rekke barnehager i ulike kommuner. De har ulik organisering og til dels kompliserte strukturer. I Kunnskapsdepartementet har vi brukt mye tid og ressurser på å skaffe oss et oppdatert kunnskapsgrunnlag om private barnehager. Det viser at utviklingen har gitt oss noen utfordringer, som dagens regelverk ikke tar høyde for, og det er utfordringer som regjeringen tar på alvor.

Vi er opptatt av å ha et tydelig og godt regelverk som sikrer at offentlige tilskudd og foreldrebetaling kommer ungene til gode. Regjeringen har derfor innført ny rammeplan, strengere krav til bemanning og pedagognorm, og nylig er det blitt vedtatt her i Stortinget at barna i barnehagen skal ha et trygt og godt barnehagemiljø. Alt gjør vi fordi tilbudet til barna er høyeste prioritet.

Det er ikke riktig å si at vi ikke har gjort noe med regelverket. Før sommeren vedtok Stortinget to sentrale endringer i barnehageloven. For det første tydeliggjorde vi bestemmelsene om hvilke krav vi stiller til bruk av offentlige tilskudd og foreldrebetaling. De nye bestemmelsene åpner ikke for uttak av midler i større grad enn det tidligere bestemmelser har gjort, slik forslagsstillerne påstår. Endringene gjør det kun tydeligere for de private aktørene hvilke rammer de må holde seg innenfor. I disse kravene ligger det bl.a. at handel med nærstående skal skje på markedsmessige vilkår. Det innebærer at dersom husleieavtaler er inngått mellom parter som har interessefellesskap, må partene dokumentere at husleien er fastsatt på markedsmessige vilkår. Dagens bestemmelser tar altså høyde for at en eier ikke skal kunne ta uforholdsmessig høy fortjeneste på leiepriser til barnehagens eiendom.

I dagens regelverk ligger det også et krav om at en privat barnehage ikke skal ha vesentlig lavere personal-kostnader enn kommunen. Den andre sentrale endringen Stortinget vedtok, er at det skal opprettes et nasjonalt økonomitilsyn med private barnehager. Vi forsterker med det innsatsen med å kontrollere at de private aktørene følger regelverket. Det bygger på en erkennelse av at oppgavene har blitt mer komplekse og ressurskrevende de siste årene.

Mitt departement jobber også med å følge opp øvrige forslag til reguleringer som er blitt sendt på høring, blant disse et forslag om meldeplikt ved salg, nedleggel-

se eller andre omstruktureringer, og at det innføres tydeligere krav til regnskap, som også skal sikre at tilsynsmyndighetene får bedre og mer dokumentasjon om økonomien i private barnehager.

Så har jeg lyst til å understreke til slutt at det er viktig at vi faktisk tar oss tid, og at vi ikke vedtar endringer som får store utilsiktede konsekvenser, for det vil ikke bare ha konsekvenser for eierne, men også for barna som går i alle disse barnehagene.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Torstein Tvedt Solberg (A) [11:38:32]: Jeg kan berolige statsråden med at en ikke er like handlingslammet som Vladimir og Estragon, men det er tidvis ganske frustrerende å sitte i opposisjon. Det er det.

Både statsråden og representantene fra de andre regjeringspartiene har skrytt ganske uhemmet av det de tidligere kalte en liten justering av lovendringen. Vi håper selvfølgelig nå at den helhetlige gjennomgangen av barnehageloven er rett rundt hjørnet. Men en endring som ble gjort, er at det nasjonale økonomiske tilsynet, som det også ble skrytt av, er opprettet.

Jeg håper statsråden kan si noe om hvor langt oppstarten av dette tilsynet har kommet, og jeg lurer på om ikke statsråden også synes det er problematisk at vi nå får et nytt økonomisk tilsyn som skal fungere og drive tilsyn basert på et gammeldags og utdatert regelverk, for å sitere en tidligere statsråd.

Statsråd Guri Melby [11:39:25]: Jeg kan berolige representanten med at tilsynet nå er under oppbygging. I Molde er det samlokalisert med Utdanningsdirektoratet, som der driver tilsyn med friskolene og måten de bruker midler på.

Målet er at vi i hvert fall i løpet av 2021 forhåpentligvis skal ha et fullt bemannet tilsyn, og at vi parallelt med at vi bygger opp dette tilsynet, får på plass det regelverket som er nødvendig for at tilsynet skal kunne gjøre jobben sin. Jeg mener at dette er det viktigste tiltaket vi kan sette inn for å sikre at pengene til private barnehager blir brukt til det vi alle er enige om at de skal brukes til, nemlig kvalitet til ungene.

Sånn det er i dag, der vi etter hvert har fått en struktur med private barnehager i mange av disse store kjedene, er det helt umulig for en kommune å føre tilsyn med dem. De kan føre tilsyn med enkeltbarnehager i sin kommune, men de kan ikke føre tilsyn med hvordan en stor kjede styrer sin økonomi, og derfor mener jeg at et nasjonalt tilsyn er et nødvendig grep, og jeg føler meg trygg på at det kommer til å bli et tilsyn som har høy kompetanse og kommer til å bidra til at vi sikrer at alle pengene kommer til ungenes beste.

Torstein Tvedt Solberg (A) [11:40:30]: Jeg er jo enig i at et tilsyn er viktig, men jeg håper også statsråden ser at et oppdatert og godt lovverk og regelverk kanskje er enda viktigere for at et sânt tilsyn skal fungere, og håper statsråden kan bekrefte når en ny helhetlig lov kan foreligge.

Jeg vil også gjerne stille et spørsmål om en oppklaring etter spørretimen i går. Der sa kunnskapsministeren at Kunnskapsdepartementet gjorde en helhetlig vurdering av tilskuddssystemet til private barnehager, i et svar til representanten Roy Steffensen. Til Stortinget har departementet tidligere sagt at en ikke har fulgt opp Stortingets vedtak om å gjennomgå finansieringssystemet.

Her kan det jo være litt forskjell på hvilke ord en bruker, men er det da riktig forstått at statsråden mener en allerede har gjennomført en gjennomgang av finansieringssystemet for private barnehager, og at regjeringen anser seg som ferdig med sitt arbeid med finansieringssystemet, basert på de endringene en har lagt fram?

Statsråd Guri Melby [11:41:32]: I departementet mener vi at vi har gjort en helhetlig gjennomgang av finansieringssystemet. Nå er jeg litt usikker på tidspunktene for disse vedtakene. Det er mulig det ikke er gjort en ny gjennomgang etter at det er blitt fattet et vedtak, men at vi mener den gjennomgangen som var blitt gjort før, var tilstrekkelig for å gi oss den oversikten. Det må jeg i så fall undersøke nærmere for å kunne gi et helt presist svar på.

Men det er klart at opp gjennom de siste årene har vi egentlig hatt flere gjennomganger som har sett på ulike deler av finansieringssystemet. Vi har også gjort justeringer, både i utformingen av kapitaltilskuddet og nå, i forslag til nytt statsbudsjett, i utformingen av pensjonstilskuddet. Og med den siste justeringen vi nå foreslår i pensjonstilskuddet, mener vi at vi har sett på alle delene, og mener for så vidt at finansieringssystemet er riktig.

Så tror jeg ikke vi blir ferdig med det, for dette er jo en sektor som er i endring, og vi må passe på. Vi er opptatt av å gi gode rammevilkår til private barnehager. Vi er opptatt av at de skal være fullfinansiert og ha en like god finansiering som offentlige barnehager, og da tror jeg vi hele tiden må være åpne for å se på om finansieringssystemet er godt nok.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [11:42:52]: Her er Arbeiderpartiet og Senterpartiet opptatt av noen av de samme problemstillingene, men med litt ulik inngang. For å ta det siste først: Jeg mener det er et poeng at vi ikke gjør like bombastiske tiltak i reguleringer og lovverk som det er påstander om barnehager. Vi har et like variert tilbud som vi har antall kommuner, nærmest. Vi

på Stortinget må klare å ta hensyn til hvordan dette er rigget lokalt, når vi skal rigge våre ordninger.

Jeg lurer på hva som gjør at statsråden mener at man har hatt en helhetlig gjennomgang av finansieringssystemet, når partene, bl.a. Utdanningsforbundet, som er sitert i innstillingen til denne saken, og de som representerer de private barnehagene, både Virke og PBL, Private Barnehagers Landsforbund, har uttrykt at de ikke kjenner seg igjen i den helhetlige gjennomgangen. Hva gjør at statsråden mener at de har hatt en helhetlig gjennomgang?

Statsråd Guri Melby [11:43:51]: Jeg registrerer at flere påstår at det ikke har blitt gjort en helhetlig gjennomgang. Vi har flere ganger vist til både tidspunkt for når den gjennomgangen ble gjort, og hva som har blitt resultatene av det. Jeg antar at noe av dette kanskje handler om at man er uenig i noen av konklusjonene som har kommet som følge av de gjennomgangene.

Jeg synes det er veldig fint at representanten trekker opp at det er en mangfoldig sektor, og at det er viktig at vi ser at ulike eiere har veldig ulike behov, og at vi må greie å lage et regelverk som tar hensyn til det, og ikke er så bombastiske når det gjelder f.eks. hvilke intensjoner de ulike aktørene har. Noe jeg ikke rakk å si i mitt innlegg, og som jeg vil gjerne si, er at det vi ser på, er bl.a. hvordan vi kan få et finansieringssystem som i enda større grad utjevner smådriftsulempene som mindre aktører har, som gjør at vi greier å bevare det mangfoldet vi har, og at ikke alle nødvendigvis blir slukt av en større kjede.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [11:44:48]: Jeg bet meg merke i at i svaret i sted trakk statsråden fram at de hadde gått gjennom alle deler, men fra Senterpartiets side vil jeg si at noe av poenget her må være at vi kan se finansieringen i en helhet, og hvordan det slår ut for helheten når vi nå driver og strammer til de ulike delene og gjør endringer i lovverket. Det er det vi savner, og det håper vi kommer på plass før det anmodningsvedtaket, som fortsatt ligger inne, blir kvittert ut.

Jeg lurer også på noe om det nasjonale tilsynet. Statsråden sier at dette er et nødvendig grep, men i svarbrevet til komiteen pekes det på at kostnadene i barnehagenes regnskap kun skal være knyttet til barnehagedrift. Det må jo da gjelde den enkelte barnehage.

Jeg lurer da på hvordan statsråden kan mene at et nasjonalt tilsyn skal ivareta lokaldemokratiet og den lokale variasjonen i barnehagetilbudet, som vi er opp-tatt av å ivareta?

Statsråd Guri Melby [11:45:50]: Jeg har lyst til å starte med å si at de siste årene har det vært en del kommuner som har prioritert innsats knyttet til nettopp til-

syn, og som dermed har gjort en god jobb med å kontrollere økonomien i private barnehager. Men vi ser også at det for mange kommuner er vanskelig å sikre at de har den riktige kompetansen for å gjøre en slik jobb, kanskje særlig fordi den strukturen som private barnehager har fått i dag, gjør at det er en veldig mye mer komplisert oppgave enn det var for kanskje ti år siden. Derfor har vi ment at det å opprette et nasjonalt tilsyn er et riktig grep.

Jeg vil også understreke at kommunene fortsatt skal ha en viktig del av tilsynsjobben, nemlig å sikre alt annet enn økonomien. Det er også en veldig viktig del av tilsynet av private barnehager, og som kommunene fortsatt skal gjøre. Da mener jeg det er riktig at det er kommunene, som er barnehagemyndighet, og som sitter på kompetansen på innholdet i barnehagene, som fortsatt skal gjøre den jobben.

Mona Fagerås (SV) [11:46:54]: Dagbladet publiserte for et par uker siden en sak om Trygge Barnehager som viser at selskapet har 87 datterselskaper som er skilt ut av barnehagedriften, og som er rene utleieselskaper. Dette resulterte i 2019 til 36 mill. kr i overskudd. Gjennom denne typen kreative selskapsstrukturer er det mulig å skjule pengestrømmer fra barnehagene til private formuer. Det har tidligere blitt avslørt hvordan Adolfsen-brødrene har tjent millioner på å selge eiendommer som de har fått billig eller gratis fra norske kommuner, til et australsk oppkjøpsfond. Disse eksemplene svekker tilliten til at fellesskapets penger blir brukt til det de var tenkt til, nemlig å lage gode og trygge barnehager med høy kvalitet på lek og læring.

Deler virkelig ikke ministeren bekymringen, etter gjentatte avsløringer i media, for at penger i norske kommersielle barnehager slett ikke går til barna, men til privat profitt?

Statsråd Guri Melby [11:47:59]: Det er ingen tvil om at jeg deler bekymringen. Vi har sett at det har vært store fortjenester knyttet til salg av barnehager. Utfordringen er at dette har blitt gjort mulig av et regelverk som har vært der svært lenge, også fra den tiden da SV styrte Kunnskapsdepartementet. Grunnen til at vi hadde det regelverket, var at vi var i en fase med stor mangel på barnehageplasser. Det var et stort behov for utbygging, og det var behov for at private aktører bidro og var med på den viktige jobben med å bygge ut barnehagekapasiteten. Så har vi endt opp i en situasjon der noen har tjent penger på det. Det kan godt hende at man burde ha sett det for 10–15 år siden og laget et annet regelverk da, men det er veldig vanskelig å lage et regelverk med tilbakevirkende kraft som hadde hindret det. Det har også hele veien vært fullt mulig for kommunene f.eks. å ha klausuler dersom man enten gir bort

eller selger tomter veldig billig, for å sikre at dette ikke blir videresolgt med store fortjenester.

Bjørnar Moxnes (R) [11:49:06]: Melby viser til at husleie er regulert i barnehageloven, men én av seks barnehager leier av nærstående eiendomsselskaper, som da ikke er underlagt barnehageloven. Som SV nevnte, har Dagbladet omtalt at eiendomsselskaper i Trygge Barnehager-kjeden tjener det mangedobbelte av barnehagene de leier ut til, som har det samme eierskapet. Det er her snakk om tosifrede millionbeløp som går rett ut – sluses ut – til eiendomsselskapet gjennom en høy husleie, og da har man omgått barnehagelovens bestemmelser om husleieregulering. Så mange barnehageeiere skiller ut barnehageeiendommer i et eget selskap.

Tror statsråd Melby at dette gjøres for moro skyld, eller kan det være for å omgå barnehageloven og enklere kunne hente ut profitt? Hvilke tiltak vil Melby sette inn for å hindre superprofitt på barnehageeiendommer, som man har dokumentert skjer i Norge her og nå?

Statsråd Guri Melby [11:50:07]: Som jeg også omtalte i mitt innlegg, inneholder også dagens regelverk reguleringer som sier at dersom husleieavtaler er inngått mellom parter som har et interessefellesskap, må partene kunne dokumentere at husleien er fastsatt på markedsmessige vilkår. Med det menes den prisen som ville vært avtalt mellom to uavhengige parter. Tilsynsmyndigheten vil da, basert på eventuelle risikovurderinger av brudd på regelverket, kunne føre tilsyn med om husleien er satt for høyt med tanke på gjeldende regelverk. Jeg har stor tiltro til at det nye nasjonale økonomitilsynet vil kunne være mye mer spesialisert og dermed kunne bygge seg opp særlig kompetanse på å foreta vurderinger knyttet til hva som er markedsmessig pris. Jeg frykter at dette er en oppgave som kommunene ikke har vært godt nok i stand til å følge med på, men som jeg har god tro på at vi kan få bedre til med et nytt nasjonalt tilsyn.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har også en taletid på 3 minutter.

Mathilde Tybring-Gjedde (H) [11:51:07]: Takket være det samspillet som har vært mellom private og offentlige aktører, er det i dag full barnehagedekning, og de private barnehagene, ikke bare de enkeltstående ideelle, men også barnehagekjedene, har bidratt til innovasjon og nye måter å tenke pedagogikk på.

Høyre ønsker en mest mulig mangfoldig barnehagesektor, med oppdaterte og gode både rammevilkår og regelverk for private og kommunale barnehager, og

det er derfor bra at det er det regjeringen har jobbet med. Men for SV og Rødt handler ikke dette representantforslaget om å få et regelverk uten smutthull; det handler i all hovedsak om å mistenkeliggjøre nesten alle private barnehager.

At Rødt, som ideologisk sett er imot privat eierskap per definisjon, heller ikke ønsker et mangfold av aktører i velferden, er egentlig ingen overraskelse, men at Arbeiderpartiet langt på vei adopterer den samme retorikken og nå også politikken, er derimot veldig urovekkende.

Private barnehager har samme krav til bemanning, til pedagogtetthet, til rammeplan. Nesten alle har tariffestet lønns- og pensjonsvilkår, foreldre og barn trives, pedagogtettheten er faktisk høyere i mange private barnehager, og mange private barnehager har gått foran i å utvikle god kvalitet. Allikevel bruker man ganske kynisk enkeltteksempler på lovbrudd for å prøve å stemple en hel sektor. Det er et bilde som verken barnehagene eller foreldre og familier kjenner seg igjen i.

Dersom de forslagene som fremmes av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV, i dag hadde blitt vedtatt, innfører man i realiteten et offentlig monopol i sektoren, og det vil bli dyrt – det vil koste rundt 40 mrd. kr, og det vil føre til et dårligere tilbud. Dette ser man allerede i byene som Arbeiderpartiet styrer. Midt i en pandemi bruker man flere hundre millioner kroner på å kjøpe opp private gode barnehager, og deretter kommer man med foreslåtte kutt i skole- og barnehagebudsjettene.

Jeg må si at for løsningsorienterte, mer pragmatiske Arbeiderparti-politikere, som har gjort veldig mye bra for barnehagesektoren siden 1980-tallet, må det være vondt å høre hvordan representanten Tvedt Solberg snakker om private barnehager og det mangfoldet som er i denne sektoren. Det er veldig stor forskjell på det Arbeiderpartiet sa for fire år siden, og det de sier nå. For fire år siden sa Jonas Gahr Støre at det viktigste er at tjenestene er gode, og at barnehagene oppfyller strenge krav til kvalitet, antall pedagoger og bemanning, og dersom de som investerer egne penger i å lage gode barnehager, tar risikoen dersom det går dårlig, og allikevel kan tjene noen penger og få noe overskudd dersom det går bra, er ikke det et problem. I dag er ikke bare retorikken helt annerledes, men faktisk også politikken.

Forslag nr. 1 fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV er i realiteten et utbytteforbud i sektoren, og da setter man i realiteten kroken på døren for det mangfoldet vi har i sektoren. Tidligere har Arbeiderpartiet ikke ønsket å være tydelig på det, men det står nå svart på hvitt i dag.

Jeg tror en god velferdsmiks også gir gode barnehager – og det er til barnas beste.

Mona Fagerås (SV) [11:54:24]: Vi i SV mener at offentlige penger og foreldrebetaling skal gå til dem de er

ment for, nemlig barna. Tenk hvor gode barnehager vi kunne hatt om pengene isteden gikk til gode, trygge uteområder, 50 pst. barnehagelærere med gode lønnsbetingelser og enda bedre bemanning! Ja, tenk hvor fint det ville vært å sende barna sine i en slik barnehage.

SV mener at foreldre – og samfunnet for øvrig – må kunne være trygge på at barnehager drives etter hva som er det beste for barna på lang sikt, ikke hva som er lønnsomt for eiere på kort sikt, og vil minne Stortinget om at vi faktisk har vedtatt en lov som slår fast at offentlige tilskudd og foreldrebetaling skal komme barna i barnehagen til gode. Likevel er det hvert år store summer som ikke kommer fram til ungene.

Bare i 2018 gikk de private barnehagene med 1,2 mrd. kr i overskudd. 10 pst. gikk til utbytte til eierne. Dette beløpet er kun toppen av isfjellet, for de store pengene ligger i de skjulte utbytterne. Kompliserte selskapsstrukturer, skyhøye styrehonorar og handel med tilknyttede selskaper er bare noe av det de gjør for å flytte penger fra fellesskapet til seg selv.

Men det er ved salg av barnehager og eiendommer de store pengene ligger. Klassekampen har avslørt hvordan brødrene Adolfsen har tjent milliarder på å selge eiendommer de fikk gratis eller til en billig penge av kommunene, til australske oppkjøpsfond. Det er helt nødvendig at vi innfører meldeplikt og forkjøpsrett for kommunene ved salg av barnehager. Det er åpenbart at australske oppkjøpsfond har rent kommersielle motiver for å involvere seg i norsk barnehagedrift, milevis fra motivene til både offentlige og ideelle aktører. Det er alvorlig når en viktig del av infrastrukturen i det norske utdanningssystemet eies av utenlandske pensjonsfond og er utenfor demokratisk kontroll.

Ministeren sa i sitt svar til meg at en burde gjort noe med lovverket for 10–15 år siden. Det blir merkelig å skylde på SV når en har vært med på å styre Kunnskapsdepartementet i åtte år og SV har foreslått dette minst sju ganger de siste årene. Vi må sette en stopper for kommersialiseringen av barnehagesektoren og for at makt og bestemmelse blir tatt fra folk og folkevalgte og gitt til dem med penger. Det svekker tilliten til at fellesskapets penger blir brukt på det de er tenkt til, nemlig å lage gode og trygge barnehager med høy kvalitet på lek og læring. Vi hadde nå en mulighet til å gjenoppbygge den tilliten, og jeg er skuffet over at flertallet på Stortinget ikke vil være med på det.

Til slutt har jeg lyst til å si at vi støtter Rødts forslag i denne saken.

Bjørnar Moxnes (R) [11:57:47]: Det er nesten rørende å høre Høyres omsorg for de kommersielle selskapene, men det er bare nesten rørende. De vet like godt som oss i Rødt at når milliardærer investerer i barne-

hagesektoren, når australske oppkjøpsfond kjøper seg opp i barnehageeiendommene våre, er det ikke først og fremst fordi disse aktørene bryr seg veldig mye om treåreringen i sandkassa, men først og fremst fordi de ser muligheten for å få installert kommersielle sugerør i felleskassen. Stor profitt, stabil profitt år etter år hvor de altså tømmer felleskassen for penger til privat berikelse – det er derfor de går inn i sektoren. Det er det som gjør at flertallet i befolkningen ikke ønsker mer av dette. Flertallet vil ha en profittfri barnehagesektor i likhet med skole, eldreomsorg og barnevern for å sikre at skattepengene, bevilget til velferden, går uavkortet til formålet og ikke til å fylle opp kontoene til milliardærer eller oppkjøpsfond i Australia eller hvor det skulle være.

Så til Melbys svar i replikkunden: Poenget vårt er at barnehageeierne oppretter eiendomsselskaper for å gjøre det enklere å hente ut overskudd enn det barnehageloven åpner for. Det er derfor Trygge Barnehager tjener tosifret millionbeløp på dette alene, som Dagbladet har dokumentert og omtalt. En rekke andre gjør det samme.

Statsråden har for kort tid siden uttalt, til og med skrevet, at regjeringen vil «sikre at pengene private barnehager får i statsstøtte og foreldrebetaling kommer barna til gode.» Det er det omvendte som skjer rett foran øynene våre.

Så savner jeg en avklaring fra Senterpartiet om hva de mener om Rødts forslag. Vi har jo hentet inspirasjon fra Senterpartiets eget programforslag, til forslagene nr. 13 og 16 og ikke minst fra den vedtatte resolusjonen fra 2017 fra Senterpartiets landsstyre. Der slår de det fast at «Senterpartiet vil arbeide for et lovverk som sikrer at midler bevilget til barnehagedrift skal gå til dette.» – Det er godt formulert og vedtatt av Senterpartiets eget landsstyre.

Når disse midlene hentes ut gjennom overprising av husleie, går ikke midlene til barnas beste, men de går til privat berikelse. Våre forslag har til formål å sørge for at pengene, som Senterpartiet tilsynelatende selv mener, går til formålet og ikke gjennom eiendomsstrukturer og transaksjoner tas ut til privat berikelse. Jeg forventer egentlig at Senterpartiet kommer opp på talerstolen og gir sin støtte til vårt forslag, som Arbeiderpartiet og SV har gjort. Ellers er det et interessant linjeskifte hvis de ikke gjør det. Så det ser jeg fram til.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [12:01:05]: Det har vært en stor jobb å få til barnehagedekning rundt omkring i hele landet. Det har vært en stor jobb å starte opp og bygge ut barnehager og sikre det som på mange måter har vært et velferdsloft. Da er det en bekymring for Senterpartiet når vi nærmest skal kaste oss rundt og komme med tiltak og lovendringer som gjør det van-

skelig å holde driften oppe ved mindre barnehager, ved ideelle barnehager, ved foreldredrevne barnehager, ved natur- og gårdsbarnehager. Vi slår bena vekk under kjempegode initiativ som er helt avgjørende for at vi skal ha barnehagedekning, som jeg mener og opplever at hele Stortinget ønsker.

Moxnes er veldig opptatt av Senterpartiets programarbeid, og det setter vi pris på, men det som sant er, er at dette er et utkast som er på høring i partiorganisasjonen til Senterpartiet. Vi kommer til å jobbe fram mot landsmøtet med å få fram ulike syn nettopp på hvordan vi kan sikre at vi også videre har barnehagedekning og en variasjon i tilbudet for barnehagebarn over hele landet. Dette arbeidet er ikke konkludert, så vi går ikke inn for noen av Rødts forslag her i dag, selv om det også er hentet formuleringer fra vårt partiprogramutkast. Dette får vi komme tilbake til når alle medlemmene i Senterpartiet har sagt sitt og landsmøtet eventuelt endelig har vedtatt disse formuleringene.

Kent Gudmundsen (H) [12:02:57]: Å høre representanten Moxnes med sin kommunistiske ideologi stå her og ha en vendetta mot private, og der man ønsker en ensretting av barnehagesektoren, er kanskje ikke så fryktelig overraskende. Der er det ikke barnas beste som står i fokus, men der er det hvem som driver barnehagene som står i fokus. Det kan det jo være verdt å merke seg for flere foreldre, som stadig vekk gir private barnehager høyest score når man ser på hvilket tilbud man vil ha for barnet sitt.

Når vi også vet hvordan utbyttene er i sektoren etter at man har innført både bemanningsnorm, pedagognorm og en rekke kvalitetskrav, og man i det hele tatt har rammet inn sektoren på en så god måte at lovens intensjon om at pengene skal komme til barnas beste, i høyeste grad følges, greier jeg nesten ikke å forstå hva som egentlig er beveggrunnen til Moxnes.

Men det som er enda mer vanskelig å forstå, er at de andre rød-grønne partiene henger seg på i retorikk. Jeg synes det er verdt å løfte fram her, på tampen av debatten, at i dag fremmer faktisk Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV forslag om utbytteforbud. Man fremmer forslag om at man fra kommunens side skal kunne regulere antallet plasser de enkelte private barnehagene skal kunne tildele i kommunen. Hva betyr det? Når man først har fått muligheten til å drifte en barnehage, og så skal man ha en kommune og et kommunestyre, ideologisk farget, som plutselig skal kunne redusere antallet plasser og dermed svekke driftsgrunnlaget – hva vil det gjøre? Sammen med utbytteforbud er jo det egentlig med på å fargelegge det som er viljen til de rød-grønne partiene nå, nemlig sakte, men sikkert å ta kvelertak på hele den private barnehagesektoren. Det er ganske

alvorlig med tanke på at man har hatt et dugnadsløft gjennom barnehageforliket, der man nå har fått til full barnehagedekning, og der de ser hvor godt fornøyde foreldrene er, og der de ser hvor godt gjennomregulert sektoren faktisk er.

Det bør være en god inngang til det ganske kraftige politiske ordsiftet inn i valget i 2021. For dem som er opptatt av barnas beste, og for dem som er opptatt av at vi skal drifte offentlig sektor med et mangfold av valgfrihet, der fokus skal være kvalitet og innhold, og at vi hele tiden skal jobbe fram de beste løsningene for innbyggerne, er det ingen tvil om at dagens regjering og et borgerlig flertall bør få lov til å fortsette, fordi det rød-grønne alternativet har nå tatt et kraftig steg til venstre og er tett oppunder skjortekanten til Moxnes. Det mener jeg er et ganske alvorlig faresignal.

Presidenten: Representanten Bjørnar Moxnes har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, avgrenset til 1 minutt.

Bjørnar Moxnes (R) [12:06:07]: Jeg har ingen skjørt, men jeg er veldig glad for at vi drar de andre partiene med oss. Det er helt riktig som Høyre sier; det har vært bevegelse – ikke minst i Arbeiderpartiet, tror jeg – fordi ikke minst opinionen, fagbevegelsen, befolkningen er lei av at milliarder av skatte kroner forsvinner ut fra fellesskapets velferdskasse. Skatte kroner bevilget til barnehager, barnevern og eldreomsorg tas ut i store summer til privat berikelse. Det er folk flest lei av, og det har Arbeiderpartiet merket seg. Og ikke minst: Rødt er inne på Stortinget, og vi drar resten av feltet med oss. Et nytt flertall, hvis vi får det – eller når vi får det – skal sørge for, i hvert fall etter vårt syn, at vi får til reguleringer som sikrer at pengene går til barnas beste og ikke til privat berikelse. Det er vårt formål. Dagens vedtak er sånn sett oppløftende. Vi går i riktig retning, ikke langt nok, men vi drar feltet med oss, og det er jeg glad for.

Presidenten: Representanten Mona Fagerås har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, avgrenset til 1 minutt.

Mona Fagerås (SV) [12:07:20]: I en sak som omhandler barnehager, må man nesten få lov til å være barnslig naiv, men når representanten Gudmundsen i sitt innlegg ikke nevner det faktum at pengene til norske barnehager, som foreldrene betaler inn, og som staten gir til kommunene for at de skal brukes til barnehagene, ikke går til barna i barnehagen, men til profitt, må jeg nesten få lov til å si at det er barnslig naivt. Han nevner ikke at det finnes skyhøye styrehonorarer i sektoren. Han sier ingenting om de australske oppkjøpsfondene, som kun har profitt i tankene når de kjøper opp norske

barnehager. Han nevner ikke de gratis eiendommene som nå blir solgt til de store kjedene. Og han nevner heller ikke det faktum at det slett ikke er mangfold i sektoren, men at det blir færre og færre eiere og flere og flere barnehager. Det er barnslig naivt.

Kent Gudmundsen (H) [12:08:46]: Jeg tror det er på sin plass å gjøre representanten Fagerås oppmerksom på at i 2018, som er den siste godkjente oversikten vi har, og som for øvrig er fra før vi fikk på plass alt av krav knyttet til bemanningsnorm og forsterket pedagognorm, var utbyttet fra de ordinære private barnehagene på 88 mill. kr. Jeg minner om at dette er en sektor som er tett på 30 mrd. kr, med foreldrepengene som går inn i sektoren. Det er ingen tvil om at det er et forsvinnende lite utbytte og et forsvinnende lite regnskapsmessig overskudd som ligger i denne sektoren. Man påstår at det er veldig lukrativt, men det mener jeg at man ikke har greid å belegge, gjennom at man faktisk har levert en rekke gode rapporter som viser at det er god kvalitet, at foreldrene er mer fornøyd, og at ungene får det som er målet i loven, nemlig et godt barnehetilbud.

Jeg ser fram til at vi nå framover, gjennom behandling av den varslede revideringen av barnehageloven, får en god innramming av sektoren, som gjør at vi sikrer dette mangfoldet, at vi får transparens, at vi har kontroll, og at vi får en debatt som kan være på bakgrunn av disse opplysningene, disse faktagrunnlagene, og ikke at man driver en ideologisk kamp, som jeg nå opplever at venstresiden tar mot de private barnehagene.

Når man i tillegg i et forslag her skal innføre kjøpsrett for kommunene, og man vet at man allerede i andre forslag har vedtatt både utbytteforbud, og at kommunestyrene skal kunne kutte i antall plasser, er det ingen tvil om hva som er intensjonen til de rød-grønne partiene her; det er å bli kvitt private barnehager i Norge, og at man skal gjøre dette til ren offentlig drift. Det vil fjerne mangfoldet som vi har i sektoren i dag. Det vil ikke medføre bedre tjenester, så vidt vi kan se, og som vi har erfaring med. Det vil også medføre at foreldrene dermed får et svekket tilbud, og det håper jeg for all del at vi ikke vil oppleve.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3.

Sak nr. 4 [12:10:58]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Tuva Moflag, Ingvild Kjerkol, Tellef Inge Mørland, Tore Hagebakken, Hege Haukeland Liadal, Nina Sandberg og Øystein Langholm Hansen om digitaliseringsløft for å

hindre utenforskap (Innst. 58 S (2020–2021), jf. Dokument 8:97 S (2019–2020))

Presidenten: Etter ønske fra helse- og omsorgskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Mari Holm Lønseth (H) [12:12:01] (ordfører for saken): Ny teknologi gir oss utallige muligheter. Vi kan få bedre behandling, mer tilpasset hjelp og få helsetjenester med et tastetrykk fra sofaen. Vi kan bo hjemme lenger og klare oss mer selv. Med mer digital hjemmefølgning kan også helsepersonell bruke mer av tiden sin på å hjelpe pasienter, på en måte som pasientene også er godt fornøyd med. Derfor trenger vi også at det legges til rette for å ta i bruk mer velferdsteknologi og mer teknologi i helsetjenesten i årene som kommer.

Når vi skal ta i bruk ny teknologi, må vi ha folk med oss. Da kan vi ikke miste noen på veien. Eldre trenger kanskje mer hjelp til å mestre digitale løsninger enn de som har vokst opp med iPad fra de var små. Vi må også gjøre mer for at folk ikke skal falle fra.

Det er også bakgrunnen for representantforslaget som vi behandler her i dag, som har gode intensjoner. Det fremmes i innstillingen åtte ulike forslag, som jeg forutsetter at de enkelte partiene selv redegjør for.

Det jeg kort kan si, er at det mange av forslagene har til felles, er at det er tiltak som regjeringen allerede er godt i gang med. Helsefrivilligheten styrkes allerede. Det er viktig for at flere skal mestre digitale hjelpemidler. Det sørges også for at mennesker som mangler grunnleggende digitale ferdigheter, skal få muligheten til å få digital opplæring som arbeidsmarkedstiltak. Mer velferdsteknologi rulles ut. Velferdsteknologiprogrammet har bl.a. vært viktig, og det fortsetter også neste år.

Noe av det viktigste vi likevel kan gjøre for at det blir tatt i bruk mer velferdsteknologi, er at kommunene sørger for å ta et større ansvar for å rulle ut mer av det.

For å sikre god helsehjelp ved hjelp av ny teknologi må befolkningen også ha god helsekompetanse. Det er derfor regjeringen har lagt fram en egen strategi for å øke helsekompetansen i befolkningen.

Det er også sånn at når vi skal ta i bruk ny teknologi, trenger vi et godt nett. Det har vi heldigvis i Norge. Nesten alle husstander i Norge har et grunnleggende bredbåndstilbud. Regjeringen har som mål at 90 pst. av befolkningen skal ha høyhastighetsbredbånd før utgangen av året og er godt i rute med å nå det målet. Forslaget

fra Arbeiderpartiet om at regjeringen skal sette seg et mål om at alle landets husstander skal ha tilfredsstillende bredbåndskapasitet, er da altså å slå inn åpne dører.

Jeg synes det er veldig mange gode intensjoner i forslaget. Jeg deler absolutt at vi skal begrense digitalt utenforskap, men forslagene er allerede godt ivaretatt og bærer heller preg av at det er lite nytenkning i Arbeiderpartiet. De ser nærmest ut til heller å være en blåkopi av den politikken som allerede er satt i gang.

Tuva Moflag (A) [12:15:19]: Dette representantforslaget skrev vi etter at Norge hadde vært stengt ned i ukesvis. Smittetallene var på vei nedover, og vi sto foran en rekke lempinger på tiltakene. Vi hadde nettopp kjent isolasjonen på kroppen. Mange ble hardt rammet av at verden ble digitalisert nærmest over natten. Vi har alle opplevd lettelsene i tiltak gjennom sommeren, men jeg hører fortsatt om arbeidstakere som har vært på hjemmekontor siden mars. For mange begynner det nok å røyne på. Selv må jeg innrømme at det føles godt at jeg må møte her noen av dagene, selv om jeg også sitter mye hjemme nå som vi voterer med bare halvparten av representantene til stede.

Nå har områdene med smitte vedtatt sosial nedstenging. Vi har fått beskjed om å holde oss mest mulig hjemme. Flere møter avholdes igjen på ulike digitale plattformer. Flere drar kanskje i gang digital fredagspils igjen eller andre sosiale tiltak der vi er sammen hver for oss.

Men hva med dem som ikke er en del av det digitale fellesskapet? Hvordan skal vi inkludere og ta vare på dem? For et par år siden skrev Aftenposten om den tidligere hjelpepleieren Eva Nordlie, som nå er pensjonist. Eva er en av de over 400 000 som er rammet av et digitalt utenforskap. Det er en tyngre hverdag enn det mange i den yngre generasjonen kanskje er klar over, sa hun den gangen.

Det er for sånne som Eva at vi har fremmet dette representantforslaget – for å jobbe mot digitalt utenforskap, for å hindre at fysisk isolasjon også betyr sosial isolasjon, for å forhindre ensomhet, som Arbeiderpartiet har jobbet aktivt med i denne stortingsperioden og fått gjennomslag for at skal være en del av kommunenes folkehelsearbeid.

Pensjonistforbundet peker på at digitalt utenforskap får store konsekvenser når stadig flere offentlige tjenester blir digitale. Digital opplæring er viktig for at alle skal ha muligheten til å følge med i samfunnet. Koronakrisen har aktualisert behovet for et taktskifte i bredbåndsutbyggingen ytterligere. Staten må ta ansvar for å legge til rette for bredbåndsutbygging i områder som ikke har potensial for bedriftsøkonomisk lønnsomhet.

Våre forslag handler om infrastruktur som bredbånd og digitale verktøy i eldreomsorgen. Det handler om digital kommunikasjon mellom pasient og helsepersonell. Og det handler ikke minst om opplæring og frivillige aktørers rolle i denne opplæringen, men også i å skape de sosiale arenaene mange nå ikke får deltatt i.

Til slutt: Det er vel heller sånn at Høyre kanskje har latt seg inspirere av dette representantforslaget, for mer penger til digital opplæring kom i revidert nasjonalbudsjett. Det samme gjorde en ordning for helsefrivillighet, som vi fremmet i dette representantforslaget.

Med det tar jeg opp forslagene fra Arbeiderpartiet og forslagene som Arbeiderpartiet står sammen med andre om.

Presidenten: Representanten Tuva Moflag har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Kari Kjønaas Kjos (FrP) [12:18:39]: Det har vært en rivende utvikling innen digital kommunikasjon og digitalisering generelt. Dette gir oss stadig nye muligheter, men det er også krevende å henge med. Koronapandemien har tvunget, i positiv forstand, frem ny kunnskap for noen og hver. De mest brukte setningene de siste månedene tror jeg må være: Hører dere meg? Du må skru på mikrofonen din. Eller: Kan den som pusser tenner nå, mute mikrofonen sin?

De som ønsker å delta i samfunnet, er faktisk avhengig av å henge med i utviklingen. Det byr åpenbart på utfordringer. Mine barn kan knapt forstå hvordan det var mulig å leve uten den digitale verdenen som vi kjenner nå, men som ikke fantes da jeg var barn.

Da mitt barnebarn, bare tre år gammel, sukket oppgitt da jeg prøvde å finne frem riktig eventyr på iPad-en, og overtok styringen, tenker jeg at neste generasjon vil klare seg godt. Og heldigvis har mange av de eldre, som ikke har fått digitaliseringen inn med morsmelken, egne barn og ikke minst barnebarn til å lære dem. Det er også grunn til å legge til at det gjennom flere år er utdelt tilskudd til frivillige organisasjoner som driver slik opplæring.

Jeg har nå ganske mange år bak meg i dette hus, og jeg opplever at alle partier har vært opptatt av disse spørsmålene, og at det er gjort mye for å ta tak i utfordringene som enkelte møter.

Befolkningens behov for datahastighet og tilgjengelighet har vært økende. Nær hundre prosent av husstandene har et grunnleggende bredbåndstilbud, og 86 pst. av husstandene har per juli 2019 tilbud om høyhastighetsbredbånd. Vi krever stadig mer, og jeg merker selv hvor utrolig frustrerende det er når ting ikke fungerer som det skal.

Gjennom Omsorgsplan 2020 er det lagt til rette for å bistå 32 kommuner med midler til utvikling av velferds-

teknologi. Velferdsteknologi gir enorme muligheter som kan gjøre livet både bedre og tryggere.

Kreftforeningen peker imidlertid på at det er en utfordring at mange digitale løsninger ikke er kjent blant brukerne. Her har kommunene en jobb å gjøre. De har selv en egeninteresse av å gjøre løsningene kjent, og jeg oppfordrer kommunene til å ha et fokus på dette.

Frivillige organisasjoner gjør også en viktig innsats for å begrense ensomhet og bidra til innovasjon og opplæring i digitale verktøy. Fremskrittspartiet fikk i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett inn en bevilgning på 400 mill. kr for å forebygge ensomhet og passivitet blant eldre. Flere organisasjoner og kommuner har i den forbindelse søkt om tilskudd knyttet til digitale verktøy.

Det er mange gode intensjoner i disse forslagene, faktisk så gode at dette er arbeid som allerede er påbegynt for flere år siden, og som har blitt forsterket år for år.

Kjersti Toppe (Sp) [12:21:58]: Arbeidarpartiet har fremja fleire forslag om eit digitaliseringsløft for å hindra utanforskap. Det er forslag om utrulling av velferdsteknologi i kommunane, om å intensivere arbeidet med digital kommunikasjon mellom pasient og helsesteneste, setja i gang opplæringsprogram for digital kompetanseheving for eldre og andre og forslag om ei tilskotsordning for å sikra digital omstilling av helsefrivilligheita. I tillegg er det forslag om at alle landets husholdningar og bedrifter skal ha tilfredsstillande breibandkapasitet.

Senterpartiet meiner at forslaget frå Arbeidarpartiet om å sikra tilfredsstillande breibandkapasitet er for vagt. Her må vi setja klare krav til kva vi meiner med tilfredsstillande breibandkapasitet, slik vi har gjort i forslaget som vi fremjar, og at det skal skje gjennom at staten aukar sine løyvingar til breibandutbygging og innfører offentleg leveringsplikt i område der det ikkje er grunnlag for kommersiell utbygging.

Senterpartiet er ikkje einig i at Nasjonalt velferdsteknologiprogram skal avsluttast. Vi meiner at dei fleste av forslaga frå Arbeidarpartiet høyrer heime i eit nytt velferdsteknologiprogram. Vi fremjar difor følgjande forslag saman med Arbeidarpartiet og SV:

«Stortinget ber regjeringa vidareføre Nasjonalt velferdsteknologiprogram med mål om at velferdsteknologi skal bli ein integrert del av helse- og omsorgstenestene innan 2025, og legge ein slik plan fram for Stortinget. Programmet må omfatte tilskotsordningar og tiltak for at velferdsteknologi kan rullast ut i alle kommunar, auka digital kommunikasjon mellom pasient og helsesteneste, involvere frivilligheit og ideelle organisasjonar og tiltak

for styrkt digital kompetanse i befolkninga og hindre digitalt klasseskilje.»

Nasjonalt velferdsteknologiprogram er eit samarbeid mellom KS, Direktoratet for e-helse og Helsedirektoratet og skal leggja til rette for at fleire kommunar tar i bruk velferdsteknologi. Målet for programmet var at velferdsteknologi skulle vera ein integrert del av helse- og omsorgstenestene innan 2020. Programmet var vedtatt oppretta av den raud-grøne regjeringa i stortingsmeldinga Morgendagens omsorg. Etter planen skulle altså programmet avsluttast i 2020, men regjeringa skriv i statsbudsjettet at tiltaka skal forlengjast ut 2021, og så skal vi venta på ei evaluering.

Vi meiner at ein treng ikkje venta på ei evaluering for å slå fast at dette programmet må vidareførast. For er det ein ting som er sikkert, er det at målet om at velferdsteknologi skulle vera ein integrert del av helse- og omsorgstenestene i 2020, ikkje er nådd. Vi meiner difor at programmet må vidareførast og følgjast opp med konkrete og tydelege satsingar.

Eg vil også opplysa om at etter ei nærmare vurdering kjem Senterpartiet til å stemma for forslag nr. 3 om å gi permitterte arbeidstakarar med behov tilgang til kurs og relevant digital opplæring.

Presidenten: Da har representanten Kjersti Toppe tydeliggjort Senterpartiets posisjoner.

Nicholas Wilkinson (SV) [12:25:19]: SV, Senterpartiet og Arbeiderpartiet foreslår et nasjonalt velferdsteknologiprogram for at vi kan bruke mer av kunnskapen vi har for å hjelpe folk. SV fremmer dette forslaget for å se på helheten og for å involvere dem som bruker digitale verktøy. SV stemmer sekundært for de andre forslagene fra Arbeiderpartiet. Vi fremmer ikke disse sakene, siden vi mener disse forslagene bør være i en helhetlig plan for at de som bruker disse løsningene, skal få mer medvirkning.

For SV, og meg selv, er det også viktig at digitale verktøy ikke skal brukes i stedet for fysiske sosiale møter. I koronatiden tror jeg at alle føler at digitale verktøy er en bonus, men vi trenger fysisk kontakt. Ikke alle vil, eller kan, bruke f.eks. Zoom eller Teams. Mange eldre har ikke brukt disse verktøyene, og vi bør ikke bruke disse løsningene for å fjerne fysisk kontakt. Vi trenger at folk kommer og møter ansikt til ansikt – når det er mulig.

Jeg er besøksvenn i Røde Kors. Det er veldig bra for personen jeg møter – og for meg selv. Mange eldre på sykehjem, og de som bor hjemme, kan få hjelp med disse digitale løsningene, men for SV er det enda viktigere å ansette flere folk i eldreomsorgen med hele, faste stillinger.

Jeg fremmer alle forslagene SV er med på, og varsler samtidig at vi vil stemme sekundært for de andre forslagene, som SV ikke fremmer.

Presidenten: Da har representanten Nicholas Wilkinson fremmet de forslagene han refererte til.

Statsråd Bent Høie [12:27:44]: Regjeringen er opp-tatt av å hindre digitalt utenforskap. Flere og bedre digitale løsninger skal bidra til å gjøre helse- og velferds-tjenestene bedre og mer tilgjengelig for innbyggerne. Regjeringen prioriterer digitalisering høyt, og jeg mener at representantenes forslag er godt ivaretatt gjennom satsinger på bredbåndsutbygging, utvikling og spredning av digitale tjenester i helse- og omsorgstjenesten og kompetanse- og opplæringstiltak. Tilskuddsordningen til frivillige organisasjoner bidrar til økt digitalisering av det frivillige arbeidet.

Det er et mål at 90 pst. av befolkningen skal ha tilbud om høyhastighetsbredbånd innen utgangen av 2020. Vi ligger godt an til å nå dette målet. Tilbyderne bygger ut for fullt. Vår rolle er å skape gode rammevilkår slik at kommersielle aktører fortsetter å investere i alle deler av landet.

Men dette er ikke tilstrekkelig for å forebygge digitalt utenforskap. Vi må gjøre løsningene bedre kjent for brukerne, og vi må sørge for digital kompetanseheving. Brukerne må settes i stand til å ta løsningene i bruk. Regjeringen har som mål at alle som ønsker det, skal få et tilbud om opplæring i grunnleggende digitale ferdigheter. Folkebibliotek, frivilligsentraler, pensjonistforbund og lokale seniorklubber gjør en betydelig innsats med å tilby opplæring. Innsatsen fra frivillige, private og offentlige virksomheter har bidratt til at den eldre delen av befolkningen stadig får bedre digital kompetanse.

Vi samarbeider med KS og Kompetanse Norge for å hjelpe kommunene med å etablere Digihjelpen for innbyggere som har liten eller ingen grunnleggende digital kompetanse. Nettstedet digidel.no er etablert for å dele opplæringsressurser. Senter for et aldersvennlig Norge, Eldreombudet og Rådet for et aldersvennlig Norge er viktige pådrivere for å løse utfordringer som eldre møter på digitaliseringsområdet. Under koronapandemien er det åpnet for at arbeidsledige og permitterte kan ta utdanning uten at dagpengene blir redusert. Nav kan tilby opplæring som arbeidsmarkedstiltak.

Digitale løsninger er viktige virkemidler for å realisere pasientens helsetjeneste, og digitalisering og velferdsteknologi gir mange mennesker muligheter for et bedre og enklere liv. Det er bakgrunnen for at vi har foreslått at Velferdsteknologiprogrammet videreføres ut 2021. Vi skal samtidig vurdere hvordan arbeidet med velferdsteknologi bør tas videre de neste årene. Målet er at velferdsteknologi skal være en integrert del av helse-

og omsorgstjenesten. Det kan bidra til at eldre kan bo hjemme lenger og oppleve trygghet og livskvalitet. Samtidig gir det store muligheter for å bedre utnyttelsen av de samlede ressursene vi har i omsorgssektoren.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Tuva Moflag (A) [12:30:45]: Som jeg var inne på i mitt innlegg, vet vi ganske mye om at det er mange som er rammet av et digitalt utenforskap. Vi har ulike anslag på hvor mange det er, men artikkelen i Aftenposten som jeg refererte til, har tallet 400 000. Mitt spørsmål til helseministeren er: Vet vi noe om hvordan disse har hatt det gjennom pandemien, og hvordan har regjeringen og helsetjenestene jobbet for å nå denne gruppen? De av oss som er digitale, som har hatt andre arenaer, har kanskje hatt det litt annerledes, hatt andre muligheter til både å fortelle om hvordan vi har det, og også til å sosialisere med andre. Så vet vi egentlig noe om hvordan det går med alle disse som ikke har vært på de arenaene som vi har vært på nå de siste månedene?

Statsråd Bent Høie [12:31:41]: Vi har ikke noe konkret kunnskap om dette basert på en indikator om at en mangler digital kompetanse. Men vi har vært opp-tatt av at en f.eks. fra helse- og omsorgstjenestens side, da en gikk over til at veldig mange av tilbudene ble digitale, fortsatt var åpne for at noen måtte komme til legekontorene, og en gjorde konkrete vurderinger av den typen. Det at flere var hjemme og fikk tjenestene digitalt, gjorde det også tryggere for dem som ikke kunne eller ikke hadde lyst til å bruke de digitale tjenestene, å komme til helsetjenesten. Det vi har gjort, er å mobilisere frivillig sektor, som også representanten Moflag var inne på i sitt innlegg, for å øke den digitale kompetansen i denne situasjonen og ta i bruk digitale verktøy, og det er gledelig å se i hvor stort omfang en har fått til det.

Tuva Moflag (A) [12:32:40]: En annen dimensjon knyttet til smitteverntiltak og hvor fort ting skjer nå: Nå er det jo sånn at det kan være endringer i regelverk fra den ene dagen til den andre, og uka etter kan det komme nye tiltak igjen. Jeg har fulgt med i kommentarfelt der jeg bor, og det er mye god digital kommunikasjon som blir brukt nå, man får kanskje en SMS med en lenke – her er de oppdaterte smitteverntiltakene. Regjeringen har også i sitt budsjett lagt vekt på dette med kommunikasjonstiltak, bedt om at kommunene har mange kommunikasjonsfolk tilgjengelig. Men hvordan når vi dem som ikke er digitale når det gjelder informasjon om oppdaterte smitteverntiltak? Har man noen ekstra innsats for dem som ikke kan følge med 24/7 på hvordan reglene utvikler seg?

Statsråd Bent Høie [12:33:43]: Vi prøver å nå dem på mange måter. Det som når bredest ut, er det vi gjør gjennom media, med de nasjonale pressekonferansene, men også de lokale pressekonferansene. Jeg synes ordførerne er veldig flinke til å være tilgjengelige, og jeg synes også at mediene er veldig flinke til å formidle også ren faktainformasjon i denne situasjonen. Jeg tror at en del av dem som mangler digital kompetanse, foretrekker å få informasjonen på radio, tv og i papiraviser, og der vil det også være mye informasjon.

Så gir vi også her ekstra midler, og det er nok kanskje rettet spesielt mot dem som har kulturelle og språklige barrierer i tillegg til digitale barrierer, f.eks. har vi frivillige som jobber og oppsøker nettopp dem som har samme kulturelle og språklige bakgrunn. Det skjer både gjennom initiativ i kommunene og gjennom noen av de midlene som vi har gitt til frivillig arbeid.

Tuva Moflag (A) [12:34:43]: En av de tingene som fascinerer meg litt – jeg har ikke noe tall på dette – er at det er fortsatt ganske mange i den eldre garde som bruker tekst-tv. Det hender at jeg får skjermdumper – det er jo det som er fascinerende – jeg får bilder på Messenger av noe noen har lest på tekst-tv. Så det er faktisk en kanal som ganske mange eldre fortsatt bruker, og det som kanskje er litt av utfordringen nå, er at det man så på tv for to dager siden, kanskje ikke gjelder fremdeles. Vet dere noe om det er en kanal som faktisk inneholder smitteverninformasjon til den målgruppen som faktisk fortsatt bruker tekst-tv? Som eldrepolitisk talsperson får jeg mange henvendelser om ting på tekst-tv, så det er tydelig fortsatt i bruk.

Statsråd Bent Høie [12:35:33]: Det kan jeg dessverre ikke svare på på stående fot.

Kjersti Toppe (Sp) [12:35:53]: Eg har eit spørsmål til statsråden om programmet for velferdsteknologi, som går ut i 2020, men som regjeringa har sagt skal vidareførast til 2021 – altså Nasjonalt velferdsteknologiprogram. I programmet var det ei målsetjing at velferdsteknologien skulle verta ein integrert del av helse- og omsorgstenestene innan 2020. No høyrer eg statsråden seia frå talarstolen at det framleis er eit mål, men at det framleis er usikkert om dette programmet skal vidareførast. Spørsmålet mitt er om statsråden ikkje ser behovet for ein samla plan. I dag har vi fått ganske mange forslag som går på enkeltting. Treng vi ikkje eit samla program, ein plan, for å vidareføra velferdsteknologi, og kva er eigentleg målet til regjeringa for når velferdsteknologi skal verta ein integrert del av helse- og omsorgstenestene?

Statsråd Bent Høie [12:36:54]: I dag bor om lag 90 pst. av innbyggerne i kommuner som deltar eller har deltatt i Velferdsteknologiprogrammet. Det er registrert ca. 82 000 brukere av velferdsteknologi, og de fleste av dem er i aldersgruppen 67 år eller eldre. Det er et vidt spenn av teknologi som brukes. Det kan være alt fra det enkle, som trykkgghetsalarm, til mye mer avansert teknologi.

Det er riktig, som representanten Toppe er inne på, at vi foreslår å videreføre Velferdsteknologiprogrammet i 2021, og avsetter 91 mill. kr til det. Vi må også bruke 2021 for å se på hva som er den mest hensiktsmessige måten å sikre dette arbeidet på. Fortsatt har vi en målsetting som står ved lag, men det er også lurt å sette en fot i bakken og vurdere om Velferdsteknologiprogrammet er den rette måten å gjøre dette på etter 2021, eller om det finnes andre måter å gjøre det på når vi har kommet opp på det nivået som vi er nå.

Kjersti Toppe (Sp) [12:37:55]: Sjølv om det er mange kommunar som deltar i programmet, er det langt frå det å delta i programmet til at velferdsteknologien har vorte ein integrert del av alle kommunanes helse- og omsorgstenester. Det er der eg opplever at det er manglar, og det er der den store jobben framleis er – verkeleg å få det integrert i helse- og omsorgstenestene frå forsøksordningar og prosjekt til at det er ein integrert del. Eg går ut frå at statsråden er einig med meg når eg seier at i dag er det ikkje ein integrert del i store delar av landet i alle fall, og at det er det vi må få til.

Når vil regjeringa og statsråden bestemma seg for korleis dette skal vidareførast? Eg er opptatt av at ikkje kommunar skal sakka akterut no, at ein føler ein har staten med på laget for at dette faktisk skal verta ein del av helse- og omsorgstenestene i heile landet.

Statsråd Bent Høie [12:38:58]: Det er det vi skal ta stilling til i løpet av 2021, og jeg er helt enig i beskrivelsen fra representanten Toppe. Det er veldig mye teknologi som er i bruk, men det er ofte piloter og enkelteksempler. Det som nå står igjen, er rett og slett å få hele tjenesten til å endre måten en jobber på og la dette bli en integrert del. Det er nettopp den utfordringen vi nå er nødt til å ta tak i, for Velferdsteknologiprogrammet har en overvekt av fokus på teknologi, og ikke på det som representanten egentlig er inne på, nemlig hvordan tjenesten integrerer teknologien i det som er kjerneoppgavene, og bruker det integrert. Det er nettopp det vi må se på.

Nå står vi også oppe i en reform, Leve hele livet, der dette også er en vesentlig del av tenkningen som skal til for å nå målsettingen. Dette må vi også se i sammenheng.

Presidenten: Replikordskiftet er over.
Debatten i sak nr. 4 er over.

Sak nr. 5 [12:40:05]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Nicholas Wilkinson, Audun Lysbakken, Karin Andersen, Torgeir Knag Fylkesnes og Solfrid Lerbrekk om nasjonal produksjon av legemidler og medisinsk utstyr (StatMed) (Innst. 57 S (2020–2021), jf. Dokument 8:98 S (2019–2020))

Presidenten: Etter ønske fra helse- og omsorgskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Tellef Inge Mørland (A) [12:41:02] (ordfører for saken): Representantforslaget her er fremmet av SV og handler bl.a. om nasjonal produksjon av legemidler og medisinsk utstyr. Det har vært gjennomført en skriftlig høring i saken, der det har kommet inn seks innspill. Departementet har også uttalt seg om forslagene i brev av 3. juni i år.

Vi er i en situasjon i Norge der det har vært en nærmest eksplosiv legemiddelmangel. I 2014 hadde vi 112 registrerte tilfeller. I år ser antallet ut til å kunne passere 1 500. Det er en situasjon som ikke er unik for Norge, men som likevel kan sette oss i veldig krevende situasjoner, krevende situasjoner som en samlet komité uttrykker at man er bekymret for at kan forsterke seg i forbindelse med den situasjonen vi nå ser rundt covid-19. Foreløpige tall i år viser at man hittil – heldigvis – har vært relativt forskånet for alvorlige nye dramatiske konsekvenser som følge av epidemien, men det er klart at det er noe man må ta høyde for i året som kommer.

Derfor har en samlet komité pekt på at det er ønskelig å få på plass en økt produksjonskapasitet for kritiske legemidler i Norge. Komiteens flertall, alle unntatt Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, mener også at det i den forbindelse er gledelig at man gjennom EØS-avtalen får på plass en løsning der Norge er blitt en del av innkjøpssamarbeidet til EU når det gjelder tilgangen på framtidige covid-19-vaksiner.

I innstillingen fra komiteen er det flertall på ett punkt, og det er ønsket om å be regjeringen styrke FoU-samarbeidet med legemiddelindustrien, slik at offentlige forskningsmidler kan bidra til både økt deltakelse i

kliniske studier og samtidig bedre tilgangen på legemidler for norske pasienter.

Så litt mot slutten til Arbeiderpartiets syn i denne saken. Vi står inne i merknader og fremmer en rekke forslag til tiltak, for vi mener dette er et felt det må jobbes videre på og det må jobbes aktivt med. Vi har også et forslag sammen med Senterpartiet om at regjeringen legger fram en sak for Stortinget om å etablere et nasjonalt farmasiselskap som kan stimulere til norsk legemiddel- og vaksineproduksjon enten i egen regi eller i samarbeid med norsk legemiddelindustri. Vi erkjenner at det ikke er alt vi kan klare å få til her i Norge på egen hånd, men potensialet for å kunne begrense skadevirkningene ved legemiddelmangel mener vi ikke er tatt ut ennå, og vi har også sett en regjering som har brukt uforholdsmessig lang tid på å komme på banen med viktige tiltak. Derfor trengs det en kraftinnsats, og det kan være en løsning å se på et eget farmasiselskap som samarbeider med den private industrien vi har her, til å utvikle hel-senæringene videre, men ikke minst sikre en leverings-sikkerhet overfor norske pasienter, som er helt avhengige av kritiske og viktige legemidler.

Sveinung Stensland (H) [12:44:15]: Når vi diskuterer legemiddelproduksjon, må vi skille mellom produksjon av ferdige legemidler, det vi finner i medisinhylla, og råstoff – aktive farmasøytiske ingredienser, også kalt API. Altså: Snakker man om egenproduksjon av API, eller snakker man om egenproduksjon av ferdige legemidler basert på importert API i Norge?

Den viktigste årsaken til mangelsituasjoner for legemidler globalt er at hele verden er avhengig av noen få API-produsenter, oftest i Kina og India. Forsyningskjedene er skjøre, noe som er et problem i store deler av verden. I tillegg er Norge et lite marked med lave priser på legemidler – et lite marked med lave priser – la oss huske på det. I debatten synes det å herske en forvirring om hva en mener – egenproduksjon av API eller farmasøytisk produksjon basert på importert API. I tillegg går det en skillelinje mellom legemidler for patent og generiske legemidler, som også kompliserer dette bildet.

Mangelsenteret har over lang tid stor erfaring med legemiddelmangel, og mangelen varierer. En periode kan det være noen legemidler, i en annen periode kan det være noen andre. At den norske staten skal ha en fleksibel løsning med mange produksjonslinjer for en rekke aktive virkestoffer, alt etter hva som er i mangel, er ganske urealistisk.

Når det gjelder StatMed, har det vært en interessant debatt. Karita Bekkemellem skrev i Klassekampen for litt siden:

«Ambisjonen om statlig utvikling og produksjon av legemidler er forferdelig forvaltning av både

oljeformue og skattepenger. Men utgangspunktet, om at staten skal bidra til at Norge skal bli mer selvforsynt av kritiske legemidler og samtidig skape arbeidsplasser og eksportinntekter – er en glimrende idé.»

Jeg synes dette sitatet oppsummerer denne saken ganske bra.

Vi har et mål om å øke aktiviteten i norsk legemiddelproduksjon. Vi har stolte tradisjoner og en industri å bygge videre på. Å bygge dette fra bunnen av i statlig regi er ikke veien å gå. Det handler om å bli mer selvforsynt med kritiske legemidler, ikke selvforsynt. Det er rett og slett ikke realistisk. Ingen land er selvforsynte med legemidler. Alle handler med hverandre.

Det markedsføres rundt 1 600 virkestoffer i form av over 2 500 legemidler i Norge. Det er ikke praktisk mulig å bygge opp en egenproduksjon med mål om å bli selvforsynt. Norge produserer enkelte legemidler selv, men vil alltid være avhengig av import. Å bygge opp en beredskapsproduksjon i samarbeid med eksterne leverandører er den mest farbare veien. Å bygge et statlig selskap med ansvar for dette er ikke formålstjenlig. Legemiddelproduksjon er svært ressurskrevende og spesialisert, og vi må heller legge til rette for økt aktivitet innen legemiddelproduksjon i Norge, sammen med økt beredskapslagring. Vårt mål er økt aktivitet innen den norske helsenæringen, ikke å bygge et statlig foretak, i denne sammenhengen.

Til slutt vil jeg trekke frem at et solid flertall i komiteen deler målet om at en større andel av produksjonen av både ferdige legemidler og aktive farmasøytiske ingredienser flyttes til vår del av verden. For å få det til er europeisk samarbeid med dette for øye viktig, for her er vi i samme båt.

Åshild Bruun-Gundersen (FrP) [12:47:26]: Legemiddelmangel er en voksende utfordring. I 2019 var det 1 242 registrerte tilfeller av legemiddelmangel her i Norge. Vi er 100 pst. avhengige av import av legemidler. Det gjør oss sårbare, spesielt under pandemien som vi står i nå. 80 pst. av råstoffene til hele verdens legemiddelindustri kommer fra Kina eller India. India vedtok eksportrestriksjoner på 26 farmasøytiske virkestoffer i mars, og dermed også medisinerne som lages av dem, for å sikre egen befolkning under koronapandemien.

Slike situasjoner og den stadig økende legemiddelmangelen i Norge som vi også opplever i normale tider, gjør at vi må tenke nytt rundt beredskapslagring og produksjon av kritiske legemidler her i Norge. Forsyningsutfordringer av Paracet, antibiotika og vaksiner vil få dramatiske konsekvenser for vår befolkning. Løsningen er likevel ikke å etablere et statlig selskap. Dette med legemiddelproduksjon har ikke staten greie på. Det er

elleve private legemiddelselskaper i Norge som allerede produserer legemidler for markedet, og det er åpenbart at disse kan øke eller utvide sin produksjon hvis det skapes et bedre marked for det. Antakelig kan det også etableres flere nye norske legemiddelselskaper hvis det offentlige legger til rette for det. Fremskrittspartiet er svært positivt til å tilrettelegge for produksjon av legemidler i Norge.

I mai fremmet vi ulike forslag om å sikre beredskapsproduksjon for kritiske legemidler i Norge, herunder antibiotika. Fremskrittspartiet forventer at regjeringen jobber på spreng for å levere på det, selv om de ikke sto bak dette forslaget da det ble vedtatt.

Fremskrittspartiet fremmer i dag forslag sammen med Senterpartiet og SV om å sikre forsynings sikkerheten av kritiske legemidler i Norge gjennom at kontrakter som lyses ut for kjøp av legemidler, deles i to. Hovedandelen av kontraktene kan da gå til den billigste leverandøren, mens en mindre del av kontrakten kan gå til norske aktører for å sikre en beredskapsproduksjon. Det er ikke i strid med EØS-avtalen å sikre beredskap i eget land. En slik kontraktsmodell vil derimot bidra til at norske aktører får et marked å starte opp på, og de kan sikre seg kompetanse og kapasitet til å bidra ekstra når hovedleverandøren får forsyningsutfordringer.

Vi må likevel erkjenne at Norge alltid vil være avhengig av import av legemidler. Derfor vil jeg avslutningsvis si at jeg synes det er smått utrolig at Senterpartiet er så stor motstander av EØS-avtalen at de i behandlingen av denne saken ikke engang kan anerkjenne innkjøps samarbeidet Norge har med EU når det gjelder koronavaksinen. Det er mange ting man kan kritisere EØS-avtalen for, men Senterpartiet viser nå en prinsipiell tilnærming til EØS hvor de er direkte motstandere av samarbeid også når det tjener Norge. Det forstår jeg virkelig ikke. Hvordan Senterpartiet mener at Norge skulle sikre vår egen befolkning tilgang til koronavaksiner uten å være en del av en større innkjøper, hadde vært fint å få forklart.

Med det vil jeg ta opp det forslaget Fremskrittspartiet er en del av.

Presidenten: Representanten Åshild Bruun-Gundersen har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Kjersti Toppe (Sp) [12:50:52]: Til det siste: Det er måten merknaden er skrevet på, som gjør at vi ikke er med på han, for det er jo ikke berre land som er med i EØS, som får tilgang til vaksiner.

Til saka: Legemiddelmangel er eit globalt problem som kjem av at det er mange forsyningskjeder, at Noreg er eit lite land og ein liten marknad, og at vi har liten eigenproduksjon. Ein levedyktig legemiddelproduksjon i Noreg og samarbeidande land vil kunna bidra til å

styrkja tilgangen på legemiddel i Noreg. Det finst tolv produksjonsbedrifter i Noreg som har både teknologi, kompetanse og kapasitet til å produsera dei fleste legemidla det er mangel på i dag. Men produksjonen er spesialisert, og det vil ta tid å etablere produksjon av nye produkt som følgje av ein ny beredskapssituasjon. Vi meiner at det trengst eit offentleg-privat samarbeid for å sørgja for dette.

Til forslaget om å oppretta eit statleg selskap som skal sørgja for nasjonal eigenproduksjon av legemiddel i Noreg, meiner vi at intensjonen i forslaget er god, men vi tilrår at forslaget vert justert. Legemiddelindustrien er i høyringsfråsegna bekymra for ein driftsmodell som er basert på berre beredskapsproduksjon. Ein meir berekraftig modell vil vera å etablere produksjonsfasilitetar som opererer med ei konkurransedyktig og marknadsstyrt drift i ein normalsituasjon, men med eit etablert offentleg-privat partnerskap om beredskapsproduksjon.

Legemiddelindustrien viser også til behovet for eit nasjonalt beredskapslager for legemiddel og medisinsk utstyr og viser til at mange nye sjukehus no vert bygde utan areal til slike lager. NHO peikte i høyringsfråsegna si på at eit slikt statleg selskap bør vere det økonomiske verkemiddelet til staten, f.eks. i form av eit investeringsfond for å realisere ambisjonane på helsenæringsfeltet gjennom å styrkja eksisterande produksjonskapasitet i Noreg og etablere nye selskap og utviklingskapasitet for morgondagens vaksiner og behandling og etablering av langsiktige avtaler som sikrar både import og nasjonal produksjon av nødvendige legemiddel.

Vi fremjar forslag saman med Arbeidarpartiet og Sosialistisk Venstreparti om at alle sjukehus, både eksisterande og nybygg, får areal til å oppretta lokale beredskapslager, og om å utvide bruken av beredskapslager også for medisinsk utstyr. Vi fremjar forslag saman med Sosialistisk Venstreparti om eit breitt nordisk samarbeid om produksjon og lagring av legemiddel og smittevernutstyr i Noreg. Så fremjar vi saman med Arbeidarpartiet eit alternativt forslag til StatMed om å be regjeringa etablere eit nasjonalt farmasiselskap som skal stimulera til norsk legemiddel- og vaksineproduksjon anten i eigen regi eller i samarbeid med norsk legemiddelindustri. Vi i Senterpartiet kjem til å stemma subsidiært for forslag nr. 5, frå Arbeidarpartiet, og vi støttar subsidiært det såkalla lause forslaget frå Arbeidarpartiet.

Eg tek opp forslaget Senterpartiet har saman med Sosialistisk Venstreparti.

Presidenten: Da har representanten Kjersti Toppe tatt opp det forslaget hun refererte til.

Nicholas Wilkinson (SV) [12:54:22]: I 2013 hadde vi under 100 saker om legemiddelmangel. I 2015 hadde

vi over 100 saker. I 2017 hadde vi over 300 saker. I 2019 hadde vi over 1 200 saker om legemiddelmangel.

Norge har f.eks. manglet penicillin, som er grunnlaget for hele helsevesenet. Alle manglene er vanskelige for dem som trenger medisiner de ikke får. Denne regjeringen har ikke trygget landet vårt. SVs forslag om StatMed vil trygge landet.

Tidligere i år fikk vi i SV flertall sammen med Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Miljøpartiet De Grønne og Rødt for å få på plass en beredskapsmodell for norsk produksjon av viktige legemidler, herunder antibiotika. Regjeringen stemte imot. SV forventer at regjeringen følger opp.

Vi må huske historien vår. Da Arbeiderpartiet foreslo Statoil, lo høyrepartiene. De trodde at private alltid er bedre til å produsere ting. Jeg tror og håper folk forstår at hva høyrepartiene sa da, var helt feil. Statoil var lite da det startet, men nå har Norge tjent mye penger. Staten er hovedaksjonær, og inntjeningen går til vår felles velferdsstat, ikke bare til eliten. Ressursene går til bedre skoler for barna og bedre sykehjem og sykehus.

Legemiddelselskapene tjener rått med penger. Etter alle kostnadene har legemiddelselskapene over 13 pst. profitt hvert år.

SV foreslår StatMed, som er viktig for beredskap og for å redusere legemiddelmangelen i Norge – men også for at fellesskapet kan få en del av profittkaka som de rikeste får i dag.

Jeg fremmer forslaget om StatMed og det andre forslaget fra SV. Vi stemmer sekundært for forslagene nr. 4 og 5, og vi stemmer for forslag nr. 10.

Presidenten: Da har representanten Nicholas Wilkinson tatt opp de forslagene han refererte til og tydeliggjort hvilke forslag SV står bak.

Statsråd Bent Høie [12:58:01]: Markedet for legemidler er globalt. Det gjelder også forsyningskjedene. Usikkerheten i tilknytning til koronapandemien har gjort det nødvendig å iverksette ekstraordinære tiltak for å ivareta tilgangen til legemidler i Norge.

Systematisk oppfølging av Helsedirektoratets anbefaling for 2019 bidro til at vi raskt kunne oppskalere beredskapsnivået i mars. Blant annet har vi innført eksportrestriksjoner for å sikre at legemidler og medisinsk utstyr forblir i Norge, og vi har bygd opp utvidede, nasjonale beredskapslagre. Det er også kjøpt inn råstoff for å kunne produsere enkelte kritiske legemidler ved behov.

Tilgang til legemidler er en felles utfordring for alle europeiske land som fordrer et aktivt samarbeid med de nordiske landene og med EU. Det gjelder nå under pandemien, men også i framtiden. Forsynings sikkerheten for legemidler og medisinsk utstyr er en kompleks pro-

blemstilling som må møtes med ulike tiltak, både nasjonalt og internasjonalt. For et lite land som Norge vil det verken være gjennomførbart eller bærekraftig å bygge opp et statlig produksjonsselskap eller produksjonskapasitet som ivaretar den nasjonale forsyningssikkerheten og dekker helsetjenestens behov.

Utredningen av hvordan framtidige beredskapslagre kan innrettes, utelukker ikke at det er muligheter for at produksjon i Norge kan bidra til å ivareta forsyningssikkerhet i særskilte situasjoner. Produksjonen vil imidlertid måtte ses i sammenheng med andre nasjonale og internasjonale tiltak og vurderes som ett av flere elementer for å styrke forsyningssikkerheten.

For eksempel ønsker vi å ivareta tilgangen til smalspektret antibiotika i Norden, også som et viktig ledd i arbeidet mot antibiotikaresistens. Det globale markedet for smalspektret antibiotika er begrenset. Helsedirektoratet skal derfor gjennomføre en mulighetsstudie for produksjon smalspektret antibiotika i Norge.

Tilgang til nye og lovende legemidler sikres i første rekke ved at pasienter deltar i kliniske studier. Regjeringen vil innen kort tid legge fram en handlingsplan for kliniske studier. I denne planen kommer vi med tiltak som skal bidra til at flere kliniske studier legges til Norge. Jeg viser også til regjeringens forslag til statsbudsjett, hvor vi foreslår å styrke bevilgningen til helseregionene med 30 mill. kr for å etablere et sterkere offentlig-privat partnerskap om kliniske studier, kalt NorTrials.

Regjeringen jobber aktivt med å ivareta tilgangen til innovative legemidler og trygge forsyningen av legemidler og utstyr som norsk helsetjeneste har behov for. Et statlig produksjonsselskap er ikke en realistisk løsning for å nå dette målet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Tellef Inge Mørland (A) [13:01:06]: Helseministeren sa i sitt innlegg nå at markedet for legemidler er globalt, og det er jeg helt enig i. I min AUF-tid hadde vi et slagord, tenke globalt og handle lokalt, og det tenker jeg kan gjelde også når det gjelder spørsmålet om legemiddelmangel. Vi har altså i løpet av Høies tid som helseminister gått fra 112 tilfeller med legemiddelmangel til sannsynligvis rundt 1 500 tilfeller i år. Det er ikke helseministerens skyld, men vi har et felles ansvar for å gjøre det vi kan for å handle lokalt, for å begrense skadevirkningene av dette. Derfor er jeg glad for at regjeringen nå følger etter Arbeiderpartiet i det forslaget vi hadde tidlig i fjor rundt beredskapslagring. Når det nå endelig er kommet på plass, håper jeg at det vil være et effektivt og virkningsfullt tiltak. Mitt spørsmål til helseministeren er, i den forbindelse: Når vi nå ser at regjeringen kommer etter i arbeidet med beredskapslagring,

kan vi da forvente at antallet mangeltilfeller endelig vil gå ned i Norge, fra 2021 og framover?

Tone Wilhelmsen Trøen hadde her gjeninn tatt presidentplassen.

Statsråd Bent Høie [13:02:15]: For det første må jeg igjen understreke at representanten starter historieskrivningen på et veldig sent tidspunkt, for de forslagene som kom fra Arbeiderpartiet, var forslag som regjeringen allerede hadde iverksatt utredning av før Arbeiderpartiet fremmet sine forslag.

Når det gjelder selve spørsmålet: Beredskapslagre er knyttet til kritiske legemidler som det er viktig å sikre tilgang på, så det vil være ett av flere virkemidler for å redusere situasjoner med mangel på legemidler. Men jeg understreker at dette er et komplekst spørsmål, og at det ikke finnes én kvikkløst-løsning. Det er en kombinasjon av veldig mange ulike løsninger som må til, inkludert et mer utstrakt internasjonalt samarbeid. Og heldigvis er Norge en del av EØS-avtalen og har dermed et godt samarbeid med EU, som er noe av det aller viktigste i dette spørsmålet.

Tellef Inge Mørland (A) [13:03:18]: Jeg takker for svaret. Det kan godt være at jeg kuttet litt av historien. Jeg har bl.a. hørt Høyres Stensland her i salen si at han allerede fra 2014 advarte om den økende legemiddelmangelen, men slet med å få respons fra sin egen helseminister i så måte. Uansett er det bra hvis det nå er slik at regjeringen setter i verk kraftfulle tiltak for å gjøre det vi kan lokalt i Norge.

Et annet spørsmål er: Hva gjør vi med vaksinebehovet vi nå har? Jeg er veldig glad for at vi har fått en avtale med EU om at vi skal få en andel av de vaksinene de kjøper inn, men mitt spørsmål til helseministeren er: Gjøres det noe mer i den forbindelse? Bidrar Norge på noen som helst måte til at man kan øke produksjonen, slik at vi raskere kan få tilgang på vaksine, i både Norge, Europa og resten av verden? Og hva gjør eventuelt helseministeren for at vi i framtiden, dersom en lignende situasjon skulle oppstå, er bedre rigget for å kunne ta opp en produksjonskapasitet i Norge, Norden eller Europa – hvis den situasjonen igjen skulle oppstå?

Statsråd Bent Høie [13:04:25]: Jeg tror ikke historieskriving er representantens sterkeste side, og jeg tror heller ikke at representanten Stensland har uttalt det som representanten her sa. Men jeg kan minne representanten om historien, nemlig at det var Arbeiderpartiet som avviklet vaksineproduksjonen i Norge.

Vi jobber på veldig mange områder for å bidra til god vaksineproduksjonskapasitet internasjonalt. Ikke minst gjør vi det gjennom at vi er en del av EUs innkjøps-

ordning på dette området, for det handler i veldig stor grad om å betale legemiddelfirmaene i forkant av at en vaksine er godkjent, for å skalere opp og starte produksjonen. Så det bidrar til en betydelig økning av produksjonskapasiteten og dermed vår egen trygghet, men også verdens trygghet på dette området.

Så har Norge spilt en sterk rolle internasjonalt på de fleste områder knyttet til vaksine, både gjennom etableringen av CEPI og ved å være en pådriver for det solidariske arbeidet på vaksine knyttet til land som ikke kan anskaffe vaksiner selv, osv.

Åshild Bruun-Gundersen (FrP) [13:05:45]: Jeg tenkte jeg skulle lese opp for helseministeren et par vedtak som er gjort av Stortinget i år. Blant annet har vi bedt regjeringen om «snarest mulig få på plass en beredskapsmodell for norsk produksjon av viktige legemidler, herunder antibiotika, og komme tilbake til Stortinget med en sak om dette», og vi har bedt regjeringen utarbeide forslag til «økonomiske modeller for utvikling av nye, virksomme antibiotika». Hvordan har helseministeren jobbet siden disse vedtakene ble gjort, med å levere på dette?

Statsråd Bent Høie [13:06:17]: Det arbeidet var i gang før Stortinget gjorde de vedtakene, slik at noe av det som kom ut av det arbeidet som ble iverksatt også da Fremskrittspartiet satt i regjering, er at en nettopp ser på en mulighetsstudie for antibiotikaproduksjon i Norge, og jobber med de norske aktørene, og det som vil være spesielt interessant, er smalspektret antibiotika. Der er det også interessant å se på et samarbeid med de nordiske landene – vi har en ganske god dialog med Danmark om dette spørsmålet. Det vil også være interessant å se på om noen av de nordiske landene kan dele disse oppgavene mellom seg.

Åshild Bruun-Gundersen (FrP) [13:06:58]: Fremskrittspartiet ser fram til å få en sak om dette presentert i Stortinget.

Når det gjelder beredskapsproduksjon her i Norge, antar jeg at helseministeren også er bekymret for forsyningsutfordringene norske pasienter har stått overfor de siste årene. Mitt spørsmål til Bent Høie går på hvordan han ser på kontraktsmodellene for innkjøp av kritiske legemidler – om han også ser at det kan være fornuftig å dele det opp og fordele risikoen på flere aktører, slik at hver og en aktør kan bidra ekstra når hovedleverandøren får forsyningsutfordringer. Det er da vi i Fremskrittspartiet mener at norske aktører må få muligheten til å få en kontrakt med det offentlige for å sikre en beredskapsproduksjon, og også få muligheten til å bygge kapasitet og kompetanse som kan utnyttes når man

har forsyningsutfordringer for kritiske legemidler. Hvordan ser helseministeren på det?

Statsråd Bent Høie [13:07:52]: Vi jobber jo med å se på produksjon og eventuelt også forhåndslagring av virkestoffer i Norge. Det har vi allerede gjort, med innkjøp av det, og samarbeider med næringen om det, så det er en del av dette. På innkjøpssiden vil det være slik at Sykehusinnkjøp av ulike årsaker kan velge å inngå kontrakter der de mener det er hensiktsmessig, med flere legemiddelselskaper på samme område, virkestoff eller legemidler som kan brukes om hverandre. Det vil kunne være ut fra både beredskapshensyn, hensynet til å ivareta markedet eller andre hensyn.

Når det gjelder beredskapslagrene, bygges de i all hovedsak opp hos grossistene, slik at vi inngår avtaler med grossister og ikke direkte med legemiddelselskaper. Da er det grossistene som står for anskaffelsen og for å sørge for å ha det sortimentet av ulike typer legemidler som de er bedt om å ha forhåndslagret i Norge.

Kjersti Toppe (Sp) [13:09:05]: Eg har eit spørsmål som gjeld beredskapslager av legemiddel og medisinsk utstyr på sjukehusa våre, for det kom fram i høyringa at bl.a. legemiddelindustrien var bekymra for at dei nye sjukehusa vert bygde utan areal til slike lager. Det er jo ein debatt om at veldig mange av dei nye sjukehusa våre er for små når dei står ferdige, og eg vil anta at den modellen som Sjukehusbygg og helseføretaka bruker, ikkje har sett av areal til beredskapslager. Er dette ei problemstilling som helseministeren er opptatt av, og er det ei problemstilling som er reell? Vil statsråden kunna gi ein garanti for at nye sjukehusbygg som vert bygde i Noreg, vil ha areal til å kunne etablera beredskapslager for både legemiddel og utstyr?

Statsråd Bent Høie [13:10:08]: Hvert enkelt sykehus skal selvfølgelig ha beredskapslager for utstyr og legemidler i tråd med det som er det vanlige behovet. Det er et ansvar som de har hatt hele veien, så det er ikke noe nytt, og det må de selvfølgelig ha arealer til. Når vi nå har bygd opp f.eks. et nasjonalt beredskapslager for smittevernutstyr for både sykehusene og kommunene med et betydelig høyere forbruk enn det som er normalforbruket i et år, er det ikke hensiktsmessig at det bare er desentralisert, så der er det inngått leieavtaler for stor lagerkapasitet. Hva som skal være den permanente modellen når det er snakk om lager av den størrelsen, er noe av det vi nå jobber med. Da er det ikke sikkert at det er mest fornuftig å ha et sånt nasjonalt beredskapslager desentralisert på hvert enkelt sykehus. Det kan også være at det bør samles på ett eller færre steder.

Nicholas Wilkinson (SV) [13:11:14]: Regjeringen sier at de vil bruke norske selskaper. Men hva har skjedd? Curida i Norge, som har ansatte som er hovedaksjonærer, får ingen avtaler med offentlige institusjoner. De eksporterer alt. Skal regjeringen bruke makten, som SV foreslår i saken, til å kjøpe mer norske medisiner fra norske legemiddelselskaper i Norge, eller er det bare tomme ord fra høyresiden?

Statsråd Bent Høie [13:12:01]: Nei, det er ikke tomme ord, og SVs forslag ville virkelig vært en trussel mot Curida, for da hadde de fått en statlig konkurrent som hadde en masse statlig kapital i bakhånd, så det hadde jo ikke vært behov for Curida og de andre norske produsentene hvis en hadde fulgt SVs politikk. Nei, regjeringens løsning er nettopp å bygge på de norske selskapene som eksisterer, og se på hvilke muligheter de har. Derfor jobber jeg nå med kartleggingsstudier nettopp sammen med dem og ser på hvilke muligheter de har til å produsere legemidler som vi har faktisk behov for i Norge. Det er jo det som må styre dette. Det som må styre dette, er hva vi har behov for. Og så er jeg veldig glad for at vi også har legemiddelfirma i Norge som kan produsere noe som verden har behov for, så det er jo ikke noe negativt at de eksporterer mange av sine produkter. Det er kjempefint.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

De talerne som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter

Tellef Inge Mørland (A) [13:13:06]: I replikkordskiftet hadde helseministeren vanskelig for å tro meg på min historiebeskrivelse. Derfor vil jeg sitere fra stortingsdebatten vi hadde 7. juni 2019, da Sveinung Stensland sa: «Vel, i 2014 hadde jeg en interpellasjon om legemiddelmangel der jeg pekte på mye av det som fortsatt er problemet» – og han skrøt videre av å ha fem års lengre historikk enn undertegnede – meg – på dette med legemiddelmangel. Det er altså en situasjon som man i regjeringspartiene har vært klar over i lengre tid, og der det har vært sen handling, men jeg mener det er positive takter nå når man i statsbudsjettet tar på alvor dette med beredskapslagring.

Og så, når Høie er kritisk til utvikling av vaksineproduksjon i Norge: Arbeiderpartiet fremmet nylig et forslag rundt vaksinecluster og etablering av det i Norge, uten å få noe jubel fra regjeringspartiene. Det hadde kanskje vært naturlig at man da hadde stilt seg mer positiv til det.

Så til de forslagene vi behandler i dag. Det er noen viktige forskjeller mellom forslaget Arbeiderpartiet står inne i, og det forslaget som SV har fremmet når det gjelder SVs tanker om StatMed, for nettopp samarbeidet

med det private næringslivet i Norge også på helsesektoren tror vi er den beste forutsetningen for at vi kan klare å gjøre litt mer på hjemmebane for å lykkes. Det å skape nye arbeidsplasser er vi jo opptatt av ellers. Her kan vi både skape nye arbeidsplasser og bidra til å sikre helsa til folk som er helt avhengige av kritiske medisiner.

Bare for å ta litt av bakteppet: DSB kom i 2019 med en rapport, altså før koronaen, der de har laget en risikomatrise, og der de sa at kun pandemi scoret høyere på kombinasjonen av sannsynlighet og konsekvenser. Akutt mangel på insulin og antibiotika har man sagt kan gi om lag 2 500 dødsfall i Norge. Det er en situasjon vi må rigge oss for, og ta på alvor. Derfor er jeg glad for at helseministeren nå bl.a. tar opp det som går på smalspektret antibiotikaproduksjon, og at man gjør en aktiv jobb på det området.

Jeg glemte kanskje sist å ta opp de forslagene Arbeiderpartiet er en del av. Det gjør jeg i så fall nå. Jeg vil også bare kort forklare hvorfor vi ikke står inne i forslaget om å dele anbudene i to, men har laget et eget forslag der, som er det samme som vi fremmet våren 2019. Vi ser gjerne at man deler anbudene i to, og vi ser gjerne at norske aktører er med og vinner de anbudene, men vi vet at det er bare for en begrenset del av de anbudene vi vil ha en norsk aktør som kan konkurrere reelt, og vi vet også at vi ønsker å kunne konkurrere på det frie markedet i EU i andre sammenhenger. Da er det også et spørsmål om hvilke lovbegrensninger som vil være i de føringene som Senterpartiet, SV og Fremskrittspartiet legger opp til i sine forslag. Men bedre leveringssikkerhet på legemiddelsiden er helt avgjørende for Arbeiderpartiet.

Presidenten: Representanten Tellef Inge Mørland har tatt opp de forslagene han refererte til.

Nicholas Wilkinson (SV) [13:16:34]: Jeg vil rose Arbeiderpartiet. Uten ideen om å bygge opp Statoil og handlekraft for å gjennomføre det ville Norge vært mye fattigere i dag. Vi visste ikke om klimaendringene da, og nå må vi slutte med å ødelegge klimaet, men det var et viktig og godt tiltak å bygge opp Statoil. Men nå er jeg litt forundret. SVs forslag om StatMed er en forlengelse av Arbeidspartiets kloke forslag om Statoil. Arbeiderpartiet, da de var et parti for dem som arbeidet, ville selvfølgelig stemt for StatMed, men de har sagt at de vil stemme imot. Gerhardsen vil snu seg i graven hvis Arbeiderpartiet stemmer imot å bygge opp viktig norsk statlig industri.

Jeg kan ikke ta en replikk mot Arbeiderpartiet i denne saken. Men jeg bruker tiden min for å spørre dem om hvorfor de er imot statlig industri som vil hjelpe mange syke folk som trenger medisiner. Hvorfor, Arbeiderpartiet?

Sveinung Stensland (H) [13:18:27]: Jeg skal ikke svare for Arbeiderpartiet, men jeg skjønner godt hvorfor de stemmer mot, og historien. Det er mye rart på historiefortellerfronten.

Men det som er klart – jeg synes det er interessant når man drar frem vaksiner og vaksinecluster – er det faktum at SV, Senterpartiet og Arbeiderpartiet avvirket vaksineproduksjonen vi hadde i Norge. Fremskrittspartiet, ved Harald Nesvik og undertegnede, prøvde å snu det i 2013–2014, men det var umulig, det var kommet for langt. Regjeringen Stoltenberg hadde avvirket vaksineproduksjonen som vi hadde her i Oslo. Det synes jeg var trist.

Så til historieskrivningen: Den 24. april 2014, for seks og et halvt år siden, hadde jeg en interpellasjon. I etterkant av den ble det en interessant debatt, hvor vi også fikk på plass flere rapporter fra Helsedirektoratet. Det sies her at det ikke har blitt gjort noen ting. Det ble laget flere rapporter fra Helsedirektoratet, og det ble satt i gang et arbeid, så det er gjort en del.

Men jeg er enig med representanten Mørland: Selvfølgelig burde helseministeren hørt mer på meg. Det gjelder ikke bare her, det gjelder i mange saker. Det er derfor det er så viktig med debatt, for da får vi frem forskjellige syn, men til slutt må noen bestemme og ta ansvar for helheten. Det synes jeg helseministeren har gjort på en utmerket måte.

Men på akkurat dette feltet mener jeg det jeg sa i debatten, at Norge har hatt et for lite lager av enkelte legemidler. Vi er altfor avhengig av import. Men det gjelder faktisk alle land i Europa. Jeg har også sagt at beredskapslagring er usolidarisk. Hvis alle land nå bygger opp lager av kritiske legemidler, vil det bli enda større mangler, og de som taper, er de som har minst ressurser. Det er et globalt perspektiv i det også.

Jeg vil også si at vi glemmer en viktig beredskapsaktør her. Det er sykehusapotekene, som har reddet oss mer enn en gang. Vi har faktisk kapasitet i sykehuslaboratoriene for å lage en del enkle legemidler. Det må vi ikke glemme, og det må vi fortsatt passe på. Vi trenger et godt sykehusapotekvesen som kan håndtere både små og store situasjoner. Det har historien vist oss.

Wilkinson snakker mye om Statoil. Det er en ganske stor forskjell på Statoil, som driver nettopp med «oil» – nå heter det Equinor, for å bli litt mer renslig i navnet. Men det er nå forskjell på å utvinne olje, som er komplisert nok, og å produsere legemidler. Jeg kunne tenke meg at SV svarte på: Hvilke av de 2 500 legemidlene Norge har, er det StatMed skal lage til enhver tid? Hvordan skal en drive produksjonsplanlegging? Hvor mange linjer skal en ha? Hvor mange forskjellige prosesser skal en ha i StatMed? Nei, det er ikke veien å gå. Ingen land har lyktes med det. Det som vi lykkes med, er en internasjonal farmasøytisk industri som produserer for oss, og

Norge er en av de største eierne. Vi tjener faktisk mer penger på internasjonal legemiddelindustri gjennom oljefondet enn vi bruker på legemidler hvert eneste år. Tenk på det, Wilkinson!

Tellef Inge Mørland (A) [13:21:37]: Det var en gang en partileder i SV som hadde tatt litt mye tran. Det kan tyde på at Wilkinson har tatt hele tranflasken, kanskje som et resultat av at han har blitt inspirert av at det nå er 70 000 som skal gjøre et forsøk på om tran kan hjelpe mot covid. Jeg tror dessverre ikke det hjelper å snu Gerhardsen i tide og utide i graven. Jeg synes det var en sammenligning som var vel drøy. Jeg synes også det er litt spesielt å definere det som da Arbeiderpartiet var for arbeiderne.

Hvis vi ser på høringsuttalelsene, som kanskje Wilkinson har lest, i denne saken, er de fleste høringsuttalelsene veldig tydelige på at det er noen gode intensjoner i forslaget til SV, men i praksis er det ikke klokt å gjennomføre det slik SV har tenkt det. Da kan man godt si at nei, legemiddelindustrien vil man ikke høre på hvis de har noen innvendinger til hvordan det faktisk gjennomføres. Men til og med – og nå håper jeg at jeg husker riktig, for denne gangen jeg fant ikke sitatet i farten – Norsk Sykepleierforbund har advart mot at dette kan bli veldig dyrt. Og det er min bekymring også, at dette forslaget fra SV blir dyrt og dårlig, men vi treffer planken mye bedre hvis vi bruker de offentlige, statlige musklene på et godt samarbeid med det private næringslivet vi har på helsefronten, til faktisk å rigge en helsenering i Norge som kan stå stødig og støtt uten at vi kaster vekk millioner og milliarder, kanskje, på å trille noen statlige piller som vi foreløpig ikke vet hva skal inneholde, bortsett fra kanskje noe tran, som Wilkinson er glad i. Jeg tror faktisk en litt pragmatisk løsning på det, som Arbeiderpartiet og Senterpartiet står sammen om i det forslaget vi har fremmet, er en mye bedre vei til målet. Så ligger det jo veldig mange av de samme gode intensjonene i det forslaget vi står bak, som det SV har fremmet. Men jeg er veldig usikker på om staten skal begynne å trille tusenvis av legemidler, legemidler som man ikke har kompetanse på i dag i statlig regi alene.

Det kan være at det er enkelte legemidler vi må se på et større ansvar for fra statlig side. Vi har allerede diskutert insulin og antibiotika som store utfordringer. Men jeg tror at vi her må konsentrere oss om også å gi drahjelp til den industrien vi har i Norge. Det kan bli en vinn-vinn også for norske arbeidsplasser og norske arbeidstakere, slik jeg ser det.

Så synes jeg at Stensland har et poeng når han snakker om beredskapslagring i krisetider, for det er klart at de som kan betale mest, også fort får mest. Det er en lærdom til neste gang: I gode tider må vi rigge oss for de dår-

lige tider, slik at det ikke bare er de med mest muskler og mest penger som klarer å ta vare på sine innbyggere på en god måte.

Presidenten: Nå tror ikke presidenten at det å omtale medrepresentanters bruk av tran kan være upassende eller fornærmelig, men vil kanskje minne om at vi bør holde oss strengt til den saken som er under debatt. Men det er innimellom gøy med temperatur i debatter også!

Ingvild Kjerkol (A) [13:24:58]: Jeg skal prøve ikke å bidra med temperatur i debatten, i hvert fall ikke mer enn nødvendig. Og har vi feber, skal vi jo holde oss hjemme. Det er ekstra viktig å påpeke det i disse dager.

Jeg har egentlig ikke veldig mye mer å tilføre debatten, men det er klart at Einar Gerhardsen får blodpumpa til å øke tempoet litt hos oss Arbeiderparti-folk. Nå hadde han erfaring fra denne sal med at SV, den gangen SF, spente bein for gode løsninger for arbeidsfolk. Så det er ikke sikkert at parallellen er helt irrelevant, men man burde treffe bedre på saken.

Det Arbeiderpartiet er opptatt av, er at vi klarer å bote på utfordringene med legemiddelmangel. Vi tror ikke at gårdsdagens løsninger vil være med og bidra til det. Et nostalgisk navn på et statlig selskap vil ikke være riktig oppskrift. Men at vi trenger mer bedriftssamarbeid og en tettere samhandling med industrien, det er vi helt overbevist om. Parallellen til Statoil er heller ikke relevant i så måte, med mindre man ser på noe grunnleggende. Da Statoil ble etablert, hadde vi ressursen her i Norge. Men vi manglet kompetansen, og vi manglet kapital. Så det framsynte politikere gjorde den gangen, var at de sa: «Kom hit, bygg kompetansen, men verdiskapingen skal bli igjen her.» Noen av de samme mulighetene finnes også for legemiddelproduksjon. Gjennom vår felles helsetjeneste og god tilgang på helsedata burde vi samarbeide godt og effektivt med internasjonal industri for å løse noen av utfordringene. Mangelsituasjonene handler jo mest om vante, godt utviklede legemidler som er hylleware, men som en internasjonal industri også har presset kostnadssiden på, slik at produksjonen foregår langt unna oss og med sårbare forsyningslinjer.

Jeg synes dette har vært en god debatt, men det er fortsatt slik at vi må tenke mer helhetlig for å sikre en nasjonal forsyning. Min bekymring er at veldig mange land vil tenke akkurat som oss nå, slik at det kan bli mindre rom for samarbeid. Der har regjeringen en viktig oppgave, for jeg tror at bare gjennom større volum, innkjøps samarbeid og en felles forståelse i vår del av verden kan man sikre de forsyningslinjene som har vist seg å være altfor sårbare.

Presidenten: Representanten Nicholas Wilkinson har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Nicholas Wilkinson (SV) [13:27:57]: Litt historie. Stensland og Høie snakker om at vi hadde produksjon av vaksine. Det er sant, men det var beredskapsproduksjon. Det er veldig annerledes enn å ha StatMed. Det er så dyrt bare å ha bygninger i påvente av å produsere når vi trenger det. StatMed er et nytt foretak som skal produsere og selge disse medisinene, bruke det hele tiden – ikke beredskapsbygninger.

Presidenten: Representanten Sveinung Stensland har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Sveinung Stensland (H) [13:28:44]: Hadde Liv Signe Navarsete vært her nå, tror jeg hun hadde sagt: Du aner ikke hva du snakker om. Det er mye rart som kommer fra Sosialistisk Venstreparti i dag.

Det må jo være bedre med en beredskapsproduksjon enn ingen produksjon. Den vaksineproduksjonen vi hadde, ble lagt ned med SV i regjering. SV brydde seg ikke engang om å ta ordet første gangen vi hadde denne debatten, for seks og et halvt år siden, nå kommer de høye og mørke og skal redde verden med et forslag som et samlet storting nå skyter ned. Og det er bra.

Når det gjelder mangelsituasjonen, har jeg bare lyst til å få fram ett poeng. Meldte mangelsituasjoner betyr ikke at det blir tomt. Det betyr ikke at man ikke får ut varen. Det er noen få prosent av disse manglene som gjør at kunden ikke får varen. Vi har et fantastisk arbeid på Mangelsenteret. Legemiddelverket finner alternativer. Ute i apotekene jobbes det og legene finner alternativer. Så det er ikke sånn at det er 1 500 situasjoner der vi er helt tomme. Men det er skjørt og det er ustabilt. Jeg håper denne debatten gir helseministeren ny energi til å jobbe videre med dette feltet. Det har han sikkert merket opp- tar helsekomiteen mer enn noe annet. Lykke til videre.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5.

Sak nr. 6 [13:29:55]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken, Petter Eide og Nicholas Wilkinson om begrensning av regjeringens fullmakter i smittevernloven (Innst. 56 S (2020–2021), jf. Dokument 8:109 S (2019–2020))

Presidenten: Etter ønske fra helse- og omsorgskomiteen vil presidenten ordne debatten slik:

3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Kjersti Toppe (Sp) [13:30:45] (ordfører for saka): SV har fremja fleire forslag om å avgrensa fullmaktene til regjeringa i smittevernlova. Ein samla komité viser til at det er viktig med ei smittevernlov som gjer at tiltak kan setjast i verk raskt for å avgrensa smitte. Smittevernlova er ei fullmakts- og beredskapslov. Lova gir lokale og sentrale myndigheiter kompetanse til å setja i verk nødvendige smitteverntiltak, slik at helsemyndigheitene lokalt og sentralt kan handtera utbrotsituasjonar. Lova er òg ei rettstryggleikslov, der omsynet til interessene til samfunnet vert vega mot den personlege integriteten og rettsvernet til einskildmennesket.

Forslagsstillarane ønskjer å endra lova slik at det vert anledning til parlamentarisk prøving av inngripande tiltak og andre endringar som sikrar ein meir demokratisk kontroll. Forslagsstillarane viser til at dagens fullmakter etter smittevernlova ikkje er tilpassa ei langvarig krise. Dei viser til erfaringane med koronalova og praksis frå nabolanda våre og meiner at det er mogleg å kombinera fullmakter til regjeringa for omgåande handling med breiare demokratisk forankring.

Eit stort fleirtal i komiteen står bak merknader om at ein i minst mogleg grad bør endra beredskapslovgivinga midt i ein nasjonal krisesituasjon. Likevel meiner eit fleirtal, som består av Senterpartiet, Framstegspartiet og Arbeidarpartiet, at mindre justeringar som kan gjennomførast utan å endra lovverket, i praksis bør kunne vurderast kontinuerleg for å styrkja legitimiteten til dagens lovverk og til myndigheitene. Eit mindretal, som består av Senterpartiet, Framstegspartiet og SV, fremjar forslag om å be regjeringa sørgja for ein praksis der vedtak om særleg inngripande nasjonale tiltak som har store samfunnsmessige konsekvensar, og som er innførte med heimel i smittevernlova, snarast mogleg vert lagde fram som sak og til debatt i Stortinget.

Eit fleirtal, som består av Senterpartiet, Arbeidarpartiet og Framstegspartiet, viser til at det er sett ned ein kommisjon som skal kartleggja alle sider av myndigheitene si handtering av pandemien. Dette fleirtalet er tydeleg på at det er heilt nødvendig med ein heilskapleg revisjon av smittevernlova på bakgrunn av erfaringane under covid-19-pandemien etter at koronakommisjonen har levert sin rapport. Vi fremjar altså eit forslag om dette.

Senterpartiet har vore opptatt av at vi òg må sjå på den demokratiske kontrollen som skjer i kommunane under pandemien. Det er kommunestyra som har heimel etter smittevernlova, men det er ofte delegert til kommuneleiinga, kommunehelsetenesta eller byråda i byane. Vi fremjar, saman med Framstegspartiet og SV, eit forslag om å sjå på retningslinjene for å sikra ein praksis der kommunestyra vert involverte.

Ingvild Kjerkol (A) [13:34:12]: Covid-19-pandemien har ført til de mest inngripende tiltakene i Norge i fredstid. Det er viktig med en smittevernlov som gjør at tiltak kan settes i verk raskt for å begrense smitte, og det har vi sett verdien av i 2020. Det er en fullmakts- og beredskapslov. Den gir lokale og sentrale myndigheter kompetanse til å iverksette de nødvendige smitteverntiltakene og skal gi grunnlag for at både lokale og sentrale helsemyndigheter kan håndtere utbruddssituasjoner som det vi har nå, og som vi ser endrer seg fra uke til uke. Loven ble senest revidert i 2019, der bl.a. en rekke kriterier for forholdsmessighet ble innlemmet. Arbeiderpartiet pekte da, sammen med Senterpartiet og SV, på svakheter ved norsk smittevern som ikke var utredet, spesielt den manglende ansvarsavklaringen mellom Folkehelseinstituttet og Helsedirektoratet, og at det ikke er laget noen nasjonal handlingsplan for smittevern utenfor helseinstitusjonene, sånn som landets smittevernleger har etterlyst. Dette ble blankt avfeid av regjeringen og av Fremskrittspartiet, som da satt med ansvarlig statsråd.

Det vil være helt nødvendig med en grundig evaluering og endring av smittevernloven i lys av de erfaringene vi nå gjør oss med koronapandemien, når pandemien er over eller en vaksine er på plass og allment tilgjengelig. Det vil være naturlig også å se en helhetlig revisjon av smittevernloven i lys av koronakommisjonens arbeid, når de har levert en rapport som vi forventer sikkert har noen klare anbefalinger.

For Arbeiderpartiet er det viktig å understreke at koronapandemien på ingen måte er over. Det er vanskelig å forutse hvordan situasjonen vil utvikle seg, og hvilke smitteverntiltak vi må ta i bruk framover. Vi mener derfor at beredskapslovgivningen i minst mulig grad bør endres nå, når vi fortsatt står midt i pandemien, og derfor støtter vi heller ikke forslagene. Arbeiderpartiet mener derimot at det er viktig med åpenhet omkring de faglige rådene før regjeringen innfører inngripende tiltak. I likhet med saksordføreren vil jeg henvisе til vedtak 24, som ble fattet under trontaledebatten, hvor det står:

«Stortinget ber regjeringen gjøre offentlig tilgjengelig det faglige grunnlaget for nye smitteverntiltak før de annonseres.»

Det er viktig at regjeringen endrer sin praksis i tråd med det vedtaket, sånn at offentligheten ser hvor fag slutter og politikken begynner.

Arbeiderpartiet står bak tilrådingen i saken, som er lagt fram av saksordføreren.

Mats A. Kirkebirkeland (H) [13:37:18]: Jeg vil gjerne understreke at vi fortsatt står midt i en pandemi, en pandemi hvor vi akkurat nå har stigende smittetall, ikke bare i osloregionen og bergensregionen, men i store deler av landet. Både regjeringen og lokale myndigheter har nå innført nye og strengere smitteverntiltak, og forhåpentligvis vil vi få se lavere smittetall i ukene framover. Men dette er ikke sikkert. Situasjonen er fortsatt svært alvorlig, uavklart og usikker. Vi må regne med å leve i en pandemisituasjon inntil vi har en virkningsfull vaksine klar som er allment tilgjengelig. Dette i seg selv tilsier at beredskapslovgivningen, herunder smittevernloven som vi diskuterer i dag, i minst mulig grad bør endres nå. I verste fall kan det påvirke vår evne til å håndtere pandemien.

Den 24. april nedsatte regjeringen en uavhengig kommisjon for å få en grundig og helhetlig gjennomgang og evaluering av myndighetenes håndtering av covid-19-pandemien. Koronakommisjonens sammensetning og mandat ble nedsatt i tett dialog med partiene her på Stortinget. Kommisjonen skal kartlegge alle relevante sider ved håndteringen av koronapandemien, bl.a. hvordan sentrale samfunnsfunksjoner, herunder de demokratiske, klarte og klarer å opprettholde sin funksjon, og om de rette funksjonene ble identifisert og ivaretatt.

SVs representanter peker på flere relevante problemstillinger ved smittevernloven, bl.a. ivaretagelse av mindretallsrettigheter, høringsinstituttet m.m. Smittevernloven ble riktignok revidert i 2019, slik det nettopp ble referert til fra talerstolen, men siden da har man hatt en langvarig pandemi, som vi nå er inne i. At smittevernloven bør revideres og myndighetenes håndtering av pandemien evalueres, er for meg og for Høyre åpenbart. Det sentrale spørsmålet som vi diskuterer i dag, er om Stortinget bør revidere beredskapslovgivningen, herunder smittevernlovgivningen, midt under en pågående pandemi der man akkurat nå er inne i bølge nummer to i Europa og Norge.

Høyre avviser ikke SVs forslag til endringer av smittevernloven, men mener dette ikke er riktig tidspunkt. Smittevernloven og alle andre tilhørende spørsmål og problemstillinger vedrørende myndighetenes håndtering av koronapandemien bør derfor vurderes i etterkant av koronakommisjonens konklusjoner.

Åshild Bruun-Gundersen (FrP) [13:40:21]: Det er ikke noen tvil om at koronapandemien har hatt påvirkning på samfunnet og folk flest, og vi er nå inne i andre

bølge hvor smitten øker. I mars i år ble de mest inngripende tiltakene i Norge i fredstid innført, og regjeringen fikk naturligvis også en rekke fullmakter for å håndtere pandemien og smittespredningen i landet. Tiltakene gikk langt i å begrense innbyggernes frihet, som f.eks. hytteforbud og besøksstans på sykehjem, skoler og barnehager ble stengt, kulturlivet og næringslivet ble hardt rammet av tiltakene, og mange sårbare grupper ble også skadelidende.

Smittevernloven gir hjemmel for mange av tiltakene som er iverksatt for å bekjempe utbruddet av viruset. Denne loven er en fullmakts- og beredskapslov som gir lokale og sentrale myndigheter kompetanse til å iverksette nødvendige smitteverntiltak. Fremskrittspartiet mener det er viktig å sørge for en praksis der vedtak om svært inngripende nasjonale tiltak som har store samfunnsmessige konsekvenser, innført med hjemmel i smittevernloven, snarest mulig legges fram som sak og debatteres i Stortinget. Vi forstår rett og slett ikke hvorfor Arbeiderpartiet og regjeringen er motstandere av det.

Det er ikke noen tvil om at koronapandemien har satt smittevernlovverket på prøve. Likevel har lovverket på mange måter virket godt og sørget for at myndighetene, både nasjonalt og lokalt, raskt har kunnet gjøre nødvendige tiltak for å bekjempe en nasjonal smittesituasjon. Likevel er også Fremskrittspartiet tydelig på at dagens lovverk ikke er tilpasset en situasjon med en langvarig krise, og at fullmaktene derfor bør begrenses for å sikre flertall bak beslutninger, og mer kontroll, åpenhet og debatt.

Koronakommisjonen skal grundig og helhetlig gjennomgå og evaluere myndighetenes håndtering av pandemien. Når rapporten fra kommisjonen er levert, er det viktig at regjeringen snarlig fremmer en helhetlig revisjon av smittevernloven til behandling i Stortinget.

Vi understreker også behovet for å vurdere retningslinjer som sikrer en praksis der det enkelte kommunestyre blir involvert og ansvarliggjort for kommunale vedtak innført etter smittevernloven – dette for å sikre en bred demokratisk forankring og bevisstgjøring av kommunestyret.

Avslutningsvis vil jeg understreke at Fremskrittspartiet mener det må være høring når fullmaktslovene brukes, så langt det er mulig, og at det er mulig å opprettholde høringsinstituttet også i krisetid, samtidig som hensynet til effektiv saksbehandling ivaretas. Dette gjelder også for nasjonale vedtak eller forskrifter hjemlet i smittevernloven, hvis det er tidsmessig forsvarlig. Derfor fremmer vi forslag om det, og jeg vil med det ta opp Fremskrittspartiets forslag i saken.

Presidenten: Da har representanten Åshild Bruun-Gundersen tatt opp de forslagene hun refererte til.

Nicholas Wilkinson (SV) [13:43:18]: Landets viktigste forsvarsevne er at befolkningen ser at samfunnet har viktige kvaliteter det er verdt å forsvare. Demokrati og åpenhet er, og bør være, våre verdier. I dag skal vi stemme for dette.

SV foreslår åpne politiske prosesser, hvor faktagrunnlaget er kjent, og hvor det er de øverste folkevalgte institusjoner som fatter de sentrale beslutningene. SVs forslag ville gitt regjeringen akkurat samme handlekraft mot smitten som den har i dag, men sørget for en demokratisk sikkerhetsventil i tillegg.

Et eksempel på det er forslag nr. 7, om at regjeringen må offentliggjøre det faglige grunnlaget for store inngrep, eller forslag nr. 5, som sier at store inngrep i våre liv kan gjøres, men må også bli sendt til Stortinget for å få en demokratisk kontroll.

Regjeringspartiene har bare 33,6 pst. av folket i ryggen. To av tre av befolkningens folkevalgte har ikke mulighet til å ha en demokratisk kontroll over alle de store tiltakene som rammer folk. Jeg er særlig overrasket over Arbeiderpartiet. Gahr Støre sa tydelig i debatten at inngripende nasjonale tiltak bør bli sendt til Stortinget. Forslag nr. 2 er at store nasjonale tiltak skal bli sendt til Stortinget. Fremskrittspartiet, Senterpartiet og SV fremmer dette forslaget.

Jeg er glad for at SV får flertall for en helhetlig revisjon av smittevernloven. Det tyder på at regjeringens maktmonopol på smitteverntiltak vil forsvinne i framtiden. SV vil gjerne ha mer demokrati og åpenhet nå, som flere eksperter har støttet. Pandemien vil vare, og vi må ikke glemme demokrati og åpenhet i krisetider.

Jeg fremmer alle SVs forslag i denne saken.

Presidenten: Da har representanten Nicholas Wilkinson tatt opp de forslagene han refererte til.

Carl-Erik Grimstad (V) [13:46:10]: Det er med et visst ubehag jeg tar ordet i denne saken, for mildt sagt har det vedtaket vi gjør her i dag, sitt utgangspunkt i et ganske formålsløst oppdrag å belemre Stortinget med akkurat nå. Jeg betoner «akkurat nå». Derfor skal jeg være kort.

Regjeringen har nedsatt en koronakommisjon. Den skal i løpet av våren levere en rapport. I denne rapporten berøres det, så vidt vi er gjort kjent med, bl.a. en del problematiske sider ved smittevernloven – deriblant noen konstitusjonelle aspekter som det synes å være nødvendig å ta stilling til, og som det er grunn til å berømme professor Holmøyvik for å ha berørt.

Jeg kan ikke tenke meg en situasjon der det er mer nødvendig å utvise selvkritisk innsikt enn den vi i det siste året har vært igjennom. Derfor er det innrettet en god og gjennomtenkt prosess, som regjeringen har all ære av. Den prosessen er det SV med sitt forslag nå vil

tukle med. Det får partiet selvsagt ikke med seg et samlet storting på.

Det har endt i et vedtak som bærer preg av en morken skinnfell som begynte sitt liv som løve – i hvert fall i forslagsstillernes øyne. Det lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreta en helhetlig revisjon av smittevernloven etter at koronakommisjonen har levert sin rapport.»

Jeg har selvfølgelig ikke noe problem med at dette får flertall. Det vil få flertall med eller uten hjelp av SV. Men jeg har lyst til å si at den dagen et parti tvinger meg, slik det heter i et medieoppslag i en herværende kringkastingsstasjon, til å fatte et vedtak om at jorden er rund, kommer jeg til å stemme nei – ikke fordi jeg vil reversere Pythagoras eller Kopernikus, men rett og slett fordi Stortinget har mer fornuftige ting å bruke tiden på, særlig i disse dager.

For dette er alvor. 110 pasienter ligger nå på sykehus i Norge, får vi melding om mens vi debatterer denne saken. Hvis man vil endre spillereglene midt i spillet, får man heller ta seg en tur til USA. Der tror jeg kanskje man til og med ville fått med seg en regjering.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [13:48:32] (komiteens leder): Bakgrunnen for dette representantforslaget fra SV, om begrensninger i regjeringens fullmakter i smittevernloven, er nok et ønske om at Stortinget skal involveres tettere i de beslutninger om tiltak som regjeringen fatter. I det opplever jeg også at det ligger en kritikk mot at Stortinget ikke i tilstrekkelig grad blir involvert, og derfor fremmes det forslag om å endre smittevernloven.

Jeg er uenig i at vi skal endre beredskapslovgivningen mens vi står midt i en krise. Krisen er ikke over. Derfor er det viktig at all krisehåndtering foregår innenfor det regelverket vi har, innenfor de etablerte planene vi har, og innenfor de beredskapssystemene vi har. Derfor mener jeg det er uklokt å endre rammebetingelsene nå, mens vi står midt i en krise.

Vi vet at tid er en viktig faktor for å redusere smittespredning. Derfor må ofte store beslutninger og små beslutninger, beslutninger som – ja – vil påvirke ditt og mitt liv, tas raskt. De spørsmålene som reises i dette representantforslaget, blir det viktig å diskutere. Og vi skal få rikelig anledning til det når koronakommisjonen, eller Kvinnsland-utvalget, er ferdig med sin evaluering av myndighetenes håndtering av koronakrisen. Og når vi får den diskusjonen på bordet, kan det hende at vi alle er enige med SV – eller eventuelt andre – om at vi kanskje må vurdere endringer også i smittevernloven. Men jeg vil bare understreke at midt under en krise er det, etter mitt syn, uklokt å endre rammebetingelsene. Det kan skape usikkerhet, og i verste fall kan det føre til

at vi ikke evner å håndtere pandemien på en god nok måte.

Presidenten: Stortinget tar da en pause i behandlingen av sak nr. 6, og det ringes til votering.

Votering

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Da er vi klare til å votere.

Stortinget voterer først over resterende saker fra tirsdag 10. november.

Votering i sak nr. 8, debattert 10. november 2020

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bård Hoksrud, Morten Stordalen, Tor André Johnsen og Hans Andreas Limi om å opprette Nye Baner AS (Innst. 55 S (2020–2021), jf. Dokument 8:110 S (2019–2020))

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt tre forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Sverre Myrli på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 2, fra Tor André Johnsen på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 3, fra Bengt Fasteraune på vegne av Senterpartiet

Det voteres over forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen i sin gjennomgang av jernbaneorganiseringen vurdere å legge til rette for en budsjettering og organisering av jernbaneutbyggingen i Norge slik at Bane NOR får en porteføljestyring på hele eller deler av årlig bevilgning, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 52 mot 34 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.05.47)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 3, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreta en gjennomgang av ansvarsforhold mellom aktørene i jernbanesektoren, og særskilt forholdet mellom Jernbanedirektoratet, Bane NOR og Samferdselsdepartementet.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet subsidiær støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Senterpartiet ble med 75 mot 11 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.06.08)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:110 S (2019–2020) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bård Hoksrud, Morten Stordalen, Tor André Johnsen og Hans Andreas Limi om å opprette Nye Baner AS – vedtas ikke.

Presidenten: Det voteres alternativt mellom innstillingen og forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gi Nye Veier AS i oppgave å bygge ut jernbaneprosjekter på samme måte som på veisiden.»

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet ble innstillingen bifalt med 71 mot 16 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.06.43)

Votering i sak nr. 9, debattert 10. november 2020

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Trygve Slagsvold Vedum, Geir Adelsten Iversen, Siv Mossleth, Willfred Nordlund og Sandra Borch om fungerende person- og varetransport i distriktene (Innst. 54 S (2020–2021), jf. Dokument 8:119 S (2019–2020))

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt tre forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 2, fra Ingalill Olsen på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 3, fra Bård Hoksrud på vegne av Fremskrittspartiet

Det voteres over forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at nødvendig person- og varetransport i Nord-Norge sikres.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 45 mot 43 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.07.33)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 2, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at kyst-ruten opprettholdes med seks skip og anløp i alle havner mellom Bergen og Kirkenes.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 45 mot 43 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.07.56)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 3, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen avsette midler til kystruten som tiltak i forbindelse med covid-19-utbruddet. Det settes inn inntil 3 ekstra skip mellom Trondheim og Kirkenes, for å sikre anløp annenhver dag.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet subsidiær støtte til forslaget.

Presidenten: Sverre Myrli har bedt om ordet til stemmeforklaring.

Sverre Myrli (A) [14:08:22]: Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV hadde fremmet forslag om at kystruten skal trafikkeres med seks skip på strekningen Bergen–Kirkenes, altså anløp annenhver dag på hele strekningen. Det var forslag nr. 2 i innstillingen, som nettopp ble nedstemt. Fremskrittspartiet kunne ha sikret flertall for det forslaget, noe de altså ikke nå gjorde. Det ble nedstemt.

Da er vi kommet i den situasjon at det i dag ikke kunne blitt flertall for noen av forslagene om kystruten – faktisk ingen forslag i det hele tatt, fordi Fremskrittspartiet heller ikke lenger står bak innstillingen.

Under debatten på tirsdag fremmet Fremskrittspartiet et løst forslag, forslag nr. 3, som åpner for tre ekstra skip mellom Trondheim og Kirkenes. Det er et dårligere forslag enn vårt forslag, men et dårligere forslag er bedre enn ingen forslag, så jeg vil anbefale Arbeiderpartiets gruppe om nå å stemme subsidiært for forslaget fra Fremskrittspartiet.

Presidenten: Da har Arbeiderpartiet varslet subsidiær støtte til forslaget.

Er det grunn til å anta at Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet også varsler støtte til forslaget? – Det ser slik ut.

Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble bifalt med 58 mot 30 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.10.29)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:119 S (2019–2020) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Trygve Slagsvold Vedum, Geir Adelsten Iversen, Siv Mossleth, Willfred Nordlund og Sandra Borch om fungerende person- og varetransport i distriktene – vedtas ikke.

Presidenten: Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble med 59 mot 29 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.11.08)

Votering i sak nr. 10, debattert 10. november 2020

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Cecilie Myrseth, Terje Aasland og Åsunn Lyngedal om utleie av oppdrettstillatelser til egenproduksjon i fiskeindustrien (Innst. 65 S (2020–2021), jf. Dokument 8:122 S (2019–2020))

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt tre forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Cecilie Myrseth på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 2 og 3, fra Kjell-Børge Freiberg på vegne av Fremskrittspartiet

Det votes over forslagene nr. 2 og 3, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å igangsette arbeidet med å åpne for tidsbegrenset utleie av akva-

kulturtillatelser til egenproduksjon i fiskeindustrien og fremme en sak for Stortinget på egnet måte.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å belyse hvordan innføringen av en utleieordning vil kunne påvirke kommunenes inntekter fra Havbruksfondet, og sikre at disse inntektene ikke endres negativt.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 72 mot 16 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.11.47)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at en ordning med utleie av tidsbegrensede akvakulturtilatelser bidrar til økt verdiskaping i fiskeindustrien og ikke åpner for omsetning eller fremleie av tillatelser.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 46 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.12.06)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Stortinget ber regjeringen om å utrede en ordning med utleie av tidsbegrensede akvakulturtilatelser for å sikre egenproduksjon i fiskeindustrien.

Presidenten: Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til innstillingen.

Fremskrittspartiet har varslet subsidiær støtte.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.12.33)

Voting i sak nr. 11, debattert 10. november 2020

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bengt Rune Strifeldt, Sivert Bjørnstad, Kjell-Børge Freiberg og Per-Willy Amundsen om innføring av rullerende gjennomsnittlig

maksimal tillatt biomasse (MTB), for en mer fleksibel forvaltning av havbruksnæringen (Innst. 60 S (2020–2021), jf. Dokument 8:105 S (2019–2020))

Presidenten: Under debatten har Kjell-Børge Freiberg satt frem et forslag på vegne av Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre en ordning med rullerende MTB i oppdrettsnæringen snarest mulig, med bakgrunn i erfaringer fra prøveordningen med variabel MTB. Ordningen evalueres etter fem år.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 73 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.13.05)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Stortinget ber regjeringen utrede en ordning med rullerende MTB og legge fram en sak for Stortinget innen utløpet av fristen for behandling i vårsesjonen 2021, med sikte på å innføre en prøveordning som skal bidra til økt bearbeiding og verdiskaping.

Presidenten: Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til innstillingen.

Fremskrittspartiet har varslet subsidiær støtte.

Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 84 stemmer mot 1 stemme.

(Voteringsutskrift kl. 14.13.44)

Presidenten: Stortinget går så til voting over sakene nr. 1–4 på dagens kart.

Voting i sak nr. 1, debattert 12. november 2020

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2020 under Finansdepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet (Lønsregulering for arbeidstakere i det statlege tariffområdet 2020 m.m.) (Innst. 81 S (2020–2021), jf. Prop. 26 S (2020–2021))

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt fem forslag. Det er

- forslagene nr. 1–3, fra Karin Andersen på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 4 og 5, fra Willfred Nordlund på vegne av Senterpartiet

Det votes over forslag nr. 5, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen nedsette en lederlønnskommisjon for statlige lederlønninger, lederlønninger i statseide selskaper og selskaper der staten er majoritetsseier, samt lønnen til politikere på nasjonalt og lokalt nivå. Kommisjonen skal se de statlige lederlønnningene, bonusordningene og godtgjørelsene i sammenheng og analysere hvorfor lønnsutviklingen på toppnivå har fått fotfeste, på tross av blant annet tidligere vedtatte retningslinjer. Kommisjonen skal videre foreta en grundig vurdering av hva som er reelle samfunnshensyn i lønnsfastsettelsen, og hva som ikke kan begrunnes med dette. Kommisjonen skal ha sterk representasjon fra partene. Lønnen til politiske og administrative ledere i staten med en lønn på 9,8 G eller mer stilles nominelt i bero til lederlønnskommisjonen har lagt fram sine konklusjoner.»

Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet ble med 74 mot 12 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.14.40)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 4, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen etablere en praksis der ledere i staten og i heleide statlige selskaper som fratrer sine stillinger, uavhengig av om det er frivillig eller ufrivillig, som hovedregel ikke beholder sin lederlønn hvis de omplasseres til lavere stillinger.»

Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet ble med 58 mot 30 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.15.00)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 2, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen nedsette en lederlønnskommisjon for statlige lederlønninger, lederlønninger i statseide selskaper og selskaper der staten er majoritetsseier, samt lønnen til politikere på nasjonalt og lokalt nivå og etterlønnsordninger. Kommisjonen skal se de statlige lederlønnningene, bonusordningene og godtgjørelsene i sammenheng og analysere hvorfor lønnsutviklingen på toppnivå har fått fortsette, på tross av blant annet tidligere vedtatte retningslinjer. Kommisjonen skal videre foreta en grundig vurdering av hva som er reelle samfunnshensyn i lønnsfastsettelsen, og hva som ikke kan begrunnes med dette. Kommisjonen skal ha sterk representasjon fra partene. Godtgjørelsen til statsminister, statsråder og stortingsrepresentanter stilles nominelt i bero til lederlønnskommisjonen har lagt fram sine konklusjoner.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 52 mot 35 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.15.19)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 1 og 3, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme en egen sak for Stortinget om nye retningslinjer for lederlønninger og andre typer godtgjøring for ledere i staten, som bidrar til reduserte lønnsforskjeller.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at ansvarlig statsråd årlig rapporterer til Stortinget om lederlønnsutviklingen innenfor sitt ansvarsområde.»

Senterpartiet, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 45 mot 43 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.15.42)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

I

I statsbudsjettet for 2020 blir det gjort følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
2315	1	Lønsregulering for arbeidstakere i det statlege tariffområdet Driftsutgifter, blir løyvd med.....	479 100 000
502	71	Opplæring og utvikling av tillitsvalde, a u k a med blir frå kr 195 000 000 til kr 203 900 000	8 900 000

II

Stortinget samtykker i at det med verknad frå 16. september 2020 blir gjort regulering av lønene m.m. for arbeidstakere i det statlege tariffområdet som er medlemar av LO Stat, Unio og YS Stat i samsvar med Riksmeklareren si møtebok av 15. oktober 2020.

III

Stortinget samtykker i at det med verknad frå 16. september 2020 blir gjort regulering av lønene m.m. for arbeidstakere i det statlege tariffområdet som er medlemar av Akademikerne i samsvar med Riksmeklareren si møtebok av 15. oktober 2020.

IV

For embetsmenn og statstilsette som ikkje er medlem av organisasjonar som nemnde i romartal II og III, og difor ikkje får sine løns- og arbeidsvilkår fastsette i hovudtariffavtale, skal same løns- og arbeidsvilkår som etter romartal II gjelde. Embetsmenn og statstilsette som er tekne ut av hovudtariffavtalane, får sine løns- og arbeidsvilkår fastsette administrativt i eigen kontrakt.

V

Stortinget samtykker i at Kongen på vegner av staten kan bringe tvistar i samband med tariffoppgjeret i staten i 2020 inn for Rikslønsmndda i samsvar med lov 18. juli 1958 nr. 2 om offentlige tjenestetvister § 31 andre ledd.

VI

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet får fullmakt til å fordele løyvinga under kap. 2315 Lønsregulering for arbeidstakere i det statlege tariffområdet, post 1 Driftsutgifter, på dei postane på statsbudsjettet som har lønsløyving.

VII

Stortinget ber regjeringen ved neste revisjon av hovedtariffavtalen i 2022 gjennomføre lønnsoppgjøret i

staten slik at det blir én hovedtariffavtale gjeldende for alle arbeidstakere i det statlige tariffområdet uavhengig av organisasjonstilknytning.

Presidenten: Det voteres først over VII.

Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble med 46 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.16.05)

Presidenten: Det voteres over I–VI.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.16.17)

Votering i sak nr. 2, debattert 12. november 2020

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Hanne Dyveke Søttar, Kari Kjønås Kjos, Silje Hjemdal og Roy Steffensen om nødvendige regelendringer om politiattest for ansettelsesforhold i skoler og barnehager (Innst. 64 S (2020–2021), jf. Dokument 8:113 S (2019–2020))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Stortinget ber regjeringen om å fremme forslag om nødvendige regelendringer slik at politiattesten gir et fullstendig bilde av søkeren og viser alle relevante lovbrudd i de tilfeller som gjelder ansettelsesforhold i skole, barnehage eller andre steder der kontakt med barn utgjør en viktig del av stillingen.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 14.16.35)

Votering i sak nr. 3, debattert 12. november 2020

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om to representantforslag som omhandler offentlige tilskudd og eiendomsforhold for private barnehager (Innst. 63 S (2020–2021), jf. Dokument 8:123 S (2019–2020) og Dokument 8:31 S (2020–2021))

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt 16 forslag. Det er

- forslagene nr. 1–4, fra Torstein Tvedt Solberg på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 5, fra Torstein Tvedt Solberg på vegne av Arbeiderpartiet og Senterpartiet
- forslagene nr. 6–8, fra Torstein Tvedt Solberg på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 9, fra Marit Knutsdatter Strand på vegne av Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 10 og 11, fra Mona Fagerås på vegne av Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 12–16, fra Bjørnar Moxnes på vegne av Rødt

Det votes over forslagene nr. 12 og 13, fra Rødt.

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en helhetlig barnehagelov innen utgangen av 2020, som følger opp Stortingets tidligere vedtak og sikrer at all statsstøtte og foreldrebetaling til barnehager kommer barna til gode.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen klargjøre hvordan kommunene i kommuneplanens arealdel for barnehager kan regulere barnehageeiendommenes funksjon til offentlig formål, for å hindre eiendomspekulasjon.»

Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g:

Forslagene fra Rødt ble med 81 mot 7 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.17.26)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 14–16, fra Rødt.

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreslå lovendringer for å sikre at barnehageeiendom som blir bygd på billige eller gratis kommunale tomter eller med offentlige kapitaltilskudd, ikke selges ut med profitt til kommersielle aktører.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå kommersielle barnehagers utgifter til husleie og kommersielle selskapers profitt på offentlig finansierte barnehager gjennom eiendomskjøp og -salg, og foreslå lovendringer som klargjør begrensningene på husleie for offentlig finansierte barnehager.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreslå lovendringer slik at husleieavtaler for barnehager må godkjennes av kommunen for å være gyldige.»

Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g:

Forslagene fra Rødt ble med 53 mot 34 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.17.47)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 10 og 11, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en plan for opptrapping av offentlig og ideelt eierskap og drift av barnehager for å sikre at barnehagene drives av offentlige eller ideelle aktører.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til endringer av lovverket som sikrer kommunen råderett over fordelingen av antall plasser mellom private og kommunale barnehager dersom kommunen opplever reduksjon i barnetall.»

Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g:

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 82 mot 6 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.18.07)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 9, fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med forslag til endring av barnehageloven § 53 første ledd, slik at kommunen fortsatt skal foreta økonomisk tilsyn med de private barnehagene i egen kommune.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 71 mot 17 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.18.25)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 6–8, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en plan for hvordan regjeringen skal sikre tilstrekkelig tilsyn med en stadig mer kommersiell barnehagesektor.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om endringer i lovverket som sikrer offentligheten innsyn i regnskap for virksomheter som mottar offentlige overføringer til barnehagedrift.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre, eller fremme nødvendige forslag for å innføre, et krav om at når en barnehage selges, må ny eier søke om tilskudd på nytt.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 54 mot 34 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.18.45)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 5, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag som gir kommunen anledning til å foreta en balansert tildeling av plasser mellom kommunale og private barnehager, slik at hensynet til forutsigbarhet og driftsgrunnlaget for både kommunale og private barnehager i kommunen sikres i tråd med foreldrenes ønsker og hensynet til en desentralisert barnehagestruktur.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Rødt har varslet subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ble med 50 mot 38 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.19.08)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 1–4, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag til endringer i barnehageloven, slik at offentlige tilskudd utelukkende kommer barna til gode, og at disse pengene ikke kan tas ut i form av utbytte for private barnehageeiere.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme nødvendige lovforslag som uavhengig av kommunal eller ikke-kommunal drift av offentlige oppgaver sikrer åpenhet og innsyn i regnskap, kvalitetsindikatorer, bemanningssituasjon og pengestrømmer, samt at de endringer i sentrale deler av lovverket som er nødvendige for reelt innsyn i offentlig drift, også gjøres gjeldende for private leverandører som kommunen har inngått kontrakter med, slik at kommunesektoren reelt kan kontrollere eventuelt misbruk av offentlige tilskudd.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre meldeplikt til og forkjøpsrett for kommunen ved salg av barnehager og fremme eventuelle forslag om nødvendige lovendringer for å innføre slik rett og plikt.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram lovforslag tilsvarende reguleringen i friskoleloven, som sikrer at ansatte i private barnehager skal ha lønns- og arbeidsvilkår som minst er likeverdige med kommunale barnehager.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 45 mot 43 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.19.26)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

I

Dokument 8:123 S (2019–2020) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Mona Fagerås, Audun Lysbakken, Arne Nævra, Lars Haltbrekken og Freddy André Øvstegård om profittfri barnehage – vedtas ikke.

II

Dokument 8:31 (2020–2021) – Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om barnehager for barna, ikke eiendomsspekulasjon – vedtas ikke.

Presidenten: Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 81 mot 6 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.19.47)

Votering i sak nr. 4, debattert 12. november 2020

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Tuva Moflag, Ingvild Kjerkol, Tellef Inge Mørland, Tore Hagebakken, Hege Haukeland Liadal, Nina Sandberg og Øystein Langholm Hansen om digitaliseringsløft for å hindre utenforskap (Innst. 58 S (2020–2021), jf. Dokument 8:97 S (2019–2020))

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt åtte forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 2, fra Tuva Moflag på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 3, fra Tuva Moflag på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 4–8, fra Tuva Moflag på vegne av Arbeiderpartiet

Det votes over forslagene nr. 1 og 2, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringa sikre heile befolkninga i landet tilgang til raskt breiband (minimum 100 Mbit/s) gjennom å auke staten sine løyvingar til breibandsutbygging og innføre offentlig leveringsplikt i område der det ikkje er grunnlag for kommersiell utbygging.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringa vidareføre Nasjonalt velferdsteknologiprogram med mål om at velferdsteknologi skal bli ein integrert del av helse- og omsorgstenestene innan 2025, og legge ein slik plan fram for Stortinget. Programmet må omfatte tilskotsordningar og tiltak for at velferdsteknologi kan rullast ut i alle kommunar, auka digital kommunikasjon mellom pasient og helseteneste, involvere frivilligheit og ideelle organisasjonar og tiltak for styrkt digital kompetanse i befolkninga og hindre digitalt klaskeskilje.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 45 mot 43 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.20.39)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 3, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at permitterte arbeidstakere med lav digital kompetanse får tilgang til kurs og relevant opplæring i permitteringsstiden.»

Senterpartiet, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 46 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.21.00)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 6 og 8, fra Arbeiderpartiet.

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen intensivere arbeidet med å rulle ut digital kommunikasjon mellom pasient og helseteneste og sørge for nødvendig brukerkompetanse.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen opprette en tilskuddsordning for å sikre digital omstilling av helsefrivilligheten, slik at man får på plass digitale verktøy som legger til rette for planlegging og gjennomføring av aktivitet og sosiale nettverk som gir livskvalitet og mestring.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

Sosialistisk Venstreparti har varslet subsidiær støtte.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet ble med 55 mot 32 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.21.22)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 4, 5 og 7, fra Arbeiderpartiet.

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sette som mål at alle landets husstander og bedrifter skal ha tilfredsstillende

lende bredbåndskapasitet. Regjeringen bes lage en utbyggingsplan og fremme forslag om å øke statens bevilgninger til bredbåndsutbygging for å nå dette målet.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen trappe opp utrulling av velferdsteknologi i kommunene, herunder innkjøp av nettbrett eller andre løsninger for frivillige organisasjoner som har besøksvennordninger.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen rulle videre ut og styrke opplæringsprogrammer for digital kompetanseheving for eldre og andre som har behov for det, eksempelvis i samarbeid med Pensjonistforbundet, Seniornett og lokale frivilligsentraler.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

Sosialistisk Venstreparti har varslet subsidiær støtte.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet ble med 54 mot 34 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.21.45)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:97 S (2019–2020) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Tuva Moflag, Ingvild Kjerkol, Tellef Inge Mørland, Tore Hagebakken, Hege Haukeland Liadal, Nina Sandberg og Øystein Langholm Hansen om digitaliseringsløft for å hindre utenforskap – vedtas ikke.

Presidenten: Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 47 mot 41 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.22.23)

Sak nr. 8 [14:22:31]

Referat

1. (113) Meddelelse om forskrifter fastsatt i medhold av smittevernloven § 7-12, jf. beredskapsloven § 3. Datert 10. november
Enst.: Vedlegges protokollen.

2. (114) Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om ny krisepakke for arbeidsfolk (Dokument 8:51 S (2020–2021))

Presidenten: Presidenten foreslår at representantforslaget sendes arbeids- og sosialkomiteen unntatt forslag 3, 6, 7, 8 og 9, som foreslås behandlet etter forretningsordenen § 39 annet ledd bokstav e, at de avvises.

Representanten Bjørnar Moxnes har bedt om ordet.

Bjørnar Moxnes (R) [14:23:16]: Vårt forslag retter seg mot folk som nå mister ordningene sine de kommende månedene. Det er etter vårt syn påtrengende nødvendig med en ny behandling av krisetiltak som treffer dem som er berørt. Derfor bør punktene 3, 6, 7, 8 og 9 etter vårt syn med i behandlingen i Stortinget, ut fra forretningsordenen § 38, om komitébehandling av forslag hvis det er påtrengende nødvendig, eller hvis regjeringen fremmer en proposisjon som er innenfor samme saksområde for Stortinget.

Det haster med tiltak. Jeg er glad for at man får komitébehandling. Jeg vil be presidentskapet ta en kikk på hvilken komité som er mest egnet i ettertid, men vi bør også ta med punktene 3, 6, 7, 8 og 9 i behandlingen av krisetiltakene.

Presidenten: Da er det to forslag nå. Det ene er at disse forslagene avvises, slik presidenten foreslår.

Representanten Eigil Knutsen har bedt om ordet til stemmeforklaring – vær så god.

Eigil Knutsen (A) [14:24:38]: Arbeiderpartiet har i dag lagt fram vårt alternative budsjett, som innebærer en rekke forslag for å sikre at de som mister dagpengene sine nå, ikke gjør det, at de lavtlønte ikke skal stå på bar bakke, og at selvstendig næringsdrivende, frilansere, læringer og mottakere av arbeidsavklaringspenger fortsatt skal ha et ekstra sikkerhetsnett så lenge pandemien varer, og ikke minst for å sikre at arbeidsledige får feriepengene. Derfor støtter Arbeiderpartiet at disse forslagene kan behandles i finanskomiteen.

Presidenten: Dette er foreslått sendt arbeids- og sosialkomiteen, og representanten Bjørnar Moxnes sa i sitt innlegg at dersom presidentskapet finner at det er finanskomiteen som bør behandle det, vil presidentskapet fatte den beslutningen.

Det vi nå skal votere over, er hvorvidt forslagene nr. 3, 6, 7, 8 og 9, som er foreslått avvist, skal tas til behandling. Støtter representanten for Arbeiderpartiet behandling av de forslagene som presidentskapet har foreslått å avvise?

Egil Knutsen (A) [14:25:47]: Ja, Arbeiderpartiet ønsker ikke å avvise de forslagene på det nåværende tidspunkt.

Presidenten: Takk, da var det klart.
Karin Andersen – til stemmeforklaring.

Karin Andersen (SV) [14:26:02]: Det samme gjelder SV. Vi ønsker heller ikke avvising av dem.

Presidenten: Representanten Marit Arnstad har bedt om ordet til stemmeforklaring.

Marit Arnstad (Sp) [14:26:27]: Vi i Senterpartiet er åpne for at alle forslag bør behandles, og at de bør behandles i finanskomiteen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til stemmeforklaring, og det blir votert over behandlingsmåten.

Det blir votert alternativt mellom forslaget fra presidenten om at forslaget sendes arbeids- og sosialkomiteen, unntatt forslagene nr. 3, 6, 7, 8, og 9, som foreslås behandlet etter forretningsordenen § 39 annet ledd bokstav e, at det avvises, og forslaget fra Rødt om behandling etter forretningsordenen § 38.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom presidentens forslag og forslaget fra Rødt ble presidentens forslag bifalt med 45 mot 43 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.27.24)

Videre ble referert:

3. (115) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Siv Jensen, Audun Lysbakken, Erlend Wiborg og Solfrid Lerbrekk om et anstendighetsløft for pensjonister (Dokument 8:53 S (2020–2021))
Enst.: Sendes arbeids- og sosialkomiteen.
4. (116) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Freddy André Øvstegård, Karin Andersen og Nicholas Wilkinson om mer medvirkning i barnevernet (Dokument 8:52 S (2020–2021))
Enst.: Sendes familie- og kulturkomiteen.
5. (117) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ingvild Kjerkol, Tuva Moflag, Tore Hagebakken, Hege Haukeland Liadal og Tellef Inge Mørland om at rusavhengige fortjener bedre behandling (Dokument 8:49 S (2020–2021))
Enst.: Sendes helse- og omsorgskomiteen.
6. (118) Statsrådsprotokollene for tidsrommet 1. januar til 30. juni 2020
Enst.: Sendes kontroll- og konstitusjonskomiteen.

Man fortsatte behandlingen av

sak nr. 6 [14:28:03]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken, Petter Eide og Nicholas Wilkinson om begrensning av regjeringens fullmakter i smittevernloven (Innst. 56 S (2020–2021), jf. Dokument 8:109 S (2019–2020))

Statsråd Bent Høie [14:28:28]: Smittevernloven er en fullmakts- og beredskapslov. Loven gir lokale og sentrale myndigheter kompetanse til å iverksette nødvendige smitteverntiltak. Smittevernloven har en ny bestemmelse i § 1-5, som ble tatt inn i forbindelse med en revisjon av loven i 2019, og som begrenser fullmaktene i loven. Bestemmelsen stiller bl.a. krav til at tiltakenes nødvendighet og forholdsmessighet skal vurderes. Kravene i loven skal bl.a. sikre at samfunnets interesse må veies mot enkeltmenneskers personlige integritet og rettsvern.

Smittesituasjonen vurderes fortløpende, og når det er behov for justering av tiltakene, er det innenfor et tidsrom som erfaringsmessig ikke medfører tid til offentlig høring. Regjeringen har tilstrebet offentlig høring av forslag til forskrifts- og lovendringer i forbindelse med håndteringen av pandemien.

Smittevernloven er en trinnmodell som innebærer at loven for det første regulerer ansvar og oppgaver som gjelder i en normalsituasjon, for det andre regulerer den særlige fullmakter for sykdommer som er definert som allmennfarlig smittsom sykdom, og for det tredje aktiveres ytterligere fullmakter dersom situasjonen defineres som et alvorlig utbrudd av allmennfarlig smittsom sykdom.

Alle fullmaktene i smittevernloven ble utløst ved at covid-19 ble definert som en allmennfarlig sykdom 31. januar, og utbruddet er blitt erklært som et alvorlig utbrudd. Vurderingene til Folkehelseinstituttet og Helsedirektoratet offentliggjøres i tråd med offentlighetsloven. Vurderingen som ligger til grunn for tiltakene, offentliggjøres før tiltakene blir offentlige, slik Stortinget også har vedtatt.

Etter at pandemien kom til landet i februar, har vi opparbeidet oss erfaring med både viruset og ulike smitteverntiltak. Likevel vet vi lite om hvordan situasjonen vil utvikle seg, og hvilke smitteverntiltak vi må ta i bruk framover. Jeg mener at smittevernloven ikke bør endres mens vi fortsatt står midt i pandemien. De etablerte planene og beredskapssystemene vi har, er basert på dagens lov. Det er uklokt å endre rammebetingelser mens vi står i en krise. Endringer vil kunne skape usik-

kerhet og i verste fall kunne påvirke vår evne til å håndtere pandemien.

Det blir imidlertid viktig å diskutere disse spørsmålene veldig nøye når pandemien er over og vi har fått en grundig evaluering fra Kvinnsland-utvalget. Da vil jeg også si at vi sannsynligvis vil ha erfaringer fra denne pandemien som er nyttige i en sånn evaluering, men jeg vil understreke viktigheten av at denne loven også skal fungere under helt andre pandemier enn den vi har nå. Det er derfor viktig at vi ikke tar utgangspunkt i bare hvordan denne pandemien og dette viruset opptrer, men også ser for oss scenarioer der det er helt andre pandemier og helt andre virus som kommer til landet vårt.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ingvild Kjerkol (A) [14:31:42]: Det er lett å forstå at det er innført strenge besøksregler ved landets sykehus for å beskytte svært syke pasienter mot covid-19-smitte, for å forebygge smittespredning og det å unngå nedstenging av sykehusavdelinger. Men det er ikke lett å forstå de strenge besøksreglene som enkeltsykehus praktiserer overfor familier til innlagte pasienter som er ved livets slutt. Mitt spørsmål til helseministeren er om han vil sørge for at familier slipper å gå til media for å få igjennom sine helt grunnleggende rettigheter når pappa eller mamma dør, med eller uten covid-19-smitte i kroppen.

Morten Wold hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Bent Høie [14:32:29]: Det er gjort gjennom de retningslinjer som gjelder på dette området. Der er det også klart at man skal gå i dialog med den enkelte familie og prøve å finne løsninger. Det er det som er vårt ønske når det gjelder både sykehusene og de kommunale institusjonene.

Dette er fryktelig vanskelig. Det er selvfølgelig aller vanskeligst for dem som står i situasjonen. Men jeg må også si at det er nok vanskelig også for dem som skal praktisere dette – i praksis – ute i sykehusene og sykehjemmene våre. Dette er vanskelige avveininger som skal gjøres hver eneste dag, og vi har ingen garantier for at det noen ganger kommer til vurderinger som etterpå ikke framstår som de beste. Jeg håper på en viss forståelse for at det av og til er vanskelig. Men jeg opplever at man da prøver å rydde opp i dette så fort som mulig.

Kjersti Toppe (Sp) [14:33:39]: Eg vil gjerne spørja om det same, for ein har i lang tid vist til retningslinjer. Det gjaldt òg i vår da det kom melding om at gamle døydde aleine på sjukeheim under pandemien. No ser vi òg at det er heilt urimelege restriksjonar rundt dødsfall som skjer i sjukehusa våre og på sjukeheimar i dag,

der dei pårørande ikkje får vera til stades – dei aller næraste.

Så er svaret retningslinjer. Men ein må ta inn over seg at dei retningslinjene som er komne frå direktoratet, har ikkje fungert sånn som vi ønskjer. Spørsmålet mitt er: Skal ein igjen vise til retningslinjer som igjen ikkje verkar? Vi kan ikkje forsvara lenger at vi ikkje klarer å få til ordentlege forhold rundt dødsfall under ein pandemi, og eg vil spørja statsråden kva han akter å gjera konkret for å sørgja for det.

Statsråd Bent Høie [14:34:45]: Jeg mener at det ikke er grunnlag for å si at retningslinjene generelt ikke virker. Eksempelene vi får på at noen kommuner praktiserer retningslinjene strengere enn det det er grunnlag for, har vi bedt fylkesmennene om å følge opp og kartlegge fortløpende – slik at vi kan vurdere det. Så vil jeg oppfordre litt til at man også tenker på at de som gjør disse vurderingene, ikke alltid står i like enkle situasjoner. Det er veldig mange ulike vurderinger som skal gjøres. Noen ganger gjør man vurderinger som etterpå ikke framstår som helt kloke, og da oppfatter jeg også at veldig mange revurderer det. Men å bruke det som en sånn generell beskrivelse av situasjonen i helsetjenesten, det mener jeg ikke det er grunnlag for. Alle står i vanskelige situasjoner nå. Jeg håper at vi kan snakke om dette på en måte som gjør at man også reflekterer litt over at de som skal ta disse beslutningene i møte med de pårørende, også står i vanskelige avveininger. Og mitt inntrykk er at de i all hovedsak kommer til kloke konklusjoner.

Kjersti Toppe (Sp) [14:35:57]: Eg har ikkje noko ønske om å ta dette opp i Stortingets spørjetime, men når det er slik at pårørande må gå til media for å få ting endra, kjem jo også vi i eit ansvarsforhold for at dette praktisk ikkje fungerer, sjølv om det sikkert fungerer bra mange plassar.

Men eg har eit anna spørsmål, som går på sjølve saka i dag. Eit forslag som kjem til å få fleirtal, er at ein ber regjeringa om å starta ein revisjon av smittevernlova når koronakommisjonen har levert sin rapport – altså ikkje endra lova her og no, men allereie no varsla at vi synest at det er så mange ting no som vi har erfaringar med, så vi treng ein lovrevisjon. Dette har eg ikkje høyrte at statsråden har slutta seg til, og regjeringspartia står òg ute. Er det slik at statsråden eigentleg er ueinig i at vi treng ein lovrevisjon? Er det slik at statsråden vil venta og sjå til koronakommisjonen leverer sin rapport, og ikkje synest det er noko som er betenkjeleg rundt lova og korleis den fungerer i langvarige kriser?

Statsråd Bent Høie [14:37:02]: Tvert imot, jeg har helt siden vi satte ned Kvinnsland-utvalget, sagt at det

er behov for å evaluere alt rundt håndteringen av dette, både min håndtering og andres håndtering, og om vi har et godt nok lovverk og beredskapssystem. Det er derfor regjeringspartiene stemmer imot et forslag som i realiteten slår inn åpne dører. Vi hadde ikke satt i gang dette arbeidet hvis vi ikke mente det. Dette har jeg også sagt i debatter som representanten har deltatt i i media.

Nicholas Wilkinson (SV) [14:37:42]: Regjeringen har foreslått og fått flertall for å endre smittevernloven i pandemien både gjennom koronaloven og gjennom den midlertidige loven om karantene og isolasjon. Regjeringen og andre sier at vi ikke bør endre loven nå. Men vi har endret loven, sammen. Hvorfor er regjeringen for å endre loven for karantene og isolasjon, men imot endringer med mer åpenhet og mer demokrati, som vil gi samme handlekraft mot smitten som regjeringen har i dag?

Statsråd Bent Høie [14:38:26]: Jeg oppfatter ikke at de endringene går inn på den grunnleggende beredskapshåndteringen, mens det er jo det SVs forslag har som utgangspunkt å gjøre. Det betyr at jeg mener at den type endringer bør en ta når en har fått evaluert dette, men ikke bare evaluert denne situasjonen. På samme måte som da Stortinget behandlet loven i 2019, er det jo med utgangspunkt også i andre mulige situasjoner, og det er derfor jeg understreker at vi når vi skal gjøre denne jobben etter denne pandemien, ikke bare må ta utgangspunkt i at vi tror at vi får en lik pandemi tilbake. Vi kan også få en helt annen pandemi. Jeg har sett med egne øyne hvordan en pandemi fungerer i et annet samfunn, nemlig i Sierra Leone i 2015, da det var et helt annet virus, med helt andre konsekvenser, som berørte det samfunnet. Vi er også i Norge nødt til å ha beredskapslover og et system for å kunne håndtere den type virus og pandemi.

Nicholas Wilkinson (SV) [14:39:28]: Forslaget vil gi samme handlekraft mot smitten. Hvorfor har regjeringen ikke tatt initiativ til å forankre den nasjonale strategien i Stortinget? Den legger jo føringer for hvordan håndteringen skal være, og kunne blitt forankret i Stortinget. I tillegg inneholder strategien den strengeste av FHIs modeller. Det er åpenbart et rent politisk valg, med vidtrekkende konsekvenser.

Hvorfor har den nasjonale strategien ikke gått til Stortinget?

Statsråd Bent Høie [14:40:20]: Fordi det er regjeringens strategi for håndtering av pandemien, og det er regjeringens ansvar å lage den typen strategier. Men alt vi gjør, er offentlig. Jeg mener det er feil når representanten hevder at ting skjer skjult, at det ikke er åpent, og at

det ikke er åpent for debatt. Regjeringens beslutningsgrunnlag på disse områdene er offentlig, og alle kan stille spørsmål til det.

Det er også grunn til å reflektere over – jeg ville i hvert fall ha gjort det hvis jeg nå var stortingsrepresentant og ikke statsråd – Stortingets kontrollfunksjon. Stortinget har en viktig rolle i å kontrollere regjeringen, og hvis alle regjeringens beslutninger som er på det nivået som det her er snakk om, f.eks. regjeringens egen strategi, skulle vært forankret i Stortinget, ville Stortinget ha satt til side sin egen kontrollfunksjon overfor regjeringen i etterkant av dette. Det mener jeg det er grunn for Stortinget til å reflektere over når en diskuterer hvilke saker som skal til Stortinget, og hvilke saker som skal avgjøres av den utøvende makten i Norge.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Kjersti Toppe (Sp) [14:41:43]: Det er eit stort fleirtal i salen som meiner det er uklokt å endra rammevilkåra under ein pandemi, men mitt spørsmål er kvifor det same fleirtalet ikkje går inn for forslaget om å gjera ein heilskapleg revisjon av smittevernlova etter at koronakommisjonen har levert sin rapport. At berre Arbeidarpartiet, Framstegspartiet og Senterpartiet står inne i det forslaget, synest eg er uforståeleg. Ut frå det som regjeringsspartia har sagt, hadde eg trudd at dei òg kunne ha stemt for det forslaget. Eg har ikkje høyrte statsråden seia at det skal skje ein heilskapleg revisjon. Han har sett ned ein koronakommisjon, og så får vi sjå kva dei kjem med. Dette er ei bestilling eg trur er veldig grei å få gjennomført.

Så til forslaget om å be regjeringa, innanfor dagens lovverk, sørgja for ein praksis der særleg inngripande tiltak som har store samfunnsmessige konsekvensar, snarast mogleg vert lagde fram for Stortinget som sak og til debatt: Eg synest òg det er uforståeleg at Arbeidarpartiet ikkje støttar dette forslaget. Det er jo nettopp dette partileiaren har sagt i debattar, at han ønskjer å få dei store sakene til Stortinget. Det treng ein ikkje å endra lova for å få til. Det kan regjeringa gjera, for det er ikkje lovstridig.

Mitt poeng er at da vi i vår gjorde den største nedstenginga av Noreg sidan den andre verdskrigen, utan at ein trong å leggja det fram til debatt i Stortinget, burde regjeringa kunne ha gjort det da. Eg snakkar ikkje om dei enkelte innstrammingane som kjem frå uke til uke, men viss det skjer store nedstengingar av landet igjen, bør ein sjå om ein ikkje innanfor dagens lovverk kan forankra det og dei vedtaka som da vert gjort, i Stortinget.

Til forslag nr. 3, om at høyring skal vera normalen, påpeiker Senterpartiet at det er gjeldande rett i dag etter

forvaltningslova § 37, og at den òg skal gjelda vedtak etter smittevernlova.

Til forslag nr. 7, om å offentleggjera det faglege grunnlaget: Senterpartiet meiner at det er nok å endra praksis. Det er ikkje behov for å endra lova når vi har fått dette til i praksis.

Elles er det interessant at professor Eirik Holmøyvik viser til ein annan måte å endra smittevernlova på, etter modell frå beredskapslova, og ikkje slik som SV føreslår, å gjera det etter modell frå koronalova. Det er òg usikkert om SV meiner at ting som kommunestyra har vedteke, ikkje berre regjeringa, skal til Stortinget. Så det er litt upresise forslag i tillegg.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6.

Sak nr. 7 [14:44:51]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Tilbaketrekning av Prop. 65 L (2019–2020) Lov om e-helse (e-helseloven) (Innst. 59 S (2020–2021), jf. Meld. St. 6 (2020–2021))

Ingvild Kjerkol (A) [14:45:28] (ordfører for saken):

Dette skal gå fort.

Regjeringen fremmet den 3. april Prop. 65 L for 2019–2020 Lov om e-helse. Forslaget omhandler tiltak for å styrke og legge til rette for digitalisering i helse- og omsorgssektoren med mål om å bidra til gode og effektive helse- og omsorgstjenester. Flertallet i Stortinget har offentlig gitt uttrykk for at den foreslåtte loven ikke vil bli vedtatt. Av hensyn til aktørene som er foreslått regulert, og andre berørte, melder regjeringen at de etter en helhetsvurdering av situasjonen ser at den beste løsningen er at Prop. 65 L for 2019–2020 Lov om e-helse trekkes tilbake.

Komiteen viser dermed til meldingen og tar til etterretning at regjeringen har valgt å trekke tilbake denne lovproposisjonen. Dermed har Stortinget heller ingen proposisjon om ny e-helselov til behandling.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 7.

Dermed er dagens kart ferdigdebattert.

Forlanger noen ordet før møtet heves? – Så synes ikke, og møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 14.47.

